

V O L U M 2

## QUESTIONARI ALS MESTRES / PROFESSORS

## Descripció i justificació de les preguntes

El qüestionari als mestres / professors té tres objectius de caràcter complementari. En primer lloc constatar les característiques dels grups d'alumnes observats i per això s'ha limitat a professors d'aquests grups. En segon lloc confirmar amb dades complementàries la unitat d'acció docent que s'hagi pogut observar. En tercer lloc la posició de cada professor davant dels mitjans de comunicació, en la seva activitat cultural i en l'activitat específicament docent.

La previsió inicial era de recollir qüestionaris de 5/6 mestres en grups d'Educació Bàsica i entre 7/8 en grups de Batxillerat. D'aquest total de 60/70 se n'ha recollit efectivament 49 i no precisament amb la distribució que hagués estat desitjable.

Les preguntes persegueixen informació dels següents Factors:

- 1 Alumnes d'una societat de comunicació de masses
- 2 Escola atenta a la comunicació de masses
- 3 Escola - organització estructurada
- 4 Unitat d'acció educativa
- 5 Mestre i cultura de comunicació de masses
- 6 Alumnes i èxit escolar (<-> fracàs escolar)
- 7 Alumnes i èxit personal, social i cultural

- \* Identificació: formació acadèmica i no-acadèmica, antiguitat i tasques docents. Factor 5

Preguntes:

1. Sexe.
2. Formació acadèmica - experiència antiguitat -  
formació cultural.
3. Cursos i àrees de docència. Càrrecs dins l'equip docent.

- \* Identificació dels grups classe: interès, rendiment i resultats acadèmics dominants. Factor 6

Preguntes:

4. Composició dels grups noies-nois i observacions.
7. Valoració de l'interès personal (actitud)
8. Valoració del rendiment personal.
9. Valoració del nivell acadèmic.

- \* Descripció dels alumnes: interessos, aptituds i presa de decisions. Factor 7

Preguntes:

10. Opinió M.C.M. i alumnes.
11. Coneixement dels alumnes en relació a les seves activitats.
12. Descripció de la presa de decisions dels alumnes.

- \* Posició professional davant dels Mitjans de Comunicació de Masses i dels Continguts de Comunicació de Masses i la seva introducció a l'ensenyament. Factor 2

Preguntes:

5. Posició inicial del mestre davant Mitjans de Comunicació de Masses i ensenyament.
6. Pràctica davant el tractament dels Continguts de Comunicació de Masses.
18. Definició davant les diferents posicions front als M C M i ensenyament.

\* Grau de coneixement de les produccions de: TV, ràdio, premsa-diari, revistes, ordinador, discografia. Factor 5

Preguntes:

13. Temps i coneixement dels diferents M C M.
17. Coneixement dels alumnes en relació als C C M.

\* Utilització dels Mitjans de Comunicació de Masses en la docència: modalitats, freqüència, continguts. Factor 2

Preguntes:

14. Freqüència d'utilització dels M C M.
15. Diversitat d'usos dels M C M.
16. Modalitats: suport, lectura i expressió amb els M C M.

\* Modificacions organitzatives i curriculars introduïdes.  
Factor 3

Preguntes:

19. Modificacions organitzatives, d'espai i de temps.
20. Modificacions curriculars - en continguts.
21. Modificacions en la pràctica docent individual.

- \* Identificació del conjunt de docents en una orientació pedagògica, en un model de gestió institucional i en finalitats educatives globals. Factor 4

Preguntes:

- 22. Grau d'unitat d'orientació pedagògica. Anàlisi dispersió
- 23. Grau d'unitat de gestió institucional. Anàlisi dispersió.
- 24. Grau de coincidència en el tractament de finalitats educatives.

- \* Capacitació i iniciativa personal per orientar l'ús dels Mitjans de Comunicació de Masses al centre. Factor 5

Pregunta:

- 25. Autovaloració de la capacitat per dirigir la iniciativa d'utilització dels M C M.

El disseny d'aplicació previst amb el Questionari a professors ha estat el més difícil de dur a terme. Moltes dificultats s'hi han interposat i això és ja una dada de referència important. Així, el mateix procés, la possibilitat d'aplicació o no-aplicació dels qüestionari i la forma i la resposta global dels mestres / professors han donat informació sobre la realitat de cada centre. Amb el qüestionari a professors s'han contrastat observacions i explicacions de característiques d'organització i funcionament. Tot contribueix a una explicació més matisada però no disposem d'una explicació total i definitiva atès que "l'escola és una experiència inefable" com deia Josep Costa-Pau.

El disseny s'emmarca en l'observació participant. Si l'atribució de participant ha estat efectiva es parteix de que s'ha aconseguit una empatia de base professional entre l'investigador i cadascun dels mestres o professors amb els quals s'ha coincidit a l'aula. En base a això es fa als docents la proposta de respondre a un qüestionari sobre educació i mitjans de comunicació en una sessió conjunta. La resposta individual pot cobrir una trenta minuts llargs i ha de donar peu a una conversa professional en equip sobre el tema.

Es parteix d'un qüestionari que no és purament inquisitiu i que vol aportar una certa dimensió formativa. Alguns conceptes són precisats per garantir que termes específics siguin presos en la seva correcta significació com és el cas d'interès, rendiment i nivell. En d'altre cas es clarifica què entenem per mitjans de comunicació de masses, mitjans audiovisuals i continguts de comunicació de masses de manera que es vegi relació i alhora diferenciació entre els mateixos. Així mateix, les diferents afirmacions que es posen a la consideració dels docents contribueixen a fer pensar sobre una qüestió que no s'acostuma a haver plantejat de manera explícita en les sessions de treball professional.

La resposta ha estat marcadament diversa. En pocs casos ha estat possible dur a terme el disseny proposat: reunir-nos amb l'equip de mestres o professors que incideixen en un curs o grup d'alumnes, els que han respost al qüestionari i que han estat observats en la seva activitat habitual. Si distingint les set escoles de la mostra en EGB i BUP tenim deu escoles atès que n'hi ha tres que les considerem als dos nivells.

De les deu escoles, a cinc ha estat possible tenir la sessió amb els mestres on després d'haver respost al qüestionari s'ha establert una conversa professional d'interès.

D'aquestes solament a tres hi ha via l'equip professional complet. A dues ens hem pogut reunir però els mestres han al·legat falta de temps, han demanat les instruccions per respondre al qüestionari i han dit que el lliurarien posteriorment; la conversa sense haver respost al qüestionari que comporta haver llegit tot el seguit d'enunciats que s'hi formulen abasta un contingut molt limitat.

A dos centres ha estat la direcció que ha impedit la sessió de treball amb els mestres. No hi ha hagut ni la sessió per donar-los les instruccions i els qüestionaris recollits han estat menys que els lliurats. A un centre han estat els docents que no s'han vingut a la sessió de treball; la meitat d'ells han respost al qüestionari després d'un termini llarg i d'haver facilitat nous exemplars per compensar els que s'havien perdut.

Malgrat tot això, hem de dir que els professors que han respost al qüestionari ho han fet amb disponibilitat i alguns ens han manifestat l'interès que tenia el seu contingut atès que els ha fet pensar.

Per la meva banda, després de l'experiència faig una crítica al Qüestionari de professors. Les deu primeres preguntes resulten difícils pel temps que exigeixen i són aquestes les que han fet que els professors de dues escoles desistissin de respondre presencialment. Si bé els preguntes núms: 5 i 6 interessa presentar-les d'entrada, abans que no es doni cap informació, les preguntes d'identificació professional i de descripció dels grups d'alumnes s'haguessin hagut de posar al final.

La dificultat de resposta s'ha vist agreujada pel fet d'aplicar el qüestionari al curs següent d'haver estat realitzant l'observació presencial. Això suposava que

alguns professors no donaven ja classe a aquells alumnes o bé que els donaven d'altres matèries. Aquests professors es veien obligats a consultar les llistes de qualificacions del curs anterior si no podien fer un recompte mental de la distribució de les qualificacions dels alumnes. El rendiment i l'actitud no figuraven a les llistes-actes de resultats acadèmics..

Així, en conjunt cal dir que la mostra de professors és molt reduïda, incompleta per aportar una informació representativa de l'escola i insuficient per ella mateixa. La informació recollida pot tenir interès si es tracta al professorat com a mostra única per veure la coincidència o diversitat de comportament davant dels mitjans de comunicació de masses.



La dificultat de resposta s'ha vist agreujada pel fet d'aplicar el qüestionari al curs següent d'haver estat realitzant l'observació presencial. Això suposava que alguns professors no donaven ja classe a aquells alumnes o bé que els donaven d'altres matèries. Aquests professors es veien obligats a consultar les llistes de qualificacions del curs anterior si no podien fer un recompte mental de la distribució de les qualificacions dels alumnes. El rendiment i l'actitud no figuraven a les llistes-actes de resultats acadèmics..

Així, en conjunt cal dir que la mostra de professors és molt reduïda, incompleta per aportar una informació representativa de l'escola i insuficient per ella mateixa. La informació recollida pot tenir interès si es tracta al professorat com a mostra única per veure la coincidència o diversitat de comportament davant dels mitjans de comunicació de masses.

A les 11 pàgines que segueixen es reproduïx el protocol de qüestionari a professors, un plec de fulls A4 amb el full de portada blau. (S'hi han afegit posteriorment les codificacions per processament informàtic).

EDUCACIO I MITJANS DE COMUNICACIO

QUESTIONARI A MESTRES / PROFESSORS

1 2  
 ESCOLA NIVELL AL  
 CODI [ P . . . . . ]  
 DATA [ . . . . . ]

Aquest questionari forma part d'un treball de camp que té per títol:  
 " Utilització escolar dels Mitjans de Comunicació de Masses "

Demaneu la vostra col.laboració de respondre al present questionari que permetrà contrastar l'observació participant realitzada al vostre centre.

Ha estat elaborat amb tècniques per facilitar al màxim respostes ràpides i concretes a partir de preguntes successivament analitzades, posades a prova i modificades.

Hi ha diferents tipus de resposta. En general ja es donen les opcions i solament heu d'encerclar una de les caselles.

Marcar una entre vàries:

home [ ]  
 dona [ ]

Escollir entre SI o NO:

|    |    |
|----|----|
| SI | NO |
|----|----|

Escollir entre diferents opcions: A, B, C, D, E :

|   |
|---|
| A |
| B |
| C |
| D |
| E |

Valorar en una escala de 5 graus que va de 1 a 5.

1 quan es vol dir GENS, CAP, MAI  
 5 quan es vol dir SEMPRE, TOTALMENT, DEL TOT  
 3 correspon al punt mig: NORMAL, REGULAR, INDIFERENT  
 2 correspon a POC, RARAMENT  
 4 correspon a MOLT, SOVINT, FORÇA

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

Respondre lliurement en els espais pautats \_\_\_\_\_

Marqueu amb X la resposta correcta o bé ompliu els buits subratllats.

1. Sexe del mestre o professor enquestat: Dona [ ] 3  
 Home [ ]
2. Formació acadèmica: \_\_\_\_\_ 4  
 Anys d'exercici docència: \_\_\_\_\_<sup>5</sup> Antiguitat al centre: \_\_\_\_\_<sup>6</sup> cursos. 5  
 Formació cultural (no-acadèmica): (Afecció personal o "hobby")  
 \_\_\_\_\_ 7 i 8
3. Cursos als quals doneu classe: \_\_\_\_\_ 9  
 Àrees o Assignatures: \_\_\_\_\_ 10-11-12  
 Càrrecs dins l'equip docent: \_\_\_\_\_ 13
4. Composició dels cursos als quals doneu classe:

| G R U P<br>curs/sec. | ALUMNES<br>núm. tot | NOIES<br>núm. | NOIS<br>núm. | OBSERVACIONS ESPECIALS<br>particularitats grup |
|----------------------|---------------------|---------------|--------------|--|
|                      |                     |               |              |  |
|                      |                     |               |              |  |
|                      |                     |               |              |  |
|                      |                     |               |              |  |
| 14                   | 15                  |               |              |  |

5. Expliqueu breument quina és la vostra posició o punt de vista respecte a la utilització dels Mitjans de Comunicació de Masses (MCM) a l'educació-ensenyament.

\_\_\_\_\_ 16  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

6. Expliqueu si incorporeu els Continguts de Comunicació de Masses (CCM) que es difonen a través dels diferents mitjans, notícia, actualitat o continguts-tòpic. Expliqueu com ho feu, o bé les dificultats o causes per les quals no ho feu.

\_\_\_\_\_ 17  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

A continuació us plantejo algunes preguntes relatives al tarannà i conductes dominats dels vostres alumnes.

Per situar la informació que pugui recollir aquest qüestionari respecte a la utilització dels Mitjans de Comunicació de Masses i el consum que en fan els alumnes cal conèixer el grup d'alumnes estudiat en relació a les activitats escolars i d'aprenentatge. Es tracta tan sols de tres preguntes que exigeixen fer una mica de memòria però per respondre solament haureu de completar la graella indicant un nombre d'alumnes. Després, ja totes les preguntes seran fonamentalment de descripció i valoració personal.

Per a les preguntes que segueixen convé distingir INTERES PERSONAL de RENDIMENT PERSONAL i de NIVELL ACADEMIC. Ho precisem tot seguit atès que la Pedagogia ha estat generalment imprecisa en terminologia.

**INTERES PERSONAL:** és la disponibilitat a aprendre, l'actitud positiva respecte a l'activitat escolar.

**RENDIMENT PERSONAL:** és el quocient entre les realitzacions o resultats escolars d'un alumne i les seves capacitats personals.

**NIVELL ACADEMIC:** és l'aprenentatge assolit que valorem amb qualificacions convencionals en relació a uns programes proposats a un determinat nivell.

7. Valoreu, en primer lloc, el grau d'INTERES PERSONAL dels vostres alumnes per l'escola/institut i per l'activitat escolar. (Indiqueu el nombre d'alumnes amb la màxima aproximació).

| G R U P<br>curs/sec. | ALUMNES<br>núm.tot | CAP<br>INTERES | FOC<br>INTERES | NORMAL<br>INTERES | FORÇA<br>INTERES | TOTAL<br>INTERES |
|----------------------|--------------------|----------------|----------------|-------------------|------------------|------------------|
|                      |                    |                |                |                   |                  |                  |
|                      |                    |                |                |                   |                  |                  |
|                      |                    |                |                |                   |                  |                  |
|                      |                    |                |                |                   |                  |                  |
|                      |                    |                |                |                   |                  |                  |

18                      19                      20                      21                      22                      23                      24

8. Valoreu ara quin és el **RENDIMENT PERSONAL** d'aquests alumnes, segons que aprenguin per sobre o per sota de les seves capacitats. Indiqueu el nombre aproximat d'alumnes segons cada grau de l'escala.

| G R U P<br>curs/sec. | ALUMNES<br>núm.tot | NUL<br>RENDIMEN | BAIX<br>RENDIMEN | NORMAL<br>RENDIMEN | ALT<br>RENDIMEN | MAXIM<br>RENDIMEN |
|----------------------|--------------------|-----------------|------------------|--------------------|-----------------|-------------------|
|                      |                    |                 |                  |                    |                 |                   |
|                      |                    |                 |                  |                    |                 |                   |
|                      |                    |                 |                  |                    |                 |                   |
|                      |                    |                 |                  |                    |                 |                   |
|                      |                    |                 |                  |                    |                 |                   |
| 25                   | 26                 | 27              | 28               | 29                 | 30              | 31                |

9. A continuació, doneu-nos la distribució dels alumnes segons **NIVELL ACADEMIC (QUALIFICACIONS)** atès que expressen la valoració respecte als programes d'aprenentatge previstos.

| G R U P<br>curs/sec. | ALUMNES<br>núm.tot | INSUFICI<br>NIVELL | SUFICIEN<br>NIVELL | BE<br>NIVELL | NOTABLE<br>NIVELL | EXCEL·LE<br>NIVELL |
|----------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------|-------------------|--------------------|
|                      |                    |                    |                    |              |                   |                    |
|                      |                    |                    |                    |              |                   |                    |
|                      |                    |                    |                    |              |                   |                    |
|                      |                    |                    |                    |              |                   |                    |
|                      |                    |                    |                    |              |                   |                    |
| 32                   | 33                 | 34                 | 35                 | 36           | 37                | 38                 |

10. Generalment tots, educadors o docents, diem que els Mitjans de Comunicació de Masses influeixen en els nostres alumnes però no s'acaba de concretar aquesta valoració en no referir-se a uns alumnes en concret. Ara que ha quedat descrit el comportament escolar: **interès personal - rendiment personal - nivell acadèmic**, descriuiu breument com veieu que els Mitjans de Comunicació de Masses influeixen en la manera de ser dels vostres alumnes.

39-40

-----

-----

-----

-----

-----

-----

-----

-----

-----

-----

11. Parlem de com els alumnes ocupen el temps de lleure, temps de fora l'horari escolar. Pel coneixement que teniu dels vostres alumnes, valoreu les següents activitats segons cregueu que hi dediquen menys o més temps. Apliqueu l'escala 1 - 5 que correspon a de "gens de temps" a "tot el temps que poden dedicar-hi". (Encercleu el número).

|   | gens-poc-mig-molt-tot |   |   |   |   |    |
|---|-----------------------|---|---|---|---|----|
| Estar amb els pares i germans, xerrar o bé sortir amb ells.                                 | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 41 |
| Ecoltar música per ràdio, walkman, cadena o seguir els programes musicals de televisió.     | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 42 |
| Realitzar treball escolar: estudi, exercicis, preparacions.                                 | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 43 |
| Llegir allò que m'agrada que no és precisament per al treball escolar.                      | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 44 |
| Ecoltar notícies, informació general o programes de difusió cultural.                       | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 45 |
| Seguir transmissions esportives o informatius esportius.                                    | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 46 |
| Veure-ecolotar televisió: pel·lícules, informatius i programes diversos.                    | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 47 |
| Veure pel·lícules enregistrades, llogades a videoclubs o deixades per altres.               | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 48 |
| Practicar esport i acudir als entrenaments.   | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 49 |
| Practicar música (moderna o de conservatori), arts plàstiques o dramàtiques (teatre, dansa) | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 50 |
| Estar amb companys o colla sense que hi hagi sempre una activitat concreta.                 | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 51 |
| Anar al cinema, sol o amb amics.  | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 52 |
| Anar a una discoteca, pub, bar o granja.  | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 53 |
| Col·laborar en serveis familiars (compra, neteja de casa, reparacions, atendre a germans)   | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 54 |
| Practicar una afecció habitual o hobby.   | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5 | 55 |

Els Mitjans de Comunicació de Masses permeten als alumnes assabentar-se de tot, conèixer-ho tot. Sembla que s'acceleri la seva ànsia per ésser grans, per tenir dret a decidir entre d'altres. Valoreu la presa de decisions en l'àmbit escolar

12. Assenyaleu en quines questions comproveu que els alumnes volen intervenir i prendre decisions. Encerceleu SI o NO. El NO correspon a les questions de les quals es desentenen.

Quan hi ha hagut problemes de robatoris d'objectes d'alumnes.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 56 |
|----|----|----|

Quan s'han trobat materials de treball trencats o instal.lacions espatllades.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 57 |
|----|----|----|

Quan hi ha hagut enfrontaments o baralles entre alumnes

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 58 |
|----|----|----|

Per organitzar sortides, viatges, convivències.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 59 |
|----|----|----|

Si hi ha desacord amb el tipus d'exàmens o puntuació.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 60 |
|----|----|----|

Per valorar els professors i el seu tracte amb els alumnes.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 61 |
|----|----|----|

Per organitzar activitats culturals, esportives o festives.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 62 |
|----|----|----|

Per expressar queixes en general.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 63 |
|----|----|----|

Per presentar propostes de solució en general.

|    |    |    |
|----|----|----|
| SI | NO | 64 |
|----|----|----|

(Afegiu-ne si penseu en d'altres questions en que volen participar els alumnes o en les que s'inhibeixen especialment).

|       |    |    |    |
|-------|----|----|----|
| ----- | SI | NO | 65 |
|-------|----|----|----|

|       |    |    |    |
|-------|----|----|----|
| ----- | SI | NO | 66 |
|-------|----|----|----|

A continuació segueixen unes preguntes relatives a la utilització dels Mitjans de Comunicació de Masses a l'ensenyament, en la vostra activitat docent. Es tracta tant de conèixer el tipus d'activitats i condicions en que s'empren els Mitjans de Comunicació de Masses com les dificultats o motius que impedeixen o desaconsellen la seva utilització. La vostra descripció ajustada a la realitat facilitarà que les anàlisis que es puguin fer respecte a alternatives generalitzables a l'ensenyament compti amb les realitzacions i també amb les dificultats amb que ens trobem.

Entenem per Mitjans de Comunicació de Masses un entorn més ampli que els Mitjans Audiovisuais i que engloba a aquests.

Són Mitjans de Comunicació de Masses: televisió, ràdio, premsa, còmics, ordinadors, projectors audiovisuals (cinema, transparències, retroprojector, video, magnetòfon, tocadiscs).

Són Continguts de Comunicació de Masses: la informació, l'actualitat, la música, l'esport, el disseny, el consum...

- 13 Com a ciutadà i com a professional, dediqueu algun temps a conèixer els diferents programes dels Mitjans de Comunicació. Indiqueu temps promig aproximat i alguns programes que considereu d'interès per a l'ensenyament.

| MITJA DE COMUNICACIO | 67<br>Temps setma | Programes/títols/seccions d'interès educatiu |         |
|----------------------|-------------------|--|---------|
| TELEVISIÓ            |                   |  | 68 i 69 |
| RÀDIO - FM           |                   |  | 70 i 71 |
| PREMSA DIÀRIA        |                   |  | 72 i 73 |
| REVISTES             |                   |  | 74 i 75 |
| ORDINADOR            |                   |  | 76 i 77 |
| DISCOGRAFIA          |                   |  | 78 i 79 |

14. Amb quina freqüència utilitzeu els M.C.M. ?

Practicament mai doncs no escau a la meva àrea/matèria.

Molt esporàdicament; si trobo un document adequat.

Generalment, no més d'un cop al mes.

Tendeixo a un cop per quinzena; és un cop per cada tema.

Tendeixo a un cop per setmana i així és quelcom habitual.

|   |
|---|
| A |
| B |
| C |
| D |
| E |

80

15. Ordeneu els següents mitjans segons que siguin més o menys emprats en la vostra activitat docent per a un ús determinat. Llegiu abans tota la llista i després comenceu per assignar 1 al mitjà més emprat i seguir correlativament fins a 9 que correspondrà al mitjà menys emprat.

VIDEO per passar pel·lícules de CINEMA.

VIDEO amb documents enregistrats de TV-CADENA.

VIDEO amb materials educatius o DIDACTICS.

CINEMA passat directament amb pel·lícula òptica i projector.

AUDIOVISUAL o DIAPOSITIVES comentades.

MAGNETOFON o TOCADISCOS per a música o idiomes.

MAGNETOFON amb documents enregistrats de RADIO.

PREMSA ESCRITA: reculls d'informació, articles o suplementes

ORDINADOR amb programes aplicats a l'assignatura (simulació..

|  |
|--|
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |

81

82

83

84

85

86

87

88

89



Hi ha algun altre MITJA i US no considerat? Indique-lo.

----- 90

16. Indiqueu per als diferents usos quines activitats desenvolupau amb els Mitjans de Comunicació de Masses (M.C.M.)

M.C.M. com a suport de l'activitat habitual: ----- 91

-----

M.C.M. com a aprenentatge d'un llenguatge propi: ----- 92

-----

M.C.M. com a instrument d'expressió: ----- 93

-----

17. Quins dels Continguts de Comunicació de Masses creieu que són més seguits pels vostres alumnes? 94-95-96-97-98 i 99

-----

18. Considereu les afirmacions que segueixen recollides en conversa amb mestres/professors. Expressau el vostre grau d'acord.

Els Continguts de Comunicació de Masses que interessen als alumnes (tele-sèries, pel·lícules, música dura...) no tenen res a veure amb el treball escolar/acadèmic. gens-poc-mig-molt-tot

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

100

No estic al corrent de la programació de TV perquè demana moltes hores i dedico el temps a activitats que em semblen més interessants.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

101

Hi ha un bon nombre de programes de TV que poden tenir interès per al treball de l'àrea (documentals, debats, informes...) però no es pot dedicar tan temps de classe a això.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

102

Tenir a punt un material de comunicació exigeix haver-lo seleccionat, disposar de la sala adequada, comptar amb una sessió de classe més llarga... Es tot molt complicat!

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

103

Els nostres alumnes no segueixen ni la TV, ni la ràdio, ni llegeixen còmics. tenen el temps molt ocupat en activitats (esport, música, idiomes, art...)

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

104

El mestre/professor ha d'estar atent als diferents mitjans (televisió, ràdio, cinema...) i a l'actualitat informativa, cultural, musical) i introduir activitats adequades.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

105

El Currículum escolar i en concret el Programa s'ha de modificar incorporant els temes importants que salten a l'actualitat.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

106

Les preguntes 19 i 20 que segueixen poden ésser contestades si al centre hi ha hagut un acord específic d'incorporar els Mitjans de Comunicació de Masses que vincula a tots els mestres/professors. Si no és així, ratlleu amb una diagonal i passeu a la pregunta 21.

19. Quines modificacions organitzatives, en particular d'espais i de temps han estat necessàries per poder introduir l'ús habitual dels Mitjans de Comunicació de Masses en la vostra activitat docent ?

-----

-----

-----

-----

107

20. Quines modificacions curriculars, en particular d'assignatures o àrees i de programació dels continguts han estat necessàries per convertir en habitual l'ús dels Mitjans de Comunicació de Masses ?

-----

-----

-----

-----

108

21. Com ha quedat modificada la vostra pràctica docent per haver incorporat els Mitjans de Comunicació de Masses ?

-----

-----

-----

-----

109

22. Expresseu el vostre grau d'acord amb les afirmacions que segueixen aplicant l'escala de 1 a 5.

L'escola/institut ha de tenir una programació curricular ben estable evitant modificacions que poden fer baixar el nivell.

gens-poc-mig-molt-tot

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

110

La falta d'interès dels alumnes per l'estudi i l'aprenentatge és general i no solament un problema de l'escola/institut.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

111

Falta una bona programació de televisió o ràdio escolar com a suport imprescindible per a un bon nivell d'aprenentatge dels alumnes.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

112

La utilització o no dels Mitjans de Comunicació de Masses és una qüestió de l'estil personal de cada mestre o professor. A uns els va bé i a d'altres no.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

113

gens-poc-mig-molt-tot

La televisió ofereix informació de tot, però ho fa de manera tan superficial que desvirtua el coneixement i per això la institució escolar n'ha de prescindir.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

114

A partir dels dotze anys, i als quinze o setze encara més, els alumnes han de treballar amb intensitat i no es pot perdre temps en activitats de motivació o d'aplicació pràctica.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

115

A través dels Mitjans de Comunicació de Masses també s'accedeix a la cultura; per això cal incorporar-los a l'organització escolar fent les necessàries modificacions.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

116

Si no incorporem els Mitjans de Comunicació de Masses, els alumnes cada vegada tindran menys interès per l'activitat escolar.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

117

Una manera d'incorporar els Mitjans de Comunicació de Masses és comptar amb els programes de televisió que els alumnes veuen a casa i amb les revistes a les quals tenen accés.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

118

23. Expressiu així mateix el vostre grau d'acord amb les afirmacions que segueixen. Apliqueu l'escala 1 - 5.

gens-poc-mig-molt-tot

Amb els alumnes de 12 a 16 anys l'escola/institut no pot comptar massa amb la família de l'alumne i ha d'influir directament sobre ell

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

119

Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola/institut i s'interessen ben poc pel que fan els seus fills.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

120

Cal una estreta relació família-escola per promoure el progrés dels alumnes.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

121

L'escola ha de garantir la identificació dels pares amb l'orientació del centre i per això ha d'informar inicialment de la línia educativa que es segueix i continuar amb reunions, entrevistes i, si és possible, amb publicacions periòdiques.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

122

El Consell escolar ha d'atendre qüestions generals i no pot contribuir a l'orientació educativa dels alumnes.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

123

El Consell Escolar ha d'intervenir prioritàriament en l'orientació educativa com és el cas, per exemple, la definició crítica de valors, la promoció d'activitats que connectin amb el món actual...

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|

124

24. Els Mitjans de Comunicació de Masses presenten continuament uns valors.  
Quin paper creieu que ha de tenir l'Educació Ètica o Formació religiosa en aquest context ?

-----  
-----  
-----  
-----  
-----

125

25..En el cas que al vostre centre es decidís estar atent als M.C.M. per incorporar-los habitualment a l'activitat docent, acceptaríeu una reducció d'hores docents per dedicar-les a elaborar propostes de treball per als altres mestres/professors ? Tant si dieu sí com no, el que té valor són les raons que expliquen la resposta. Ens en feu cinc cèntims?

-----  
-----  
-----  
-----  
-----

126

127

Això és tot i ja és molt. He procurat no abusar de la vostra disponibilitat. Malgrat pugui no semblar-ho, el qüestionari ha estat reduït al mínim de preguntes i a un procediment de resposta fàcil. Gràcies per la vostra col·laboració. Martí Teixidó - mestre i pedagog.

**5.3.1.****SEGON TEMPS :  
ANALISI DE RESULTATS  
VALORACIONS I COMENTARIS**

Passem seguidament a desgranar els resultats obtinguts de l'aplicació dels qüestionaris i de la prova de documents als alumnes. L'ordre que es segueix correspon als 7 factors en els quals han quedat agrupades les 23 variables. Les dades procedeixen, i a vegades es complementen, del qüestionari als professors o del qüestionari als alumnes. S'ha optat per analitzar les dades estadísticament i valorar al mateix temps la seva significació estadística i la seva significació educativa. En tot cas s'expliciten les valoracions de manera diferenciada. S'ha optat per no deixar les dades a un annex atès que no seria de bona lectura.

**Indicacions i clau de codis de lectura de les taules**

Abreviatures dels quadres de dades mostrats:

Lamentablement, a pesar de la gran potencialitat de les noves tecnologies, l'ordinador no ens ofereix signes estadístics estandaritzats com els de "mitjana", "ji quadrat" que es pronuncia *[ji]* (encara que en castellà s'ha estès "chi cuadrado". Adoptem els signes  $\bar{M}$  per a la mitjana i  $J^2$  per a transcriure la fonètica *[ji]*

Generalment es donen les puntuacions en percentatges per facilitar la seva comparació però quan la mostra és molt reduïda es donen puntuacions directes. S'adverteix prèviament.

% : puntuacions donades en percentatge

. : puntuacions directes

$\bar{M}$  : mitjana (en castellano la media)

pF : prova de significació estadística o probabilitat de F

$J^2$  : prova d'independència de les distribucions "ji quadrat".

QA : qüestionari a alumnes.

QP : qüestionari a professors.

PD : prova de documents de vídeo.

V--: codi variables processament informàtic.

RV : respostes vàlides.

RP : respostes perdudes (*missing cases*)

**Factor 1: ALUMNES D'UNA SOCIETAT DE COMUNICACIO DE MASSES****A: Els alumnes estan "marcats" pels MCM.**

Constatar que els alumnes d'avui, particularment els que es troben en l'interval d'edat comprès aproximadament entre els 12 i els 16 anys, estan marcats pels MCM no té cap dificultat. Es una realitat palesa a la vista i a l'oïda dels adults, pares o mestres/professors, que estem a la vora d'ells. Podrien parlar-ne molt també els venedors del comerç de discos, de roba *casual wear* i molt especialíssimament de pantalons texans, els encarregats de les seccions d'electrodomèstics dels grans magatzems. Podrien parlar-ne els encarregats d'establiments de *fast-food* i els treballadors de discoteques. Poden parlar-ne en definitiva tots els ciutadans.

Amb tot, podríem haver seleccionat unes escoles que per circumstàncies particulars tinguessin per alumnes uns nois i noies diferents, no representatius de la població jove que coneixem. No és així. Donem a continuació una sèrie de taules de dades recollides en base als qüestionaris a alumnes (QA) i en algun cas també en base als qüestionaris a professors (QP) que parlen per elles mateixes. Hi fem els comentaris que considerem més significatius però hom pot fer-ne molts més.

En la mesura del possible, aquesta variable queda constatada en base a dades *etic*, és a dir, dades contables i per tant descriptors objectius molt més fiables que les dades *emic*,

les que expressen opinions. Justament per això quan d'opinions es tracta es demana prendre posició sobre una escala de cinc graus clarament delimitats (gens, poc, mig, molt, totalment).

La televisió és el mitjà de comunicació de masses per excel·lència. Té una gran cobertura, avui en el marc de convenis internacionals i interempresarials, que permet difondre ràpidament a tots els països desenvolupats continguts d'informació o de ficció mitjançant el llenguatge verbalicònic. Aquest llenguatge és perceptible també per col·lectius poc alfabetitzats, i per persones amb disminucions sensorials (vista, oïda) o disminucions psíquiques que poden elaborar comprensions molt diverses, i pot ser subconscients o mitiques.

El temps de televisió que declaren veure els alumnes de la mostra estudiada són els que es poden veure al quadre següent:

| TEMPS DE TELEVISIO  | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |     |    |    |    |    |   |
|---------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|-----|----|----|----|----|---|
|                     | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | N                | BUP | 1  | 2  | 4  | 5  | 7 |
| QA: V99             | $\chi^2=.024$    |    |    |    |    |    | $\chi^2=.908$    |     |    |    |    |    |   |
| ≤ 7 hores/setmana   | 44               | 29 | 47 | 48 | 41 | 40 | 40               | 46  | 48 | 48 | 59 | 48 |   |
| 8-14 hores/setmana  | 35               | 29 | 29 | 32 | 51 | 35 | 40               | 40  | 28 | 22 | 23 | 31 |   |
| 15-21 hores/setmana | 4                | 27 | 24 | 12 | 5  | 16 | 10               | 14  | 15 | 17 | 14 | 14 |   |
| ≥ 22 hores/setmana  | 17               | 15 | 0  | 8  | 3  | 9  | 10               | 0   | 9  | 13 | 4  | 7  |   |

Cal veure que sobre la mostra seleccionada calia esperar el mínim d'hores de televisió atès que són alumnes d'un sector social mitjà-alt i poden tenir altres activitats a més de



l'escola. Amb tot, el 60% dels alumnes d'EGB i més del 50% dels de BUP veuen més d'una hora diària de televisió de promig, i alguns més aviat dues. Un temps d'una a dues hores diàries és un temps prou significatiu. Sabem per d'altres estudis que en general, en ambients més populars, el 70% estan a la ratlla de les tres hores diàries i n'hi ha que més.

El tipus de programes de televisió ha estat categoritzat posteriorment a la recollida de citacions de programes concrets. S'han establert els següents tipus agrupats: telesèrie-pel·lícula cinema, programa específic per a joves o musical pop, esportius, entreteniment (concursos, humor), informatius-debats de temes d'actualitat, reportatges o programes de natura/cultura. A la categoria d'altres s'hi inclouen aquells programes que no hem sabut classificar, per desconeixement o per imprecisió del nom donat. S'ha obtingut la següent distribució percentual:

| PROGRAMA TV BO CITAT | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    |   | CENTRES DE B U P |    |    |    |    |    |   |
|----------------------|------------------|----|----|----|----|----|---|------------------|----|----|----|----|----|---|
| QA: V101             | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M | BUP              | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M |
|                      | $\chi^2=.456$    |    |    |    |    |    |   | $\chi^2=.461$    |    |    |    |    |    |   |
| Pel·lícula/Sèrie     | 15               | 16 | 31 | 15 | 18 | 20 |   | 11               | 12 | 24 | 4  | 17 | 15 |   |
| Musical/Jove         | 18               | 11 | 6  | 29 | 25 | 17 |   | 0                | 3  | 6  | 11 | 0  | 5  |   |
| Esportiu             | 15               | 17 | 14 | 4  | 18 | 14 |   | 5                | 6  | 4  | 8  | 4  | 5  |   |
| Entreteniment        | 30               | 33 | 19 | 26 | 13 | 24 |   | 16               | 20 | 12 | 8  | 9  | 13 |   |
| Informatiu/Debat     | 11               | 13 | 22 | 18 | 15 | 16 |   | 68               | 53 | 48 | 69 | 70 | 59 |   |
| Cultural             | 11               | 6  | 3  | 4  | 8  | 6  |   | 0                | 6  | 6  | 0  | 0  | 3  |   |
| D'altres             | 0                | 4  | 6  | 4  | 3  | 3  |   | 0                | 0  | 0  | 0  | 0  | 0  |   |

Hi ha clares diferències segons l'edat dels alumnes. Als alumnes de Bàsica, d'uns tretze anys, els interessen més els programes d'entreteniment (humor, concursos), els relats de ficció (pel·lícules o sèries de TV), els programes musicals i de moguda jove. En canvi, els alumnes de batxillerat, els d'uns setze anys, consideren millor els programes informatius i de debat i en molt menor grau els relats de ficció i els programes d'entreteniment. La valoració dels programes musicals i esportius baixa considerablement encara que, com es posarà de manifest més endavant, s'incrementa l'interès per la música. La citació de programes de divulgació cultural i de natura és molt baixa a EGB i quasi nul·la a BUP.

No hi ha diferències significatives entre els diferents centres d'EGB. S'observa però com el centre 5 mostra interès per 'La vida en un xip', paradigma del programa familiar que poden seguir les diferents generacions de conviuen a la llar. Tot el contrari passa amb el centre 3 que concentra més interès en '3 estrelles' un programa de pantomima de to divertit i refrescant. El centre 7 coincideix més en l'interès per pel·lícules.

No hi ha diferències significatives entre els grups de BUP en el conjut de la distribució. El centre 2 es situa per davant en interès pels informatius i resta poc interessat per cap altre tipus de programa. El centre 7 es mostra constant en el baix interès pels informatius i per tots els programes de TV en general.

## PROGRAMES DE TV

## CONSIDERATS BONS

|                        | ESCOLES D' E G B |          |    |    |    | CENTRES DE B U P |        |    |    |    |    |    |     |       |  |
|------------------------|------------------|----------|----|----|----|------------------|--------|----|----|----|----|----|-----|-------|--|
|                        | RV:177+173       | RP:10+14 |    |    |    | RV:152+150       | RP:3+5 |    |    |    |    |    |     |       |  |
| V101, V103             | EGB              | 1        | 3  | 5  | 6  | 7                | BUP    | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  |     |       |  |
| Nombre d'alumnes       | 187              | 31       | 52 | 36 | 27 | 41               | 155    | 20 | 35 | 50 | 27 | 23 | 342 | 100,0 |  |
| Respostes donades V101 | 177              | 27       | 48 | 36 | 27 | 39               | 152    | 19 | 34 | 50 | 26 | 23 | 329 | 96,2  |  |
| Respostes donades V103 | 173              | 27       | 47 | 36 | 26 | 37               | 150    | 19 | 34 | 49 | 26 | 22 | 323 | 94,4  |  |





Els alumnes han citat els dos programes de televisió que consideren bons i els dos que consideren dolents. El nombre de respostes donades és alt, per sobre del 90%. La diversitat de programes és extensa i no hi ha gran coincidència en els programes bons, màxima del 21.8%. N'hi ha més respecte als programes dolents a criteri dels alumnes que semblen detestar el programa més expressiu del consumisme, 'El precio justo' amb 49% de rebuig. A continuació els quadres resultants del recompte dels programes citats a partir de la pregunta 23 del QA. Són programes del moment en el qual es va passar el qüestionari (novembre 89 - gener 90). Avui apareixerien uns altres programes però pensem que la distribució podria tenir una significació equivalent.

L'enunciat de la pregunta 'programes de TV' ha estat ben comprès pels alumnes fins al punt d'incloure el cinema per televisió citant els espais com és el cas de 'Sábado cine' o bé cicles de pel·lícules com el de Hitchcock. Els títols concrets han estat agrupats sota l'epígraf del gènere pel·lícules al igual que les diverses sèries USA es recullen sota un epígraf únic.

A la vista de les dades recollides es pot constatar el pes important dels programes d'entreteniment si acumulem els diferents programes singulars: sèries, musicals en clau jove, concursos i shows. Amb tot, és important el grau d'acceptació dels informatius i debats amb segell de casa: '30 minuts' i 'La vida en un xip'. Molt poca incidència tenen els programes de divulgació cultural i de la natura, programes que possiblement siguin enregistrats

sistemàticament (L'Horitzó, Súnion, Jesuïtes-Casp) i que seran mostrats als alumnes per il·lustrar el tema corresponent del programa.

Si la quasi totalitat dels alumnes respon amb decisió a la pregunta de programes bons i programes dolents de televisió, no ho fa de la mateixa manera quan se li demanen informacions rebudes i coneixements adquirits per televisió. Havent demanat tres citacions de cada tipus, s'ha recomptat qualsevol citació clara que quedés ben identificada com a informació o com a coneixement.

Conscients de la imprecisió dels termes *informació* i *coneixement*, s'ha formulat la pregunta amb els matisos i exemples que garantissin la seva comprensió.

"Es diu que la televisió és un mitjà d'informació. La informació pot ésser de notícies d'actualitat o de coneixements culturals (tipus: salut, ciència, història...)" (Cfr. QA: pregunta 25).

Els resultats recollits es poden observar a les taules adjuntes.





| CONEXIEMENTS A TRAVÉS DE TV | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    | CENTRES DE BUP |     |    |    |    |    |    |     |       |
|-----------------------------|------------------|----|----|----|----|----------------|-----|----|----|----|----|----|-----|-------|
|                             | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7              | BUP | 1  | 2  | 4  |    |    | 5   | 7     |
| VII8                        |                  |    |    |    |    |                |     |    |    |    |    |    |     |       |
| Nombre d'alumnes            | 187              | 31 | 52 | 36 | 27 | 41             | 155 | 20 | 35 | 50 | 27 | 23 | 342 | 100,0 |
| No responen                 | 139              | 18 | 35 | 29 | 19 | 38             | 85  | 5  | 17 | 34 | 18 | 11 | 224 | 65,5  |
| Respostes vàlides           | 48               | 13 | 17 | 7  | 8  | 3              | 70  | 15 | 18 | 16 | 9  | 12 | 118 | 34,5  |

Distribució sobre respostes vàlides (100%)

|                             | EGB | 1 | 3 | 5 | 6 | 7 | BUP | 1 | 2 | 4 | 5 | 7 | Total | %    |
|-----------------------------|-----|---|---|---|---|---|-----|---|---|---|---|---|-------|------|
| Geografia - altres pobles   | 7   | 0 | 3 | 3 | 0 | 1 | 9   | 2 | 3 | 4 | 0 | 0 | 16    | 13,6 |
| Canvis polítics             | 2   | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 12  | 3 | 3 | 5 | 0 | 1 | 14    | 11,9 |
| Natura                      | 7   | 1 | 3 | 1 | 2 | 0 | 2   | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 9     | 7,6  |
| Ciència - Tecnologia        | 1   | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 7   | 0 | 0 | 3 | 1 | 3 | 8     | 6,8  |
| Pobles del món - tradicions | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6   | 1 | 0 | 0 | 2 | 3 | 6     | 5,1  |
| Cuina                       | 6   | 0 | 4 | 0 | 2 | 0 | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 6     | 5,1  |
| Salut - Sida                | 1   | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 4   | 0 | 1 | 0 | 3 | 0 | 5     | 4,2  |
| Història                    | 2   | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2   | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 4     | 3,4  |
| Biografia personatges       | 2   | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 2   | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 4     | 3,4  |
| Contaminació                | 1   | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2   | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3     | 2,5  |
| Astrologia - ovnis          | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3   | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3     | 2,5  |
| Cinema - teatre             | 1   | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1   | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 2     | 1,7  |
| Tercer món                  | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2   | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 2     | 1,7  |
| Droga                       | 2   | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2     | 1,7  |
| Impostos                    | 1   | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1     | ,8   |
| Jocs olímpics               | 1   | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1     | ,8   |
| Sexe                        | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1   | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1     | ,8   |
| Llengua anglesa             | 1   | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1     | ,8   |
| Tema social                 | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1   | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1     | ,8   |
| Servei militar              | 0   | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1   | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0     | ,0   |

Són dades pedagògicament significatives el descens de les respostes respecte a les citacions de programes de televisió o de cantants. Són un 15% que no responen a la petició de notícies, no en donen cap. Són 65% els que no fan referència a coneixements adquirits a través de la TV.

No es tracta tant que els alumnes adquireixin els coneixements a través de la TV exclusivament, però uns joves que estan en període d'escolarització podrien aprofitar molts programes per conèixer de manera il·lustrada allò que han vist a través d'assignatures. També, alguns programes d'actualitat que no aprofundeixen prou les qüestions complexes podrien ésser estudiats de manera més racional i documentada a l'escola superant la simplificació que a vegades semblen fer alguns programes informatius i de debat.

Tot l'any 1989, al terme del qual es passava el qüestionari, als alumnes havia estat ric en aconteixements suficientment significatius com per ésser tractats a l'escola i a a les corresponents assignatures de BUP. Els canvis de l'Est d'Europa s'acceleren definitivament amb les eleccions lliures a Polònia, la crisi de la RDA i l'emigració a la RFA, canvis de règim a Txecoslovàquia, Rumania i Hongria, la repressió dels estudiants xinos a la plaça de Tiananmen, l'agudització de la crisi de Sudàfrica, la invasió de Panamà pels USA, el Líban, constitució del Congrés Nacional Palestí van marcar la realitat social i política. D'altres temes de la realitat natural trambé varen tenir especial significació: el forat a la capa d'ozò, el crit en defensa de l'Amaçònia com a pulmó mundial, el terratrèmol de San Francisco. Fets singulars com la condemna de Salman Rusdhe pels fonamentalistes islàmics d'Iran, aniversaris com el bicentenari de la Revolució francesa i la conseqüent

declaració dels drets de l'home i del ciutadà són fets que no haurien d'haver passat desapercibuts en l'activitat escolar.

Aquests fets queden molt poc reflectits a la vista de les respostes dels alumnes, dels pocs que responen. Solament l'assumpte de la RDA i el mur de Berlín han assolit la consideració de notícies impressionants per al 47.6% dels alumnes que han respost. pel que fa a coneixements, cal veure que cap destaca de manera significativa; el 13.6% del 34.5% que han donat una resposta vàlida representen molt poc. Si tantes hores de cultura audiovisual i de comunicació de masses poden donar tan poca informació i poden fer créixer tan poc el coneixement es crea una important disfunció.

Certament, la primera funció que aconsegueix una televisió és la d'entreteniment però hi ha un nombre suficient de programes que poden contribuir a la informació correcta i al coneixement. Si no s'aprofita la producció actual, no cal esperar que la mateixa demanda de l'audiència afavoreixi l'increment de la qualitat de la programació.

La televisió enllaça amb la música a través dels *video-clips*. Davant la pregunta directa sobre els *video-clips* hem obtingut la següent distribució:

| GUST PER VIDEO-CLIPS  | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |     |    |    |    |    |    |
|-----------------------|------------------|----|----|----|----|----|----|------------------|-----|----|----|----|----|----|
|                       | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M  | BUP              | 1   | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
| QÀ: V120, V124, V126  |                  |    |    |    |    |    |    |                  |     |    |    |    |    |    |
|                       | J <sup>2</sup> = |    |    |    |    |    |    | J <sup>2</sup> = |     |    |    |    |    |    |
| Veu-sent vídeo-clips  | .091             | 83 | 92 | 74 | 89 | 93 | 87 | .016             | 100 | 80 | 98 | 92 | 82 | 91 |
| Agrada música-imatges | .938             | 70 | 78 | 76 | 73 | 76 | 75 | .478             | 74  | 71 | 57 | 58 | 72 | 65 |
| Blecció prèvia progra | .418             | 42 | 21 | 37 | 20 | 18 | 28 | .372             | 36  | 30 | 44 | 47 | 29 | 37 |

Es un percentatge altíssim el dels alumnes atents als video-clips. De fet, això és el que persegueixen les productores musicals que han creat aquest gènere per al llançament dels nous enregistraments.

Malgrat que els vídeo-clips apareguin en pantalla sense una programació prèvia, els alumnes més interessats coneixen els programes on s'emeten i fan una elecció prèvia al programa. N'enregistra un 45% dels alumnes d'EGB i un 40% dels de BUP i diuen que els tornen a veure. Solament compren vídeo-clips un 12% dels d'EGB i un 6% dels de BUP. De fet, segons declara un 85% solament veuen els vídeo-clips a estones perdudes però és possible que les emissions contribueixin a perdre estones d'altres activitats com lectura o activitats manipulatives.

La dedicació de temps a anar al cinema o a veure vídeos-pel·lícules per televisió ha quedat recollida de manera quantitativa amb escala de valoració 1-5 i aporta les següents dades:

| DEDICACIO DE TEMPS    | ESCOLES D' E G B |     |     |     |     |     |     | CENTRES DE B U P |     |     |     |     |     |     |
|-----------------------|------------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|------------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
|                       | EGB              | 1   | 3   | 5   | 6   | 7   | M   | BUP              | 1   | 2   | 4   | 5   | 7   | M   |
| QA: V40, V36          |                  |     |     |     |     |     |     |                  |     |     |     |     |     |     |
| (Valoració 1-5)       | pF=              |     |     |     |     |     |     | pF=              |     |     |     |     |     |     |
| Anar al cinema        | .000             | 2.3 | 2.5 | 2.7 | 3.1 | 3.7 | 2.9 | .141             | 2.6 | 2.8 | 2.6 | 3.0 | 2.3 | 2.7 |
| Veure vídeos, pel.líc | .749             | 2.5 | 2.5 | 2.2 | 2.2 | 2.5 | 2.4 | .244             | 2.5 | 1.9 | 2.0 | 2.2 | 1.8 | 2.0 |

Hí ha diferències significatives entre els centres d'EGB. Els alumnes dels centres 6 i 7 declaren més interès per anar al cinema. En veure vídeos no s'aprecien diferències tan clares. Esperàvem una valoració més alta en els alumnes de BUP que en aquest punt per condició social s'aparten d'una major assiduitat al cinema dels joves d'ambients de nivell socio-econòmic més baix ni que en aquests mateixos l'assistència a discoteques hagi reduït l'anada al cinema.

L'atenció a la música, particularment la música pop-rock és multi-medial. La televisió té un efecte divulgador amb imatges però les ones hertzianes de ràdio són portadores d'aquesta música a totes les hores del dia. El contingut de la ràdio per als joves és quasi absolutament musical. Els quadres següents sintetitzen les dades més significatives recollides.

| HORES DE RADIO         | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |            |    |    |    |    |    |    |
|------------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V84                |                  |    |    |    |    |    |                  |            |    |    |    |    |    |    |
|                        | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                        | $J^2=.955$       |    |    |    |    |    |                  | $J^2=.506$ |    |    |    |    |    |    |
| < 1 hora/setmana o cap |                  | 23 | 17 | 17 | 11 | 12 | 16               |            | 5  | 0  | 2  | 4  | 13 | 4  |
| 1-3 hores/setmana      |                  | 32 | 29 | 33 | 41 | 36 | 34               |            | 10 | 23 | 24 | 33 | 17 | 23 |
| >3-8 hores/setmana     |                  | 19 | 34 | 33 | 29 | 29 | 29               |            | 35 | 31 | 33 | 30 | 35 | 33 |
| > 8 hores/setmana      |                  | 26 | 19 | 17 | 18 | 22 | 20               |            | 50 | 46 | 41 | 33 | 35 | 41 |

El cinquanta per cent dels alumnes consumeix sens dubte unes onze hores setmanals de ràdio, equivalents a hora i mitja diària per bé que la major part pugui concentrar-se en cap de setmana, de divendres a diumenge. D'aquest temps un setanta per cent està dedicat a la música i un deu per cent als esports.

| PROGRAMES DE RADIO  | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |            |    |    |    |    |    |    |
|---------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V94             |                  |    |    |    |    |    |                  |            |    |    |    |    |    |    |
|                     | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                     | $J^2=.093$       |    |    |    |    |    |                  | $J^2=.083$ |    |    |    |    |    |    |
| Música actual       |                  | 43 | 75 | 74 | 88 | 84 | 73               |            | 57 | 81 | 69 | 74 | 58 | 69 |
| Concursos           |                  | 0  | 3  | 0  | 0  | 0  | 0                |            | 0  | 0  | 0  | 4  | 5  | 2  |
| Esports             |                  | 9  | 11 | 13 | 6  | 12 | 11               |            | 36 | 8  | 8  | 0  | 11 | 10 |
| Magazin             |                  | 10 | 0  | 5  | 0  | 0  | 2                |            | 0  | 7  | 3  | 13 | 11 | 7  |
| Informatius/debats  |                  | 0  | 3  | 4  | 0  | 0  | 2                |            | 7  | 4  | 3  | 5  | 0  | 3  |
| Divulgació cultural |                  | 5  | 0  | 0  | 0  | 4  | 2                |            | 0  | 0  | 3  | 0  | 10 | 3  |
| No catalogable      |                  | 33 | 8  | 4  | 6  | 6  | 10               |            | 0  | 0  | 14 | 4  | 5  | 6  |

El valor d'altres programes diferents dels musicals i esportius és pràcticament insignificant per aquests alumnes com ho deu ésser per a la majoria d'adolescents i joves. Solament cal desplaçar el dial, particularment a la banda de FM, per comprovar que la música pop-rock és constant a la majoria d'emissores i a la major part d'hores del dia. La resta de programes sembla poc adreçat als joves.

En el cas de la ràdio, a diferència de la televisió és més probable que els alumnes estiguin fent simultàniament una altra activitat. Per a molts adults la ràdio s'escolta anant en cotxe o durant el temps de la higiene matinal. Els alumnes dels centres observats han deixat constància dels moments que dediquen a escoltar música. Hem agrupat les respostes en les següents categories:

V85 - sol en acció, sol estudiant, en companyia, d'altres.

V86 - quan no sé que fer, quan tinc una estona, sempre que puc, d'altres. Les freqüències més significatives donades en percentatge son les que poden analitzar-se als quadres següents.

| ESCOLTEN LA RADIO O MUSICA | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |            |    |    |    |    |    |   |
|----------------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|------------|----|----|----|----|----|---|
|                            | BGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M |
| QA: V86                    |                  |    |    |    |    |    |                  |            |    |    |    |    |    |   |
|                            | $J^2=.003$       |    |    |    |    |    |                  | $J^2=.026$ |    |    |    |    |    |   |
| Sempre que poden           | 73               | 54 | 84 | 50 | 75 | 67 |                  | 89         | 91 | 75 | 82 | 57 | 79 |   |

| AMBIENT MUSICAL-RADIO   | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |        |    |    |    |    |    |    |
|-------------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|--------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V85                 |                  |    |    |    |    |    |                  |        |    |    |    |    |    |    |
|                         | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP    | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                         | $J^2=$           |    |    |    |    |    |                  | $J^2=$ |    |    |    |    |    |    |
| Estant sol i fent coses |                  | 42 | 67 | 41 | 38 | 26 | 45               |        | 56 | 62 | 50 | 75 | 68 | 60 |
| Estant sol i estudiant  |                  | 42 | 21 | 47 | 31 | 39 | 35               |        | 33 | 38 | 26 | 15 | 12 | 26 |

## ESCOLTEN MUSICA

| POP-ROCK, DE MODA O VARIADA | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |        |    |    |    |    |    |    |
|-----------------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|--------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V88, V89                |                  |    |    |    |    |    |                  |        |    |    |    |    |    |    |
|                             | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP    | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                             | $J^2=$           |    |    |    |    |    |                  | $J^2=$ |    |    |    |    |    |    |
| Estudiant o escrivint       | .022             | 46 | 54 | 34 | 41 | 65 | 49               | .191   | 75 | 53 | 71 | 55 | 43 | 61 |
| Pent treballs manipulatiu   | .543             | 65 | 63 | 73 | 50 | 74 | 66               | .475   | 90 | 82 | 91 | 85 | 78 | 86 |

Són molts els alumnes que afirmen escoltar música sempre que poden, 67% a EGB i 79% a BUP de promig. Hi ha en aquest cas diferències significatives entre escoles però les explicacions que es podrien donar són diverses. Es constant a l'escola 5 entre EGB i BUP però en canvi fa estrany que baixi tant a BUP de l'escola 7 respecte a l'EGB de la mateixa escola. Amb força probabilitat l'explicació depèn més del model familiar que de l'escolar.

Si considerem els aparells del mitjà ràdio-música dels quals disposen els alumnes, la uniformitat és quasi absoluta, encara que a EGB es poden percebre algunes diferències.



| MITJANS MUSICALS                | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |     |    | CENTRES DE B U P |     |     |    |    |    |    |
|---------------------------------|------------------|----|----|----|----|-----|----|------------------|-----|-----|----|----|----|----|
|                                 | J <sup>1</sup> = | 1  | 3  | 5  | 6  | 7   | M  | J <sup>1</sup> = | 1   | 2   | 4  | 5  | 7  | M  |
| QA: V80, V81, V82, V83          |                  |    |    |    |    |     |    |                  |     |     |    |    |    |    |
| Tenen ràdio o <i>walkman</i>    | .054             | 90 | 94 | 83 | 96 | 100 | 93 | .538             | 95  | 100 | 92 | 96 | 96 | 95 |
| Disposen d' <i>Hi-Fi</i> a casa | .013             | 87 | 72 | 56 | 81 | 85  | 75 | .386             | 84  | 85  | 73 | 88 | 73 | 80 |
| Compren discos o cassettes      | .022             | 76 | 84 | 75 | 89 | 98  | 84 | .153             | 100 | 91  | 84 | 96 | 83 | 90 |
| Enregistren música o copien     | .002             | 79 | 90 | 69 | 93 | 98  | 86 | .916             | 90  | 94  | 94 | 96 | 96 | 94 |

Això dona als joves una independència molt gran. Si disposen d'habitació pròpia amb lloc d'estudi i equip musical caldrà considerar en quina mesura afecta als resultats escolars, malgrat que vulguem ignorar-ho.

Des d'un punt de vista pedagògic hem de considerar altament significatiu que un 35% (EGB) o un 26% (BUP) dels alumnes escoltin la ràdio o música estudiant o que un 49%(EGB) i un 61%(BUP) escoltin música moda-variada estudiant o escrivint. La categoria de música variada ha resultat d'agrupar les opcions: música rock, música moda i música variada proposades a la pregunta núm. 19 del QA.

No hi ha coincidència total entre els resultats de la V85 i la V88 atès que justament s'han formulat les preguntes de manera complementària. Si en el primer cas es categoritzava amb posterioritat, en el segon s'acceptava resposta lliure però es suggerien unes categories que han d'haver permès als alumnes donar una resposta més precisa. D'altra banda, en el segon cas s'amplia l'activitat amb 'escrivint', conscients que els alumnes dediquen a casa importants temps a fer exercicis o a passar apunts però que són activitats

que demanen més o menys concentració mental si l'activiat es considera d'aprenentatge. Queden com activitats manipulatives el dibuix o l'organització de treballs, expressió aquella que va ésser objecte d'aclariment oral veient que podia prestar-se a confusió.

No aporta gran cosa el recompte de programes de ràdio atesa la diversitat d'emissores a la banda de FM però sens dubte es significativa, també en aquests alumnes estudiats, l'emissora i el programa més estès entre els joves que pot sentir-se a tot volum a la ràdio dels cotxes més accelerats a qualsevol semàfor on ens aturem. Ens referim indubtablement als '40 principals' que fa tants anys va posar en antena Ràdio Barcelona.

| PROGRAMES MUSICALS                              | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |                  |    |    |    |    |    |    |
|---|------------------|----|----|----|----|----|------------------|------------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V94   | RV:121 RP:66     |    |    |    |    |    | RV:118 RP:37     |                  |    |    |    |    |    |    |
|   | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP              | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|   | J <sup>2</sup> = |    |    |    |    |    |                  | J <sup>2</sup> = |    |    |    |    |    |    |
| Citen programa de ràdio de música actual en lr. | .093             | 43 | 75 | 74 | 87 | 84 | 73               | .083             | 57 | 81 | 69 | 74 | 58 | 69 |

## ESCOLTEN L'EMISSORA

| 'CADENA 40 PRINCIPALES' | ESCOLES D' E G B     |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |                      |    |    |    |    |    |    |
|-------------------------|----------------------|----|----|----|----|----|------------------|----------------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V95                 |                      |    |    |    |    |    |                  |                      |    |    |    |    |    |    |
|                         | EGB                  | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP                  | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                         | J <sup>2</sup> =.045 |    |    |    |    |    |                  | J <sup>2</sup> =.158 |    |    |    |    |    |    |
|                         |                      | 47 | 73 | 33 | 59 | 61 | 57               |                      | 43 | 27 | 24 | 50 | 12 | 30 |

Escolten el programa-emissora *Cadena 40 principales* dos de cada tres alumnes d'EGB i un de cada tres de BUP com a promig, per bé que poden observar-se diferències entre centres atribuïbles a la identitat catalana de l'escola i també a la identitat lingüística de la família que no coincideix necessàriament. En el cas de l'escola 6 és indiscutible la catalanitat de l'escola en llengua, continguts i actitud alhora que, com ha quedat recollit en observacions, un alt percentatge d'alumnes són de famílies de parla total o parcial en castellà que fan opció lliure per una escola catalana que també atén amb especial atenció l'aprenentatge de la llengua castellana. Inversament, al centre 4 la posició lingüística depèn de cada professor i la llengua vehicular es reparteix al cinquanta per cent a les classes però és dominant la llengua castellana entre els alumnes al bar, al pati i als corredors.

Aquesta dada té significació pedagògica i cultural tractant-se de centres en els quals està totalment acceptat que la llengua catalana és la llengua vehicular per a tots els alumnes del país i en el cas específic dels centres d'EGB tots segueixen programa d'aprenentatge del català com a primera llengua de lectura-escriptura. Radio Barcelona emet una programació vehiculada en llengua castellana per a tota Espanya amb contingut dominant de temes musicals en anglès i en castellà amb quasi total absència de cançó en llengua catalana.

Per il·lustrar aquesta realitat i coincidint amb una ànlisi proposada pel professor Martínez-Orozco a la classe de Mitjans de Comunicació (EATP de 2n de BUP) del Col·legi dels Jesuïtes-Casp, el QA recull citacions nominals de cantants i grups musicals i hem procedit al recompte dels més citats que donem als quadres següents.

| GUSTOS MUSICALS                              | ESCOLES D ' E G B |    |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |    |    |    |    |    |    |
|--|-------------------|----|----|----|----|----|----|------------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V98                                      | RV:173 RP:14      |    |    |    |    |    |    | RV:153 RP:2      |    |    |    |    |    |    |
|  | BGB               | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M  | BUP              | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
| Citen 5 noms de cantants<br>o grups musicals | $J^2=$<br>.022    | 52 | 86 | 85 | 81 | 77 | 79 | $J^2=$<br>.800   | 94 | 86 | 86 | 89 | 91 | 88 |

CANTANTS O GRUPS MUSICALS

| ELS CINC QUE MES AGRADEN | ESCOLES D ' E G B |    |    |    |    |    |     | CENTRES DE B U P |    |    |    |    |  |     |       |
|--------------------------|-------------------|----|----|----|----|----|-----|------------------|----|----|----|----|--|-----|-------|
| QA: V98                  |                   |    |    |    |    |    |     |                  |    |    |    |    |  |     |       |
|                          | BGB               | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | BUP | 1                | 2  | 4  | 5  | 7  |  |     |       |
|                          |                   |    |    |    |    |    |     |                  |    |    |    |    |  |     |       |
| Nombre d'alumnes         | 187               | 31 | 52 | 36 | 27 | 41 | 155 | 20               | 35 | 50 | 27 | 23 |  | 342 |       |
| Respostes donades        | 173               | 21 | 52 | 33 | 27 | 40 | 153 | 18               | 35 | 50 | 27 | 23 |  | 326 | 100 % |
| Respostes no donades     | 14                | 10 |    | 3  |    | 1  | 2   | 2                |    |    |    |    |  | 16  |       |

| CANTANTS POP-ROCK          | EGB | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | BUP | 1 | 2  | 4  | 5  | 7  | Total | %    |
|----------------------------|-----|----|----|----|----|----|-----|---|----|----|----|----|-------|------|
| DIRE STRAITS               | 71  | 11 | 12 | 12 | 14 | 12 | 46  | 2 | 7  | 23 | 8  | 6  | 117   | 35,9 |
| BRUCE SPRINGSTEEN          | 49  | 6  | 7  | 12 | 6  | 18 | 65  | 4 | 9  | 25 | 15 | 12 | 114   | 35,0 |
| MECANO                     | 76  | 9  | 31 | 14 | 12 | 10 | 27  | 4 | 3  | 8  | 11 | 1  | 113   | 34,7 |
| MADONNA                    | 57  | 4  | 23 | 7  | 9  | 14 | 11  | 1 | 0  | 4  | 4  | 2  | 68    | 20,9 |
| STING                      | 30  | 2  | 3  | 10 | 5  | 10 | 35  | 2 | 11 | 11 | 3  | 8  | 65    | 19,9 |
| LOQUILLO I LOS TROGLODITAS | 23  | 5  | 5  | 9  | 2  | 2  | 32  | 6 | 7  | 10 | 5  | 4  | 55    | 16,9 |
| U-2                        | 15  | 0  | 3  | 1  | 8  | 3  | 18  | 2 | 2  | 9  | 0  | 5  | 33    | 10,1 |
| THE BEATLES                | 11  | 1  | 3  | 2  | 2  | 3  | 21  | 0 | 5  | 9  | 3  | 4  | 32    | 9,8  |
| BEACH BOYS                 | 14  | 3  | 4  | 2  | 4  | 1  | 15  | 1 | 3  | 7  | 3  | 1  | 29    | 8,9  |
| ELVIS PRESLEY              | 13  | 3  | 6  | 0  | 2  | 2  | 14  | 0 | 3  | 9  | 1  | 1  | 27    | 8,3  |
| MILLI VANILLI              | 12  | 1  | 8  | 2  | 0  | 1  | 8   | 0 | 2  | 4  | 2  | 0  | 20    | 6,1  |
| TRACY CHAMPMAN             | 7   | 0  | 0  | 1  | 2  | 4  | 12  | 1 | 4  | 2  | 3  | 2  | 19    | 5,8  |
| INHUMANOS                  | 17  | 3  | 10 | 0  | 3  | 1  | 2   | 0 | 2  | 0  | 0  | 0  | 19    | 5,8  |
| MICHAEL JACKSON            | 17  | 1  | 6  | 6  | 3  | 1  | 0   | 0 | 0  | 0  | 0  | 0  | 17    | 5,2  |
| DUNCAN DHU                 | 11  | 3  | 2  | 1  | 3  | 2  | 6   | 1 | 0  | 2  | 3  | 0  | 17    | 5,2  |
| PAUL MCCARNEY              | 10  | 2  | 5  | 1  | 1  | 1  | 7   | 0 | 3  | 1  | 0  | 3  | 17    | 5,2  |
| SOPA DE CABRA              | 10  | 0  | 8  | 1  | 0  | 1  | 6   | 0 | 2  | 4  | 0  | 0  | 16    | 4,9  |
| KORTATU                    | 6   | 2  | 0  | 0  | 3  | 1  | 10  | 1 | 8  | 1  | 0  | 0  | 16    | 4,9  |
| PHIL COLLINS               | 1   | 0  | 0  | 0  | 1  | 0  | 14  | 2 | 2  | 1  | 4  | 5  | 15    | 4,6  |
| THE CURE                   | 5   | 1  | 4  | 0  | 0  | 0  | 7   | 2 | 0  | 2  | 1  | 2  | 12    | 3,7  |
| QUEEN                      | 6   | 3  | 1  | 2  | 0  | 0  | 6   | 0 | 2  | 4  | 0  | 0  | 12    | 3,7  |
| ULTIMO DE LA FILA          | 2   | 0  | 0  | 1  | 1  | 0  | 9   | 3 | 2  | 3  | 0  | 1  | 11    | 3,4  |
| TRANSVISION VAMP           | 2   | 0  | 1  | 0  | 0  | 1  | 8   | 0 | 0  | 0  | 5  | 3  | 10    | 3,1  |
| TINA TURNER                | 6   | 0  | 3  | 1  | 0  | 2  | 4   | 0 | 0  | 4  | 0  | 0  | 10    | 3,1  |
| LA LAMBADA                 | 9   | 1  | 7  | 0  | 1  | 0  | 0   | 0 | 0  | 0  | 0  | 0  | 9     | 2,8  |
| EROS RAMAZZOTTI            | 5   | 1  | 3  | 1  | 0  | 0  | 4   | 0 | 1  | 3  | 1  | 0  | 9     | 2,8  |
| ELECTRICA DHARMA           | 3   | 1  | 1  | 0  | 1  | 0  | 5   | 1 | 4  | 0  | 0  | 0  | 8     | 2,5  |
| ÑANGLES                    | 8   | 0  | 0  | 0  | 7  | 1  | 0   | 0 | 0  | 0  | 0  | 0  | 8     | 2,5  |
| BROSS                      | 8   | 0  | 0  | 0  | 0  | 8  | 0   | 0 | 0  | 0  | 0  | 0  | 8     | 2,5  |
| REBELDES                   | 2   | 0  | 0  | 1  | 0  | 1  | 4   | 1 | 0  | 3  | 0  | 0  | 6     | 1,8  |
| BON JOVI                   | 5   | 0  | 0  | 0  | 1  | 4  | 1   | 0 | 0  | 0  | 1  | 0  | 6     | 1,8  |
| MIKE OLFIELD               | 0   | 0  | 0  | 0  | 0  | 0  | 4   | 0 | 4  | 0  | 0  | 0  | 4     | 1,2  |
| THE RAMONES                | 1   | 0  | 0  | 0  | 1  | 0  | 3   | 0 | 0  | 3  | 0  | 0  | 4     | 1,2  |

## CANTANTS O GRUPS MUSICALS

| ELS CINC QUE MÉS AGRADEN | ESCOLES D'EGB |    |    |    |    | CENTRES DE BUP |     |    |    |    |    |    |     |       |   |  |
|--------------------------|---------------|----|----|----|----|----------------|-----|----|----|----|----|----|-----|-------|---|--|
|                          | EGB           | 1  | 3  | 5  | 6  | 7              | BUP | 1  | 2  | 4  |    |    |     | 5     | 7 |  |
| QA: V98                  |               |    |    |    |    |                |     |    |    |    |    |    |     |       |   |  |
| Nombre d'alumnes         | 187           | 31 | 52 | 36 | 27 | 41             | 155 | 20 | 35 | 50 | 27 | 23 | 342 |       |   |  |
| Respostes donades        | 173           | 21 | 52 | 33 | 27 | 40             | 153 | 18 | 35 | 50 | 27 | 23 | 326 | 100 % |   |  |
| Respostes no donades     | 14            | 10 |    | 3  |    | 1              | 2   | 2  |    |    |    |    | 16  |       |   |  |

| CANTANTS MÉS MELODICS         | EGB | 1 | 3 | 5 | 6 | 7 | BUP | 1 | 2 | 4 | 5 | 7 | Total | %   |
|-------------------------------|-----|---|---|---|---|---|-----|---|---|---|---|---|-------|-----|
| Recompte sumatiu total        | 14  | 4 | 7 | 2 | 0 | 1 | 32  | 7 | 3 | 5 | 8 | 9 |       |     |
| D'aquests els més citats són: |     |   |   |   |   |   |     |   |   |   |   |   |       |     |
| LLUIS LLACH                   | 3   | 1 | 2 | 0 | 0 | 1 | 10  | 3 | 1 | 0 | 3 | 3 | 13    | 4,0 |
| JULIO IGLESIAS                | 1   | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 4   | 1 | 0 | 1 | 2 | 0 | 5     | 1,5 |
| JOAQUIN SABINA                | 2   | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 2   | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 4     | 1,2 |
| JOAN-MANUEL SERRAT            | 2   | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 1   | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 3     | ,9  |

Altres citacions són: L. AMSTRONG(2), E. FITZGERALD(2), PAVAROTTI(2), J. CARRERAS(2), NANA MOSKOURI, DYANGO, MANOLO ESCOBAR, BERTIN OSBORNE, SILVIO RODRIGUEZ, MIGUEL BOSE, MIGUEL RIOS, ANA-BELEN, VICTOR-MANUEL, LUIS-EDUARDO AUTE, LA TRINCA, ALBERT PLA, FRANK SINATRA, MAR I CEL(?).

| COMPOSITORS CLASSICS   | EGB | 1 | 3 | 5 | 6 | 7 | BUP | 1 | 2 | 4 | 5 | 7 | Total | % |
|------------------------|-----|---|---|---|---|---|-----|---|---|---|---|---|-------|---|
| Recompte sumatiu total | 8   | 0 | 2 | 5 | 0 | 1 | 5   | 0 | 4 | 0 | 0 | 1 |       |   |

Són citats: MOZART, BEETHOVEN, VIVALDI, TCHAIKOVSKY, BACH, BRAHMS, HAYDN, STRAUS.

Són recomptes absoluts en base a les cinc possibles citacions que fan els alumnes. Hi ha d'altres cantants o grups de música pop-rock citats de manera més dispersa amb freqüència inferior als recollits a la taula. Entre d'altres i ha els grups de rock heavy com IRON-MAIDEN, METALLICA, HELLOWEEN.

Pel que fa a 'cantants més melòdics', el recompte és exhaustiu. Hi són tots els citats per evidenciar quan pocs són i que es reparteixen entre els que deuen agradar als pares dels alumnes i els de producció a l'àmbit estatal. ¿Com s'explica sinó, per exemple, que agradi Joaquin Sabina a uns adolescents?... El més probable és que els pares haguessin anat al concert de reaparició que es va fer aquell estiu de 1989. Això subratlla la funció mediatra que poden fer la família i l'escola de la qual hem parlat en un altre capítol.

Si es poden citar Armstrong, Fitzgerald, fins i tot The Beatles o Elvis Prestley és perquè agraden als pares i n'hi ha enregistraments a casa, no perquè siguin especialment difosos als mitjans de comunicació de masses. No són cantants de moda sinó que ja s'han convertit en clàssics de gèneres musicals del segle XX.

Si es poden citar Pavarotti, Carreras, Nana Moskouri... és perquè han estat difosos pels mitjans de comunicació de masses malgrat corresponguin a un gènere clàssic de caràcter minoritari com ha esta el 'bel canto'.

Pel que fa a 'compositors clàssics' les citacions són mínimes i s'han comptat com a una aquelles d'alumnes que citen cinc compositor clàssics i cap cantant actual atès que es tracta d'alumnes molt centrats en la música (concretament 3 d'una escola d'EGB i 3 d'un centre de BUP); és de suposar

que segueixen estudis de solfeig i instrument i no són representatius. D'altra banda, aquesta posició de solament citar compositors clàssics sembla una rèplica, per demés extrema, a l'excessiva dominància de la música difosa pels mitjans de comunicació de masses. Podem dir que solament set alumnes, és a dir un 2%, citen entre els cinc noms un compositor clàssic. Si això passa a centres on es dóna prou atenció a la música i a les audicions musicals tal com hem comprovat, ¿què passarà a tants de centres on aquesta manifestació cultural no té un temps a l'horari ni un professor competent en la matèria?

A les citacions dels cantants i grups de música pop-rock és evident la influència immediata dels mitjans de comunicació de masses. Si Dire Straits és un clàssic entre els joves de fa bon nombre d'anys, no ho era tant el Boss Bruce Springsteen, citats ambdós per un 35% dels alumnes que responen que són pràcticament tots. La gira del concert en defensa dels drets humans de la tardor de 1988, un any abans hi va tenir molt a veure.

Al nom de Bruce Springsteen s'hi ha afegit el de Sting i en menor grau el de Peter Gabriel, tots ells amb una trajectòria i un estil musical amb gran instrumental.

El que sorprèn més és que pugui sortir citada, encara que amb baixa freqüència (5.8%) Tracy Chapman, una cantant africana de color que s'acompanya amb la guitarra en el més pur estil 'kumbayà' tan desprestigiada i ridiculitzada en els darrers anys. Fins i tot, d'haver fet la consulta als mateixos alumnes un any abans, en el moment de la realització de la gira, estem convençuts que el nom hagués estat citat encara per més alumnes.



El concert en defensa dels drets humans com a fenomen de comunicació de masses especialment adreçat a la joventut ens ha servit de reactiu per conèixer actituds i actuacions dels alumnes. En aquest cas s'ajunta el fenomen comunicatiu de la música de masses amb un contingut social de manera que la força expansiva es multiplica. Atrapa als 'fans' de les mogudes i aplega als que no essent tant 'fans' senten inquietud ètica o cívica per una causa noble com és la defensa dels drets humans. Els resultats de la consulta feta als alumnes dels centres seleccionats poden analitzar-se al següent quadre.

| CONCERT HUMAN RIGHTS     | ESCOLES D' E G B |       |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |      |    |    |    |    |    |
|--------------------------|------------------|-------|----|----|----|----|----|------------------|------|----|----|----|----|----|
|                          | RV:173           | RP:14 |    |    |    |    |    | RV:150           | RP:5 |    |    |    |    |    |
| QA: V74 a V79            | EGB              | 1     | 3  | 5  | 6  | 7  | N  | BUP              | 1    | 2  | 4  | 5  | 7  | N  |
|                          | J <sup>2</sup> = |       |    |    |    |    |    | J <sup>2</sup> = |      |    |    |    |    |    |
| En parlen entre companys | .906             | 73    | 67 | 64 | 74 | 73 | 70 | .107             | 100  | 75 | 74 | 95 | 85 | 83 |
| Volien anar-hi           | .239             | 39    | 59 | 56 | 54 | 61 | 55 | .122             | 63   | 81 | 74 | 84 | 86 | 80 |
| Van anar-hi de fet       | .239             | 9     | 10 | 9  | 9  | 23 | 12 | .122             | 10   | 16 | 18 | 8  | 14 | 14 |
| Defensa Drets Humans     | .512             | 92    | 84 | 88 | 96 | 93 | 89 | .935             | 85   | 83 | 89 | 88 | 87 | 87 |
| Promoció Amnesty Inter.  | .290             | 46    | 71 | 73 | 64 | 76 | 68 | .084             | 80   | 97 | 84 | 88 | 70 | 85 |
| Promoció discs cantants  | .397             | 46    | 37 | 26 | 46 | 30 | 36 | .323             | 17   | 36 | 23 | 36 | 18 | 27 |
| Concert-defensa Drets H. | .499             | 69    | 69 | 73 | 77 | 82 | 74 | .690             | 70   | 67 | 79 | 80 | 70 | 74 |

Va ésser tema de conversa entre companys en un 70% a EGB i 83% a BUP. Volien anar-hi un 55% a EGB i un 80% a BUP encara que solament van anar-hi un 12% i un 14% respectivament. Quasi el 90% afirmen que els concerts han estat realment organitzats en defensa dels drets humans. Un 68% a EGB i un 85% a BUP veuen que els eren també una promoció d'Amnesty International i molts menys reconeixen que els cantants hi

participaven com a promoció per vendre els seus discos: 36% a EGB i 27% a BUP. A pesar d'això el 74% sense distinció d'edat creuen que amb un concert de rock es poden defensar els drets humans.

Esperàvem trobar diferències estadísticament significatives. No és així a la vista de la prova de  $J^2$  encara que en els grups de BUP es pot considerar la lleugera diferència d'opinió d'uns grups als altres que pedagògicament té interès. El grup 2 de BUP és un dels que hi va assistir en major percentatge, la quasi totalitat són conscients de la intenció de promocionar Amnesty International i són els que més veuen que en la mateixa operació els cantants promocionen els seus discos. Semblantment el grup 5 de BUP, encara que va ésser menys els que van anar al concert.

Interessa fer notar uns grups d'EGB per aplegar-ne observacions que apareixeran amb d'altres dades. El grup 6 segueix un perfil similar als comentats de BUP: estan entre els que veuen que al costat dels drets humans es promocionen discos i cantants. El grup 7 d'EGB sorprèn: hi assisteixen en proporció alta (23%), atípica per l'edat (12/13 anys), són els més entusiastes del poder d'un concert per defensar els drets humans i veuen en molt menor grau que es promocionen discos i cantants.

Fins aquí els mitjans de comunicació de masses per excel·lència entre els joves d'avui: televisió, cinema i ràdio amb el seus continguts masses, la música i els esports. La televisió és el mitjà on es confonen realitat i ficció que es pot seguir sense cap esforç. La ràdio ha quedat restringida a la informació i a l'opinió i ha hagut d'abandonar la ficció en benefici de la televisió però s'ha fet administradora de la música que té singular poder de

modificar l'estat d'ànim de les persones. El cinema s'ha vist obligat a introduir un particular gènere amb ritme d'imatges semblant al vídeo per atraure els joves.

Un altre grup de mitjans de comunicació de masses o de productes de comunicació giren en torn de la premsa. Deixant de banda el llibre imprès, malgrat que fós el primer dels mitjans massivament reproduïts, considerem la premsa periòdica escrita, la premsa gràfica, i els còmics.

En primer lloc cal considerar la premsa diària. Molt se n'ha escrit de la premsa a les aules. Les administracions educatives d'aquest país, seguint l'exemple d'iniciatives d'altres països, han establert convenis de col·laboració amb les empreses editores de diaris amb els denominats programes de premsa i escola. Malgrat tot, l'index de lectura diària del diari és baix particularment a BUP. El centre l registra a EGB un percentatge altíssim que no té continuïtat a BUP; és un centre que dedica una sessió setmanal a comentar el diari a l'aula i els resultats ja han estat explicats en la part descriptiva de l'observació.

El temps de lectura del diari superior a 15 minuts durant el cap de setmana és assenyalat per un percentatge alt d'alumnes. Ara bé, cal no oblidar l'operació de consum que és fa amb el diari per atraure lectors; es donen suplementes, revistes, llibres o fins i tot vídeos i quan hi ha aquests atractius els diaris s'exhaureixen abans d'hora. Es dona molt paper i molt espectacle fotogràfic i publicitari però

sembla cada vegada més disminuït l'estil periodístic fonamental, la notícia ben documentada i el comentari d'una pluma (avui ordinador) de prestigi. Els suplementos o monogràfics de qualitat periodística ja no acostumen a publicar-se el diumenge sinó entre setmana.

| LECTURA DE PERIODIC DIARI | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |        |    |    |    |    |    |    |
|---------------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|--------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V128, V129, V131      |                  |    |    |    |    |    |                  |        |    |    |    |    |    |    |
|                           | BGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP    | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                           | $j^2=$           |    |    |    |    |    |                  | $j^2=$ |    |    |    |    |    |    |
| Llegeixen diari           | .012             | 76 | 35 | 50 | 41 | 45 | 48               | .718   | 50 | 59 | 56 | 63 | 69 | 59 |
| Cada dia                  | .263             | 10 | 2  | 17 | 15 | 13 | 11               | .626   | 30 | 31 | 34 | 33 | 43 | 31 |
| Cap de setmana t>15'      | .309             | 60 | 51 | 69 | 70 | 48 | 59               | .529   | 59 | 81 | 75 | 75 | 78 | 75 |

## SECCIONS DEL DIARI

| MES LLEGIDES    | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |            |    |    |    |    |    |    |
|-----------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V132        |                  |    |    |    |    |    |                  |            |    |    |    |    |    |    |
|                 | BGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                 | $j^2=.376$       |    |    |    |    |    |                  | $j^2=.727$ |    |    |    |    |    |    |
| Entreteniment   |                  | 63 | 73 | 79 | 76 | 87 | 76               |            | 53 | 38 | 50 | 52 | 30 | 45 |
| Informació      |                  | 25 | 23 | 15 | 12 | 13 | 18               |            | 35 | 41 | 37 | 37 | 57 | 41 |
| Ciència-Cultura |                  | 12 | 4  | 6  | 12 | 0  | 6                |            | 12 | 21 | 13 | 11 | 13 | 14 |

Les tres seccions citades a la pregunta 29 del QA han estat agrupades amb posterioritat de la següent manera: Entreteniment (esport, entrevistes, entreteniments, espectacles). Informació (informació general i política). Ciència-cultura (temes de coneixement general).

Les seccions de ciència i cultura o bé reculls monogràfics comencen a ésser habituals a tots els diaris. Són poc coneguts pels alumnes. Destaquen els alumnes del centre 1 d'EGB, centre que organitza reculls d'aquest caire a la biblioteca on sempre té disponible el diari del dia. El centre 6 d'EGB també mostra un percentatge equivalent que es pot explicar per la metodologia del professor de ciències socials que inclou constantment materials de premsa a cadascuns dels temes desenvolupats.

No hi ha diferències estadísticament significatives a BUP però el centre 2 queda situat al capdavant dels que llegeixen més les seccions de ciència i cultura i té el seu interès pedagògic. En centre 7 desconcerta atès que hi ha molt canvi d'EGB a BUP.

La mateixa tendència es pot observar en la lectura de revistes i especialment al tipus de revista llegida. Les diferències són estadísticament significatives i explicables pedagògicament.

| LECTURA DE REVISTES | ESCOLES D' EGB   |    |    |    |    |    |    | CENTRES DE BUP   |    |    |    |     |    |    |
|---------------------|------------------|----|----|----|----|----|----|------------------|----|----|----|-----|----|----|
|                     | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M  | BUP              | 1  | 2  | 4  | 5   | 7  | M  |
| QA: V135            |                  |    |    |    |    |    |    |                  |    |    |    |     |    |    |
|                     | J <sup>2</sup> = |    |    |    |    |    |    | J <sup>2</sup> = |    |    |    |     |    |    |
| Llegeixen revistes  | .435             | 75 | 72 | 69 | 89 | 72 | 75 | .023             | 85 | 83 | 70 | 100 | 87 | 83 |

## TIPUS DE REVISTES

| MES LLEGIDES          | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |               |    |    |    |    |    |   |
|-----------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|---------------|----|----|----|----|----|---|
| QA: V136              | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP           | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M |
|                       | $\chi^2=.024$    |    |    |    |    |    |                  | $\chi^2=.036$ |    |    |    |    |    |   |
| Cor/Moda/Cotxes/Sport | 15               | 36 | 57 | 58 | 40 | 41 |                  | 39            | 21 | 51 | 65 | 33 | 42 |   |
| Joves/Musicals        | 40               | 33 | 5  | 17 | 27 | 25 |                  | 0             | 10 | 13 | 4  | 0  | 7  |   |
| General               | 15               | 9  | 24 | 8  | 13 | 13 |                  | 38            | 21 | 23 | 19 | 43 | 27 |   |
| Cultura/Ciència       | 20               | 11 | 9  | 12 | 13 | 13 |                  | 15            | 38 | 10 | 12 | 19 | 19 |   |
| D'altres(satir/porno) | 10               | 11 | 5  | 5  | 7  | 8  |                  | 8             | 10 | 3  | 0  | 5  | 5  |   |

Al grup Cor/Moda/Cotxes/Sport queden incloses: *Hola, Lecturas, Pronto, Elle, Motor, Sólo Moto, Sport.*

Al grup Joves/Musicals queden incloses: *Ragazza, Super-Pop, Popcorn, Metal Hammer.*

Al grup General: Suplements de *La Vanguardia, Avui, El Pais, El Periódico i Panorama*

A Cultura/Ciència: *Muy Interesante, Natura, Conocer, Ciencia, Quest, El Correo de la Unesco, Más allá, SpeakUp.*

A d'altres (satir/porno): *El Jueves, Penthouse, Interviu.*

A EGB les revistes més llegides són d'entreteniment molt diferenciades segons sexe: cor i moda per a elles i cotxes i esports per a ells. Aquestes i les de caràcter musical o

especialment concebudes per als joves són les citades per més del 70% llevat del centre 1 on un 20% citen revistes de ciència i cultura.

A BUP és manté força l'interès per les revistes d'entreteniment diferenciades segons sexe. Es significativament baix per al centre 2 on en canvi un 38% cita revistes de caràcter científic o cultural. L'interès per les revistes musicals i de joves és declaradament més baix, per bé que ja hem comprovat com els alumnes d'aquestes edats escolten més música que els d'EGB. Així doncs es pot dir que les revistes d'estrelles musicals vehiculen unes imatges i mites que puguin donar identitat generacional als adolescents i en molt menys mesura són publicacions amb contingut musical. El centre 5 es demostra molt menys interessat en les revistes musicals tant a BUP com a EGB. Entre els alumnes de BUP del centre 1 disminueix lleugerament la lectura de revistes de cultura i ciència tot i tractar-se d'una escola que desenvolupa expressament la recerca científica com a matèria de treball escolar.

Els alumnes adolescents i joves necessiten comprar determinades revistes com a signe d'identificació. Hi ha al mercat proo diversitat de revistes com per suggerir des de l'escola la lectura d'algunes però generalment els mateixos professors no coneixen els títols que hi ha quinzenalment o mensualment al quiosc. Revistes com *Muy Interesante*, *Conocer*, *Natura*, *Quest* són de divulgació i els joves poden adquirir-les per ells mateixos. Sense que puguin qualificar-se d'excel·lents creen una predisposició i interès favorables i els professors haurien de conèixer-les o bé afavorir que els alumnes les portessin a classe, subministressin còpia d'algun reportatge que pugués incorporar-se a un tema del programa o en fessin alguna presentació davant dels companys.

D'altres revistes són les que consumeixen els pares i el la mesura que estiguin ben il·lustrades o incloquin temes interessants seran fullejades pels fills. *El Correo de la Unesco, Ciencia, Astronomia, Más allá* que han estat citades, i d'altres que poden tenir gran atractiu com: *Revista de Geografia Universal, Investigación y ciencia* seran consultades pels alumnes si les tenen a l'abast, a casa o a l'escola.

També respecte a les revistes volem posar de manifest que s'està desaprofitant un temps de lectura i uns recursos que poden contribuir a l'aprenentatge. Sense privar a cap alumne de la llibertat de llegir el que vulgui, la intervenció escolar pot anar donat a conèixer unes revistes i els alumnes tindrà ocasió de canviar aquelles que coneixen veient-les exposades al quiosc. Si entre alumnes d'escoles seleccionades criterialment apareixen citades revistes de passatemp com pensem que són *Ragazza, Pronto, Popcorn, Super pop* que juguen amb els sentiments i la intimitat de les noies adolescents i *Metal Hammer* que explota la posició rebel dels nois adolescents quan més no passarà en els ambients més polupars. Veient el que s'exposa als quioscs sabem el que té més acceptació a cada ambient.

Això mateix podríem de les publicacions d'humor gràfic o còmics. Els alumnes de la mostra estudiada llegeixen còmics clàssics i més aviat els clarament infantils: *Mortadelo, Astérix*. Els alumnes no han citat els còmics més 'underground' com ara *Vibora, Totem, Conan* a EGB i més aviat poc a BUP. Hem de confessar però la nostra falta de cultura en aquest camp per catalogar alguns títols malgrat que ens haguem entretingut fullejant els més habituals a algunes llibreries i quioscs.



| TIPUS DE COMICS | MES LLEGITS ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    |   | CENTRES DE B U P |    |    |    |    |    |   |
|-----------------|------------------------------|----|----|----|----|----|---|------------------|----|----|----|----|----|---|
|                 | EGB                          | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | N | BUP              | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | N |
| QA: V137        | $\chi^2=.193$                |    |    |    |    |    |   | $\chi^2=.788$    |    |    |    |    |    |   |
| Infantil        | 32                           | 31 | 50 | 36 | 33 | 35 |   | 50               | 38 | 28 | 42 | 20 | 35 |   |
| Clàssic         | 31                           | 42 | 44 | 45 | 29 | 39 |   | 17               | 19 | 33 | 33 | 20 | 24 |   |
| Underground     | 5                            | 0  | 0  | 0  | 14 | 3  |   | 8                | 19 | 6  | 0  | 13 | 10 |   |
| Crítica social  | 0                            | 8  | 0  | 0  | 5  | 3  |   | 0                | 9  | 16 | 8  | 13 | 10 |   |
| No catalogables | 32                           | 19 | 6  | 18 | 19 | 19 |   | 25               | 14 | 17 | 17 | 33 | 21 |   |

La utilització de còmics a l'ensenyament no està gens aprofitada. El treball d'anàlisi de la imatge i els efectes de les connotacions que pot incloure són extraordinaris. És lamentable deixar aquest llenguatge tant de banda que hagi de viure de continguts marginals i força primitius. També la poesia trobadoresca fou un producte exclusiu dels ambients cortesans mentre no en van fer ús els benpensants d'ambients més cultes. Però a diferència d'aquesta, mentre la poesia basada en la paraula es fa més difícil de comprendre que el llenguatge planer, el còmic basat en la imatge es fa més atractiu i provocatiu. La seva dimensió de recurs didàctic no hauria d'ésser ignorada.

No podem transcriure aquí les caricatures que acompanyen algunes de les inscripcions que hem pogut observar gravades als pupites d'alguns dels centres o a la contraporta dels lavabos d'un d'ells. Ara bé, introduir el còmic amb la seva dimensió de caricatura vol dir arribar al final amb les seves conseqüències. No ens hem d'estranyar que un alumne poc brillant en d'altres àrees que pot despuntar dibuixant faci la caricatura del seu professor. Ara bé, el suport habitual de la caricatura serà el paper i no les portes i parets que no poden ésser remogudes ni renovades amb

facilitat. També el professor ha d'estar a l'alçada i encaixar el fet amb ironia intel·lectual; en altre cas solament es guanyarà el desprestigi davant dels alumnes.

Un altre entorn de mitjans de comunicació gira entorn de l'ordinador: la informàtica i la telemàtica com a sistemes de transmissió de la informació. Deixem de banda els sistemes de producció i emmagatzematge de la informació per considerar-los més propis de la Tecnologia que de la Comunicació si bé, i ja ha estat exposat, són realitats en interdependència recíproca: els avenços de la tecnologia multipliquen les possibilitats comunicatives que generen noves necessitats que la tecnologia intentarà resoldre.

Però els usos informàtics han generat també modalitats lúdiques gens menyspreables des del punt de vista propedèutic atès que fan que els infants i joves desenvolupin una relació deshinibida amb les màquines abans de crear-se les dificultats que ens frenen als adults.

Constatem els mitjans i usos informàtics que ja tenen a disposició l'any 1989 els alumnes dels centres observats. Possiblement cada any el nombre d'ordinadors disponibles a l'escola i les famílies que disposen d'ordinador s'incrementa de tal manera que dos anys després les possibilitats siguin molt superiors.

| MITJANS INFORMÀTICS        | ESCOLES D' EGB          |    |    |    |    |    |    | CENTRES DE BUP         |    |    |    |    |    |    |
|----------------------------|-------------------------|----|----|----|----|----|----|------------------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V138                   | RV: 185 RP: 2           |    |    |    |    |    |    | RV: 154 RP: 1          |    |    |    |    |    |    |
|                            | EGB                     | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M  | BUP                    | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                            | J <sup>2</sup> =        |    |    |    |    |    |    | J <sup>2</sup> =       |    |    |    |    |    |    |
| Tenen ordinador a casa     | .004                    | 63 | 60 | 51 | 96 | 61 | 64 | .116                   | 60 | 82 | 58 | 59 | 52 | 63 |
| QA: V140                   | RV: 84 RP: 103 no calen |    |    |    |    |    |    | RV: 68 RP: 87 no calen |    |    |    |    |    |    |
|                            | EGB                     | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M  | BUP                    | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                            | J <sup>2</sup> =        |    |    |    |    |    |    | J <sup>2</sup> =       |    |    |    |    |    |    |
| No en tenen però utilitzen | .971                    | 62 | 65 | 65 | 50 | 63 | 63 | .000                   | 73 | 20 | 12 | 0  | 42 | 26 |

| TIPUS D'ORDINADOR   | ESCOLES D' EGB       |    |    |    |    |    |    | CENTRES DE BUP       |    |    |    |    |    |    |
|---------------------|----------------------|----|----|----|----|----|----|----------------------|----|----|----|----|----|----|
| QA: V139            |                      |    |    |    |    |    |    |                      |    |    |    |    |    |    |
|                     | EGB                  | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M  | BUP                  | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                     | J <sup>2</sup> =.031 |    |    |    |    |    |    | J <sup>2</sup> =.983 |    |    |    |    |    |    |
| PC o professional   |                      | 50 | 38 | 50 | 63 | 17 | 43 |                      | 33 | 46 | 43 | 44 | 46 | 43 |
| Domèstic no PC      |                      | 29 | 41 | 50 | 33 | 52 | 42 |                      | 42 | 36 | 43 | 37 | 27 | 38 |
| Joguina programable |                      | 21 | 21 | 0  | 4  | 31 | 15 |                      | 25 | 18 | 14 | 19 | 27 | 19 |

Un 64% d'alumnes que disposen d'ordinador a casa és un percentatge prou alt (any 1989). Els que no en tenen també n'utilitzen en la mesura que poden, entre d'altres llocs a l'escola si ofereix aprenentatge d'informàtica i molt més encara si dona la possibilitat d'emprar els ordinadors en hores diverses quan l'aula no és ocupada. D'una manera generalitzada això es possible al centre 2 de BUP i al centre 1 més a EGB que a BUP atès que cal renovar els

equips. Els alumnes de BUP del centre 7 poden anar a fer pràctiques a una hora setmanal determinada però el professor va explicar-nos que eren molt pocs els que hi acudien. Als altres centres, l'organització no preveu que els alumnes puguin disposar dels ordinadors fora de les hores de classe assignades al grup com no sigui una situació excepcional.

Els ordinadors que els alumnes tenen a casa tendeixen a ésser de caràcter professional i compatible, és a dir PC, encara que algú esmenta el Macintosh o d'altres que deuen ésser eines de treball dels pares. resten encara ordinadors d'excel·lent qualitat com els de sistema operatiu MSX que malgrat no ésser compatibles permeten desenvolupar bons programes d'aplicació. Hem comptabilitzat com a 'joguina programable' els microordinadors que varen ésser objecte de producció per al gran consum abans que s'imposés el PC com són els primers Spectrum, Spectrum Plus o Amstrad PCW.

Els centres amb alumnes que disposen d'ordinador amb més alt percentatge són el 6 d'EGB i el 2 de BUP. El centre 6 és justament el centre que no ha introduït la informàtica al curriculum escolar per no disposar d'un model clar; uns primers intents fets amb microordinadors Commodore 64 van quedar aturats. En canvi, el centre 2 és el centre que ha incorporat la informàtica a partir de la seva presència social; el model inicial, fer Basic amb ordinadors de sistema operatiu MSX s'ha abandonat i els equips es van substituint per compatibles PC però la informàtica forma part de les activitats d'aprenentatge i per a alguns alumnes hi ha un aprofundiment a través de les tècniques o bé emprant els ordinadors amb caràcter personal durant les hores que l'aula no és ocupada inclosos temps de migdia i d'horari post-escolar.

Què fan amb l'ordinador els alumnes que hi tenen accés? La següent taula recull les respostes dels alumnes reduïdes a minuts per tal que puguin analitzar-se amb claredat.

## TEMPS (EN MINUTS) SETMANAL

| UTILITZACIO DE L'ORDINADOR  | ESCOLES D' E G B |      |      |      |      |      |      | CENTRES DE B U P |      |      |      |      |      |      |
|-----------------------------|------------------|------|------|------|------|------|------|------------------|------|------|------|------|------|------|
|                             | EGB              | 1    | 3    | 5    | 6    | 7    | M    | BUP              | 1    | 2    | 4    | 5    | 7    | M    |
| QA:V142 a V146              |                  |      |      |      |      |      |      |                  |      |      |      |      |      |      |
|                             | pF=              |      |      |      |      |      |      | pF=              |      |      |      |      |      |      |
| Practicar programes         | .715             | 72'  | 57'  | 97'  | 91'  | 79'  | 78'  | .439             | 43'  | 45'  | 30'  | 51'  | 105' | 52'  |
| Passar treballs a màquina   | .607             | 156' | 112' | 112' | 82'  | 103' | 111' | .006             | 265' | 127' | 84'  | 99'  | 162' | 147' |
| Jugar amb jocs d'ordinador  | .086             | 70'  | 148' | 103' | 138' | 190' | 135' | .020             | 75'  | 45'  | 46'  | 180' | 103' | 73'  |
| Construir els meus programe | .178             | 25'  | 77'  | 56'  | 38'  | 54'  | 54'  | .489             | 27'  | 25'  | 12'  | 60'  | 42'  | 28'  |
| Aplicar programes de revist | .091             | 31'  | 62'  | 28'  | 10'  | 48'  | 38'  | .074             | 0'   | 18'  | 9'   | 19'  | 72'  | 21'  |
| Total d'hores/setmana       | h:mm             | 5:54 | 7:36 | 6:34 | 3:59 | 7:54 | 6:52 | h:mm             | 6:50 | 4:20 | 3:01 | 6:49 | 8:04 | 5:21 |

Es demanava el temps setmanal d'utilització de l'ordinador segons les diferents activitats que venen ressenyades i malgrat qua la dada donada en cada cas sigui aproximadala distribució del conjunt sembla ajustar-se al que varem veure i conversar durant l'observació participant.

En primer lloc confirmem s'hagués hagut d'avançar en la introducció de la informàtica al centre 6. Malgrat les dificultats i la falta d'un model concret, es llença a perdre un potencial d'aparells, de temps i de ganes dels alumnes. Com es pot veure, un bon nombre d'hores setmanals es dediquen a l'ordinador. Ni que siguin al meitat de les vuit constatades per haver donat temps màxims. Possiblement

bona part del temps dedicada jocs i a practicar programes dispersos s'hagués pogut dedicar a practicar programes suggerits per l'escola, a crear bases de dades o a arrodonir els treballs escolars amb procesament de textos o gràfiques matemàtiques.

La realitat del centre 1 tant a EGB com a BUP és ben diferent. A l'escola s'ha normalitzat l'ús de l'ordinador. Potser es dediquen menys hores a l'ordinador i l'activitat fonamental és passar els treballs a màquina, la Prova Obligatòria a EGB i els Documents i les Tesines a BUP. Amb tot, la pràctica de l'ordinador permet que alguns alumnes desenvolupin d'altres aplicacions segons la seva recerca: bases de dades, gràfiques d'efuncions...

Els alumnes del centre 4 de BUP assisteixen a un centre públic que ha estat ben dotat d'ordinadors i de programes d'aplicació didàctica i programes d'usuari. El professor està excel·lentment capacitat a més d'ésser un docent amb llarga experiència docent. El nombre d'alumnes amb ordinador a casa és lleugerament inferior al promig però quasi igual. A la vista dels temps dedicats, els alumnes són els que mostren menys interès en conjunt en les diferents activitats. Això ens ha de fer pensar que ni els equips ni el professor capacitat són condicions suficients. La informàtica s'ofereix com una assignatura més de caràcter optatiu en le marc de la modalitat d'EATP. Són molts els alumnes que la realitzen però aquesta activitat no té connexió amb d'altres activitats, ni amb les Matemàtiques que imparteix el mateix professor.

Els alumnes del centre 2 de BUP presenten una distribució del temps dedicat a l'ordinador sobre la base d'un centre que ha normalitzat la informàtica i també sobre la base que un molt alt percentatge d'alumnes (82%) disposa d'ordinador a casa. Dues hores a escriure a màquina, tres quats a

practicar programes, tres quart a jugar o explorar nous jocs i tres quarts a aconseguir programes o aplicar-los de revistes és, des del nostre punt de vista, una distribució de temps setmanal acceptable i que ha de contribuir a l'aprenentatge escolar i no a descompensar-lo.

Al centre 5 apareix molt temps dedicat als jocs, tant a EGB com a BUP. La distribució segueix el perfil mig, particularment a EGB però la quantitat de temps sembla excessiva. Els alumnes tenen informàtica a l'escola de fa dos cursos concebuda com una matèria, optativa a BUP. Fora de la classe d'informàtica, aquests aprenentatges no són represos a d'altres àrees. Fins i tot, el professor de matemàtiques d'EGB dedicat a informàtica de manera especialitzada ha deixat les classes de matemàtiques per falta de temps.

Els temps dedicats pels alumnes del centre 7 tant a EGB com a BUP semblen excessius, particularment quan se sap que a l'escola es fa informàtica però sense que hi hagi una continuïtat clara d'un curs a l'altre atès que les hores de classe semblen repartir-se entre els professors que poden articular-ho al seu horari.

El centre 3 d'EGB és un dels centres públics que ha emprès iniciatives per incorporar els ordinadors progressivament. de fet, però, al cicle superior no s'havien iniciat les activitats d'informàtica de manera sistemàtica per falta d'equips. La distribució de temps que comuniquen els alumnes sembla excessiva particularment pel que fa a passar treballs a màquina que no es pot dir que siguin treballs d'escola amb tanta assiduïtat.

A la vista dels centres estudiats considerem que la situació de la introducció de la informàtica a l'escola és força decebedora pel moment. Malgrat que es tracta de centres amb orientació de l'acció pedagògica o amb capacitació excel·lent del professorat, la informàtica no ha quedat integrada al currículum i a l'organització escolar. Uns centres han normalitzat l'ús d'ordinadors però no han trobat l'orientació adequada com a aprenentatges procedimentals dins del conjunt del currículum escolar. D'altres centres no tenen els equipaments necessaris mentre dissenyen projectes ambiciosos per resoldre problemes d'organització de l'ensenyament-aprenentatge. Hi ha els centres que disposant dels equipaments han introduït un temps de classe-assignatura però que no comporta una normalització de l'ús de l'ordinador. Resta encara el cas del centre que per una responsabilitat acuradíssima no veu que pugui introduir la informàtica sense tenir un model clar que no posi en perill les realitzacions reixides.

Som conscients que aquesta anàlisi s'aparta de la gran majoria d'informes i publicacions tan optimistes que es fan respecte a les possibilitats de la informàtica. Amb assaig i error anirem endavant i certament no ens podem quedar aturats, però si actuem i ens equivoquem no podem fer avaluacions d'aparador que no incloguin els punts més crítics, lligats a la falta d'un model escolar adequat per encaixar diversitat de formes d'aprenentatge. Posar de manifest els punts crítics és un pas endavant i ocultar-los és perdre el nord i no saber on anem.

Justament és la informàtica el mitjà de comunicació de masses que té la versatilitat de convertir-se un mitjà de personalització. Dins la 'roda dels mitjans de comunicació' no li cap altre lloc que el seu centre perquè pot esdevenir, és sense que el sapiguem fer servir bé encara, el mitjà d'inter·relació i processament per excel·lència.



Com més potència té el mitjà, menys capacitat té per transformar la realitat escolar per ell mateix. Es com el buc transatlàntic que ha d'ésser remolcat per sortir de port i que no podrà fer la gran travessa si no és equipat amb els subministres més elementals: carburant, aigua i queviures com qualsevol altra embarcació però en quantitats molt superiors. Així mateix, abans d'introduir els infants a l'ordinador han de tenir hàbits de pensar i treballar ordenadament i atentament atès que l'ordinador no ho farà per ells.

En segon lloc hem de tenir molta informació per processar i després organitzar ambients i situacions on tingui interès comunicar la informació processada. Això s'ha de fer al propi centre amb exposicions, posters, debats i demostracions i és el micro-clima social de l'escola que dóna la confirmació d'utilitat de la informació que processem i d'interès per a la vida cultural dels alumnes. Si la informació no surt de la vida, es processa informàticament i torna a la vida esdevé una gramàtica que no serveix ni per escoltar ni per parlar.

La tendència a organitzar comunicacions telemàtiques inter-escoles sense càrrega de contingut és un dels miratges més enganyosos que estan proposant alguns docents que no han sabut dinamitzar culturalment els seus alumnes o altres docents que veient la inutilitat de l'escola cerquen a les palpentes un estil docent nou sense haver conegut l'estil docent tradicional amb els seus valors: lliçó magistral, entusiasme pel coneixement, relació personalitzada amb vincles d'empatia, comunicació a l'alumne d'expectatives positives, assignació d'aprenentatges segons orientació tutorial. Confondre els suports tecnològics de la comunicació amb els continguts de comunicació és una aberració que ja està demostrant la seva esterilitat.

Els mitjans de comunicació de masses, i de manera singular els mitjans informàtics, diversifiquen les possibilitats, multipliquen la potència però tota comunicació ha de partir de l'experiència social-cultural i de la necessitat de comunicació humana i ha de tancar el seu cicle en una nova experiència social i cultural que es tradueix en creixement humà per als individus.

Fins aquí una sèrie de dades que reflecteixen els usos i consum que fan els alumnes dels centres observats, adolescents i joves indubtablement representatius de la joventut actual. Queda demostrada de manera positiva que els MCM formen part de la vida dels infants i joves de la mostra i cal pensar que encara seran més determinants en aquells infants i joves amb menys oportunitats familiars.

Obviament, sobre unes mateixes característiques generacionals hi ha un interval de diferències segons l'origen social, el nivell econòmic i l'ambient on es viu. De fet, però aquest interval de diferències s'ha reduït moltíssim justament per efecte de la societat de consum i de comunicació de masses.

L'economia de consum ofereix uns productes als estrats socials que tenen més poder adquisitiu. Quan el sector productiu ha cobert aquest mercat s'adreça als altres estrats amb operacions de publicitat massiva i abaratint els preus. La comunicació de masses té un important paper, tant en la publicitat directa com en la publicitat indirecta a través de programes o sèries de ficció que divulguen unes maneres de vestir, uns productes de consum i unes activitats de lleure cada vegada més centrades en els adolescents-joves que constitueixen l'estrat social/generacional potencialment més dirigible a les activitats de consum.

Les generacions adultes tenen hàbits de consum adquirits i per això són menys sensibles a noves propostes de consum massiu. Ara bé, en una societat que té les necessitats bàsiques cobertes, també els adults disposen d'energies, temps i diners per gastar lúdicament. El Postmodernisme és l'expressió d'aquest adult (A) que dóna capricis al seu nen (N).<sup>2</sup> El sector productiu ha concebut iniciatives especialment adreçades a segments de població adulta explotant la seva voluntat de distinció, el seu desig de joventut i la preocupació per la pròpia imatge.

#### **B: Homogeneïtat social de la mostra.**

Passem tot seguit a verificar si els alumnes de la mostra seleccionada, de cadascuna de les escoles, corresponen a un estrat social homogeni. Les sis primeres preguntes del QA estan exclusivament dedicades a controlar aquesta variable. Els resultats de les freqüències obtingudes són expressats en percentatge llevat del nombre de persones que viuen a casa i nombre de germans que s'expressen en mitjanes.

---

<sup>2</sup> Seguim la terminologia de l'Anàlisi Transaccional referent als estats psicològics del jo: Pare (P), Adult (A) i Nen (N).

## HOMOGENEITAT SOCIAL I

## CULTURAL DELS ALUMNES

## ESCOLES D' E G B

## CENTRES DE B U P

|                 | EGB        | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  |
|-----------------|------------|----|----|----|----|----|------------|----|----|----|----|----|
| SEXE (V3)       | $J^2=.631$ |    |    |    |    |    | $J^2=.004$ |    |    |    |    |    |
| Són dones-noies |            | 29 | 43 | 47 | 38 | 41 |            | 55 | 54 | 67 | 89 | 39 |
| Són homes-nois  |            | 71 | 57 | 53 | 61 | 58 |            | 45 | 46 | 33 | 11 | 61 |

|             | EGB        | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  |
|-------------|------------|----|----|----|----|----|------------|----|----|----|----|----|
| BARRI (V4)  | $J^2=.028$ |    |    |    |    |    | $J^2=.096$ |    |    |    |    |    |
| . obrer     |            | 10 | 10 | 20 | 15 | 7  |            | 15 | 11 | 8  | 19 | 9  |
| . mitjà     |            | 40 | 69 | 69 | 59 | 56 |            | 55 | 66 | 50 | 74 | 48 |
| . benestant |            | 50 | 21 | 11 | 26 | 37 |            | 30 | 23 | 42 | 7  | 43 |

|                      | EGB        | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  |
|----------------------|------------|----|----|----|----|----|------------|----|----|----|----|----|
| HABITATGE (V5)       | $J^2=.385$ |    |    |    |    |    | $J^2=.197$ |    |    |    |    |    |
| < 70 m <sup>2</sup>  |            | 4  | 6  | 0  | 0  | 7  |            | 5  | 10 | 6  | 4  | 0  |
| 70-90 m <sup>2</sup> |            | 39 | 25 | 42 | 26 | 25 |            | 53 | 43 | 23 | 33 | 26 |
| > 90 m <sup>2</sup>  |            | 57 | 69 | 58 | 74 | 68 |            | 42 | 47 | 71 | 63 | 74 |

## RESIDENCIA CAPS DE SETMANA (V6)

|                           |            |    |    |    |    |    |            |    |    |    |    |    |
|---------------------------|------------|----|----|----|----|----|------------|----|----|----|----|----|
| . tenen segona residència | $J^2=.000$ | 70 | 34 | 83 | 48 | 87 | $J^2=.982$ | 63 | 70 | 67 | 70 | 69 |
|---------------------------|------------|----|----|----|----|----|------------|----|----|----|----|----|

Cap dels centres estudiats acull exclusivament alumnes que s'hi puguin desplaçar a peu. Per tant, en cap cas tenim una escola que s'identifiqui de manera total amb el barri o localitat. Els centres situats a Barcelona atenen infants de diferents barris i també n'atenen de localitats exteriors a la ciutat. Els centres situats a Bellaterra i Valldoreix atenen infants de diverses localitats. Més de la meitat dels alumnes de tots els centres usen transport, escolar o públic, per anar a l'escola. Totes aquestes

carecterístiques han estat controlades, volgudes intencionalment, per evitar comparar escoles d'àmbit molt reduït i poc representatiu.

L'homogeneïtat social-cultural, que hem de garantir que és equivalent en tots els grups per poder considerar-la constant, la controlem a través de diferents unitats d'anàlisi. El sexe no és una característica social però, una descompensació en el grup-classe entre nois i noies no ha de passar desapercibuda atès que pot tenir efectes en els resultats escolars. Com és sabut, després de molts anys d'haver desenvolupat un ensenyament amb patrons masculins i d'haver estat superior la proporció de nois que de noies en els estudis superiors, la proporció tendeix a igualar-se. Darrerament han aparegut estudis que constaten que els resultats escolars de les noies tendeixen a ésser millors que els dels nois. Superada la preponderància dels nois, les noies amb un comportament més reposat, més interioritzador, semblen més donades a estudiar en l'actual sistema escolar.

Dels centres estudiats, els que presenten una major desproporció són el 1 d'EGB i el 5 de BUP. El centre 1 ha rebut alumnes a la segona etapa d'EGB procedents d'altres escoles i fàcilment es comprèn que amb uns mals resultats escolars, sigui per limitacions personals o sigui per una mala adaptació escolar. En aquests casos, els nois, tan bon punt creixen en edat, presenten major inquietud i molesten. Potser les noies viuen el desinterès en silenci, d'una manera més interior. El resultat és que en general canvien d'escola, i en aquest cas particular també, més nois que noies.

El grup de BUP del centre 5 està pràcticament integrat per noies, 24 noies front a 3 nois. Es un grup que fa l'opció de lletres, Humanístico-Lingüística, a l'iniciar tercer de BUP.

Al centre és una opció minoritària front a les altres tres (Científico-tecnològica, Bio-sanitària, Ciències Socials) atesa la falta de sortides professionals, i els nois majoritàriament s'encaminen cap a ciències. Es possible que també hi optin nois i noies que no es veuen segurs amb assignatures de ciències les quals demanen raonament abstracte; creuen poder superar amb més probabilitat assignatures de lletres on tradicionalment es demana més exercici de memòria, menys de raonament crític i quasi gens de teorització o abstracció.

La condició econòmica social dels alumnes es pot conèixer aproximativament a través de les unitats d'anàlisi: barri, habitatge i residència de caps de setmana. A partir del carrer i població recollits al QA és té un primer indicador. Els barris s'han classificat en tres grups: obrers (ex: Sants, Zona Franca, Ciutat Vella, Sant Cugat-Sant Francesc, Sant Cugat-La Floresta); mitjans (ex: Les Corts, Sant Just, Cerdanyola, Sant Cugat-Antic); benestants (Pedralbes, Bonanova, Sant Cugat-Olabarria, Bellaterra, Valldoreix).

Però el barri no comporta una determinació absoluta atès que és diferent haver-hi anat a viure actualment que disposar d'una casa heredada que es va construir fa anys. La superfície de la casa és un altre indicador generalment acceptat en base al pis estandard dimensionat entre 70 i 90 metres quadrats. Un tercer indicador força clar i clarament *etic* és el de la residència pels caps de setmana.

A la vista de les dades recollides sobre el barri es pot veure que la distribució està ben compensada. A tots els centres entre un 80 i un 90 per cent viu en barri mitjà o benestant. També es dona això als centres públics, el 3 i el 4 que estan a la banda alta. La característica de benestant apunta més alt al centre 1 d'EGB: dels alumnes amb problemes han pogut canviar els que tenien més poder adquisitiu además de preocupació; al centre 4 de BUP que és públic; al centre 7 de BUP que ha passat de privat a públic.

Les dades sobre habitatge confirmen la distribució anterior. Menys d'un 10 per cent dels alumnes viuen en habitatges petits. Més del 50 per cent viuen en habitatges grans, de més de 90 m<sup>2</sup> llevat d'alumnes de BUP dels centres 1 i 2. Aquest petit matis serveix per veure que a aquests centres és més probable que s'hi vagi per opció dels pares o dels alumnes que no pas per poder adquisitiu. Complementàriament, als centres 3 i 4 que són públics i al centres 7 que han passat de privats a públics s'hi va voluntàriament doncs cal suposar que tindrien possibilitat d'anar a un centre privat igual que d'altres. En tot cas ha estat una opció poc determinada per la condició econòmica.

Pel que fa a segona residència pels caps de setmana hi ha grans diferències estadísticament significatives que possiblement no ho són socialment. En efecte, si els centres 3 i 6 d'EGB són els que donen un percentatge més baix a la pregunta de si la família té segona residència pels caps de setmana això no estranya. Són els alumnes d'escoles de localitats residencials del Vallès Occidental on hi ha un percentatge més alt d'alumnes que viuen en cases amb jardí o torres (Bellaterra, Valldoreix, Mira-sol).

Per matisar la significació de la grandària de l'habitatge hem recollit les dades del nombre de germans i de persones que viuen a casa. Tractant-se de nombres molt baixos,

estadísticament semblen significatius però solament representen la diferència de les famílies amb dos o tres fills. Atès que la distribució és equivalent a la V7 que a la V8 no és la presència d'avis o altres persones convivint que modifica la distribució. El centres 1 i 3 d'EGB són els que tenen un major percentatge de famílies amb tres fills però de fet n'hi ha dos de promig a tots els centres. (el decimal excedent de dos indica la presència de famílies amb tres fills a totes les escoles).

|                            | PERSONES QUE VIUEN A CASA | ESCOLES D' E G B |     |     |     |     | DUP     | CENTRES DE B U P |     |     |     |     |
|----------------------------|---------------------------|------------------|-----|-----|-----|-----|---------|------------------|-----|-----|-----|-----|
|                            |                           | EGB              | 1   | 3   | 5   | 6   |         | 7                | 1   | 2   | 4   | 5   |
| . mitjana de germans (V7)  | pF=.021                   | 2,8              | 2,8 | 2,3 | 2,2 | 2,2 | pF=.233 | 2,4              | 2,2 | 2,6 | 2,5 | 2,9 |
| . mitjana de persones (V8) | pF=.002                   | 4,9              | 5,0 | 4,5 | 4,2 | 4,1 | pF=.599 | 4,5              | 4,2 | 4,4 | 4,5 | 4,6 |

La condició socio-econòmica no es correspon necessàriament amb la condició socio-cultural encara que hi tingui molt a veure. Les persones fan opcions a la vida entre determinats marges; amb menys poder adquisitiu hi pot haver més cultura i amb més poder adquisitiu es pot viure en pobresa cultural. Per escatir això, ni que fós aproximativament, s'han recollit les professions de pare i mare i l'activitat concreta que realitzen. Les dades descriptives recollides s'han agrupat inicialment en: 1) no qualificat - feines de casa, 2) ofici manual o estudis d'EGB, 3) professionals, comerç o estudis de batxillerat, 4) empresari o estudis de grau mig, 5) alt directiu o estudis superiors.



| PROFESSIO-OCUPACIO DELS PARES  | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |            |    |    |    |    |    |
|--------------------------------|------------------|----|----|----|----|------------------|------------|----|----|----|----|----|
|                                | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7                | BUP        | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  |
| PROFESSIO DEL PARE (V9)        | $J^2=.002$       |    |    |    |    |                  | $J^2=.740$ |    |    |    |    |    |
| . no qualificat- feina casa    |                  | 0  | 4  | 0  | 0  | 3                |            | 0  | 0  | 2  | 0  | 0  |
| . ofici manual - egb           |                  | 0  | 23 | 0  | 8  | 7                |            | 10 | 9  | 6  | 0  | 0  |
| . profes, comerç - batxillerat |                  | 17 | 23 | 18 | 4  | 32               |            | 32 | 27 | 26 | 23 | 32 |
| . empresari - es. grau mig     |                  | 40 | 15 | 44 | 52 | 30               |            | 37 | 39 | 26 | 50 | 36 |
| . alt directiu - es. superiors |                  | 43 | 35 | 38 | 36 | 27               |            | 21 | 24 | 39 | 27 | 32 |
| PROFESSIO DE LA MARE (V10)     | $J^2=.006$       |    |    |    |    |                  | $J^2=.516$ |    |    |    |    |    |
| . no qualificat- feina casa    |                  | 29 | 33 | 26 | 4  | 10               |            | 37 | 25 | 27 | 23 | 14 |
| . ofici manual - egb           |                  | 0  | 27 | 6  | 22 | 20               |            | 5  | 6  | 15 | 15 | 29 |
| . profes, comerç - batxillerat |                  | 51 | 21 | 37 | 37 | 38               |            | 42 | 25 | 23 | 38 | 29 |
| . empresari - es. grau mig     |                  | 10 | 15 | 20 | 18 | 18               |            | 10 | 31 | 21 | 15 | 19 |
| . alt directiu - es. superiors |                  | 10 | 4  | 11 | 18 | 13               |            | 5  | 12 | 14 | 8  | 9  |

Aquestes dades aporten alguna precisió més a les anteriors. Les distribucions són força coincidents a EGB però presenten algunes diferències significatives que caldrà tenir presents. Entre els alumnes del centre 3 n'hi ha més de fills de pares amb ofici manual o estudis més elementals i entre les seves mares també hi ha un percentatge més alt de persones amb pocs estudis o menys implicats en la vida professional. De fet, el que succeeix en aquest centre públic és que hi ha dos contingents de població amb un cert contrast. Si bé és una de les escoles públiques amb famílies de nivell més alt del municipi pel propi prestigi de l'escola, també acull per la seva condició de pública alumnes de nuclis més senzills o de famílies que tenien la

casa abans que es formés una zona residencial. En aquest punt doncs, hem de considerar que respecte als altres centres, el nivell socio-cultural és lleugerament més baix.

A l'extrem oposat i també amb diferències significatives es situa el centre 1 del qual ja hem explicat que hi ha hagut una selectivitat relativa al poder adquisitiu i que va lligada a una preocupació per resoldre l'aprenentatge d'uns fills que presenten dificultats personals o d'adaptació escolar.

Podem dir finalment que a BUP les distribucions són totalment coincidents cosa que aporta fiabilitat a la comparació entre grups. Cal notar com no es produeixen les mateixes diferències al centre 1 respecte a l'EGB. Es tracta dels alumnes grans, alguns dels quals són els que varen iniciar l'escola quan aquesta estava situada a un barri popular (Collblanc de Barcelona) i els alumnes que hi acudien eren preferentment fills de professionals i botiguers preocupats per una bona educació.

La distribució que presneta el centre 2 privat i el centre 4 públic són pràcticament equivalents i més aviat despunta per un nivell socio-cultural superior el centre públic. A ambdós centres la incorporació de la mare a la vida professional o amb nivell d'estudis alt és important. Els centres 5 religiós i 7 privat/public presneten distribucions equivalents.

Les característiques que identifiquen la procedència social i cultural dels alumnes són bàsicament coincidents en base a les unitats d'anàlisi contrastades. No podem dir que siguin idèntiques però permeten establir comparacions fonamentalment descriptives tenint present les diferències que sistetitzem tot seguit.

\* El centre 1 acull un important nombre d'alumnes amb dificultats personals o d'adaptació escolar que havien anat a d'altres centres.

\* El centre 3 té alumnes amb un nivell socio-cultural lleugerament més baix atès que acull infants de nuclis més abstrers amb major proporció que els altres.

\* El centre 2 és un centre privat que acull alumnes de condició econòmica-social-cultural equivalent a la dels altres centres de la mostra.

\* El centre 4 és un centre públic que acull alumnes de condició econòmica-social-cultural equivalent a la dels altres centres de la mostra.

Així, amb les matisacions precedents, les referides als centres 1 i 3, donem per demostrat que els alumnes de la mostra seleccioanda corresponen a un estrat social homogeni independentment de la condició administrativa en el cas dels centres 2 i 4. Les diferències que puguin trobar-se entre els diferents grups d'alumnes no hauran d'atribuir-se a la societat de comunicació de masses que és comú a tots ells. Tampoc hauran d'atribuir-se a les famílies atès que pertanyen a un estrat social homogeni. Podrem atribuir les diferències a variables que formen part de l'escola.

**Factor 2: ESCOLA ATENTA A LA COMUNICACIO DE MASSES**

Per contrastar l'observació realitzada a cada centre hem maldat per recollir indicadors a través dels qüestionaris, QA i QP que ens permetessin diferenciar el grau d'implicació de l'escola amb el fenomen de la comunicació de masses. Es difícil, atès que no es tracta de nombre d'hores ni d'utilització d'aparells audiovisuals. Aquest factor ve integrat per les variables: C, utilització dels MCM; D, reelaboració escolar dels CCM; i E; detectar els casos d'incorporació superficial dels MCM.

**C: Utilització escolar dels MCM.**

**D: Reelaboració escolar dels CCM.**

**E: Incorporació superficial dels MCM.**

La incorporació dels MCM tal com es donen a la cultura de masses no acaba d'entrar a l'escola. Davant determinades afirmacions, els alumnes presenten les valoracions que es recullen a la taula adjunta (escala 1-5).

| E. ESTIL PEDAGOGIC     | E S C O L E S D ' E . G . B . |      |      |      |      |      |      | C E N T R E S D E B . U . P . |      |      |      |      |      |      |
|------------------------|-------------------------------|------|------|------|------|------|------|-------------------------------|------|------|------|------|------|------|
|                        | EGB<br>pF=                    | 1    | 3    | 5    | 6    | 7    | M    | BUP<br>pF=                    | 1    | 2    | 4    | 5    | 7    | M    |
| Feina ben feta         | .039                          | 4.3  | 4.2  | 4.3  | 4.1  | 3.8  | 4.1  | .042                          | 3.9  | 4.3  | 3.8  | 3.5  | 3.9  | 3.9  |
| Resultat examen        | .069                          | 2.6  | 3.1  | 2.8  | 3.1  | 3.3  | 3.0  | .130                          | 3.1  | 3.0  | 3.3  | 3.0  | 3.7  | 3.2  |
| Treball en equip       | .118                          | 4.3  | 3.9  | 3.8  | 3.8  | 3.8  | 3.9  | .042                          | 3.7  | 4.0  | 3.6  | 3.4  | 3.9  | 3.7  |
| Escoltar el professor. | .115                          | 4.3  | 4.2  | 4.4  | 3.9  | 4.1  | 4.2  | .035                          | 3.6  | 3.8  | 3.8  | 3.3  | 3.8  | 3.7  |
| Programa ininterroput. | .036                          | 4.1  | 3.6  | 3.8  | 3.8  | 3.3  | 3.7  | .056                          | 3.7  | 3.4  | 3.8  | 3.2  | 3.3  | 3.5  |
| Més treball a casa     | .416                          | 2.7  | 2.9  | 2.9  | 2.5  | 2.6  | 2.7  | .814                          | 2.8  | 3.0  | 3.1  | 3.0  | 3.0  | 3.0  |
| Informació TV, RD, PD. | .952                          | 3.7  | 3.5  | 3.5  | 3.6  | 3.5  | 3.5  | .000                          | 3.8  | 3.8  | 3.0  | 3.7  | 4.0  | 3.5  |
| Temes actualitat       | .131                          | 3.4  | 3.0  | 3.9  | 3.0  | 3.2  | 3.3  | .439                          | 3.6  | 3.6  | 3.8  | 3.3  | 3.7  | 3.6  |
| Global                 | .492                          | 29.0 | 28.9 | 27.9 | 28.4 | 27.7 | 28.4 | .003                          | 28.4 | 29.3 | 28.3 | 26.5 | 29.4 | 28.4 |

Aquestes variables fan referència a l'estil pedagògic. Les diferències no són estadísticament significatives però es poden ressaltar algunes diferències que poden tenir interès. La feina ben feta està especialment valorada als centres 1 i 5 d'EGB i 2 de BUP. El resultat de l'examen sembla tenir menys importància al centre 5 possiblement per l'acció tutorial. El treball d'equip és especialment valorat a l'escola 1 d'EGB i a l'escola 2 de BUP. Correspon a característiques organitzatives ja descrites, temps de treball individual o de grup i activitats de seminari en grup natural. Escoltar al professor segueix essent important a tots els centres i la baixa puntuació del centre 5 de BUP no podem explicar-la.

El programa no pot ésser interromput doncs preocupa la selectivitat és cosa que afecta a tots els centres quasi per igual. Amb tot al centre 1 pot preocupar més per la consciència de retard escolar mentre que al centre 4 la preocupació pot estar lligada als resultats escolars que s'expressen solament en notes i un important grup d'alumnes declara baixes qualificacions.

La valoració de la importància d'estar informat a través de TV, premsa i ràdio és uniforme a EGB però hi ha diferències clarament significatives. Al centre 4 sembla que se li dóna molta menys importància front al centre 7 que dóna una mitjana més alta corresponent a 'molt'.

| CONDUCTES DIVERSES                       | ESCOLES D' E G B |     |     |     |     |     |     | CENTRES DE B U P |     |     |     |     |     |     |
|--|------------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|------------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
|  | EGB              | 1   | 3   | 5   | 6   | 7   | M   | BUP              | 1   | 2   | 4   | 5   | 7   | M   |
| QA: V153 a V162                          |                  |     |     |     |     |     |     |                  |     |     |     |     |     |     |
| À casa, en família V153, V156            | pF=              |     |     |     |     |     |     | pF=              |     |     |     |     |     |     |
| parlem sovint del que veiem a la TV      | .039             | 3.2 | 2.9 | 3.5 | 3.1 | 3.4 | 3.2 | .047             | 3.1 | 3.4 | 3.1 | 3.6 | 3.3 | 3.3 |
| cadascú té els seus gustos... fa la seva | .567             | 3.7 | 3.6 | 3.4 | 3.7 | 3.8 | 3.6 | .235             | 3.4 | 3.6 | 3.5 | 3.2 | 3.9 | 3.5 |
| À classe amb el professor V155, V158     |                  |     |     |     |     |     |     |                  |     |     |     |     |     |     |
| comentem les notícies de premsa          | .000             | 3.6 | 2.5 | 2.1 | 2.8 | 3.1 | 2.8 | .000             | 2.6 | 3.4 | 1.9 | 2.7 | 2.4 | 2.5 |
| ens demanen premsa o ens passen vídeos   | .000             | 2.5 | 3.3 | 3.0 | 3.5 | 3.0 | 3.1 | .000             | 2.6 | 3.6 | 2.5 | 3.3 | 2.6 | 2.9 |
| Amb els companys V154, V157, V159 a V162 |                  |     |     |     |     |     |     |                  |     |     |     |     |     |     |
| sovint parlem de música moderna, rock    | .175             | 2.7 | 3.0 | 2.7 | 3.1 | 3.3 | 3.0 | .003             | 3.3 | 3.8 | 3.2 | 3.5 | 3.0 | 3.4 |
| parlem de programes de la TV             | .021             | 2.9 | 3.4 | 3.6 | 3.0 | 3.0 | 3.2 | .002             | 3.3 | 2.8 | 2.6 | 3.2 | 3.0 | 2.9 |
| intercanviem jocs-ordinador, cin. música | .003             | 2.8 | 3.2 | 2.7 | 3.9 | 3.3 | 3.2 | .495             | 3.0 | 3.3 | 3.0 | 3.4 | 3.0 | 3.1 |
| en grup anem a un bon concert de rock    | .000             | 1.8 | 2.0 | 1.6 | 2.0 | 3.1 | 2.6 | .048             | 3.0 | 3.7 | 3.0 | 3.3 | 3.3 | 3.3 |
| ens trobem per fer treball amb ordinador | .000             | 2.0 | 2.4 | 1.6 | 3.3 | 2.7 | 2.4 | .011             | 1.6 | 2.2 | 1.7 | 1.7 | 2.4 | 1.9 |
| intercanviem llibres interessants        | .707             | 2.3 | 2.6 | 2.6 | 2.4 | 2.4 | 2.4 | .889             | 2.6 | 2.5 | 2.4 | 2.6 | 2.6 | 2.5 |

Està clar que als centres on més es comenta la premsa és al centre d'EGB 1 i al centre de BUP 2 cosa que correspon amb un projecte explícitament formulat. A BUP el centre 1 abandona la pràctica setmanal de comentar el diari i per això no és estrany que doni una puntuació baixa. Demanen materials de premsa o passen vídeos de manera més significativa a l'escola 6 on ja ha quedat explicada la iniciativa d'un mestre i al centre de BUP 2 particularment equipat per a aquestes activitats.

Es interessant veure en paral·lel les conductes dins la família i amb els companys en relació als mitjans de comunicació. Els alumnes del centre 2 de BUP estan a la

banda alta en parlar de música, intercanviant jocs d'ordinador o cintes de música, anant en grup a concerts de rock i trobant-se a casa d'un company per fer un treball amb ordinador. El centre 7 d'EGB dóna puntuacions més aviat altes que indiquen una actuació molt independent com si es tractés d'alumnes que són excessivament grans per l'edat. Un perfil totalment oposat presenten els alumnes d'EGB del centre 5 que no mostren actuacions tan independents. Aquestes dades confirmen perfectament observacions recollides a l'estada als centres. Els alumnes del centre 7 semblen molt iniciats en tot mentre que els alumnes del centre 5 es mostren alegres, oberts i sense pressa de ser més grans. Els alumnes del centre 5, tant els d'EGB com els de BUP, es mostren més lligats a la vida familiar que els altres.

Els temes interessants i no interessants a criteri dels alumnes que han estat tractats a l'escola han estat donats lliurement pels alumnes. Recollits i categoritzats donen la següent distribució.

| TEMES TRACTATS    | ESCOLES D' E G B |    |    |    |    |    | CENTRES DE B U P |               |    |    |    |    |    |    |
|-------------------|------------------|----|----|----|----|----|------------------|---------------|----|----|----|----|----|----|
|                   | RV:150 RP:37     |    |    |    |    |    | RV:128 RP:27     |               |    |    |    |    |    |    |
| QA: V19           | EGB              | 1  | 3  | 5  | 6  | 7  | M                | BUP           | 1  | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                   | $\chi^2=.000$    |    |    |    |    |    |                  | $\chi^2=.000$ |    |    |    |    |    |    |
| Aprenentatge      |                  | 13 | 27 | 6  | 13 | 19 | 16               |               | 22 | 3  | 18 | 0  | 5  | 9  |
| Esports           |                  | 0  | 2  | 0  | 4  | 3  | 2                |               | 0  | 0  | 0  | 0  | 5  | 1  |
| Culturals         |                  | 13 | 49 | 16 | 0  | 19 | 23               |               | 6  | 40 | 23 | 16 | 14 | 22 |
| Socials           |                  | 43 | 2  | 10 | 61 | 28 | 25               |               | 17 | 53 | 50 | 44 | 33 | 42 |
| Formació personal |                  | 26 | 19 | 68 | 22 | 28 | 33               |               | 55 | 3  | 9  | 40 | 43 | 26 |
| Tots tractats     |                  | 4  | 0  | 0  | 0  | 3  | 1                |               | 0  | 0  | 0  | 0  | 0  | 0  |

| TEMES NO TRACTATS | ESCOLES D' EGB |    |       |    |    |    | CENTRES DE BUP |            |       |    |    |    |    |    |
|-------------------|----------------|----|-------|----|----|----|----------------|------------|-------|----|----|----|----|----|
|                   | RV:124         |    | RP:63 |    |    |    | RV:114         |            | RP:41 |    |    |    |    |    |
| QA: V20           | EGB            | 1  | 3     | 5  | 6  | 7  | M              | BUP        | 1     | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                   | $J^2=.001$     |    |       |    |    |    |                | $J^2=.024$ |       |    |    |    |    |    |
| Aprenentatge      |                | 12 | 39    | 17 | 17 | 4  | 19             |            | 7     | 4  | 28 | 0  | 0  | 10 |
| Esports           |                | 0  | 0     | 8  | 8  | 10 | 5              |            | 0     | 0  | 0  | 0  | 0  | 0  |
| Culturals         |                | 23 | 24    | 13 | 9  | 28 | 20             |            | 14    | 25 | 8  | 12 | 21 | 16 |
| Socials           |                | 18 | 15    | 39 | 30 | 18 | 23             |            | 28    | 28 | 19 | 41 | 47 | 30 |
| Formació personal |                | 29 | 21    | 22 | 35 | 39 | 29             |            | 50    | 43 | 44 | 47 | 32 | 43 |
| Tots tractats     |                | 17 | 0     | 0  | 0  | 0  | 3              |            | 0     | 0  | 0  | 0  | 0  | 0  |

| ACTUALITAT TEMES  | ESCOLES D' EGB |    |       |    |    |    | CENTRES DE BUP |            |       |    |    |    |    |    |
|-------------------|----------------|----|-------|----|----|----|----------------|------------|-------|----|----|----|----|----|
|                   | RV:152         |    | RP:35 |    |    |    | RV:130         |            | RP:25 |    |    |    |    |    |
| QA: V21           | EGB            | 1  | 3     | 5  | 6  | 7  | M              | BUP        | 1     | 2  | 4  | 5  | 7  | M  |
|                   | $J^2=.001$     |    |       |    |    |    |                | $J^2=.036$ |       |    |    |    |    |    |
| Tema genèric      |                | 32 | 59    | 69 | 28 | 29 | 45             |            | 41    | 23 | 31 | 12 | 5  | 22 |
| Tema d'actualitat |                | 68 | 41    | 31 | 72 | 71 | 55             |            | 59    | 77 | 69 | 88 | 95 | 78 |

Poden observar-se diferències ben significatives. A EGB el centre 5 atén preferentment temes de formació personal, el centre 6 temes de caràcter social i el centre 3 temes de caràcter cultural. Al centre 1 s'atenen en primer lloc els temes socials i en segons els de formació personal. Al centre 7 de manera ben diferenciada surt una distribució molt diversa. A BUP el centre 1 tracta més de temes de formació personal i d'aprenentatge, al centre 2 de caràcter social i cultural igual que al centre 4 essent molt pocs



alumnes els que esmenten temes de formació personal. Al centre 5 i 7 segueix essent important la formació personal al costat dels temes de caràcter social.

La distribució dels temes no tractats semblaria correcta si presentés una distribució ben diversificada. Així és al centre 1 d'EGB on fins hi tot hi ha un grup d'alumnes que respon que tots els temes han estat tractats. Als centres 6 i 7 hi ha un significatiu nombre d'alumnes (un de cada tres) que troba a faltar temes que tenen a veure amb la formació personal. En canvi, al centre 5 una concentració similar de respostes fan referència a temes de caràcter social que no han estat tractats. A BUP un important nombre d'alumnes troba a faltar temes de formació personal llevat del centre 7 on més alumnes mostren interès per temes de caràcter social que no han estat tractats.

Tots els temes esmentats pels alumnes, tant si han estat temes interessants tractats com no tractats, han estat classificats alhora en temes genèrics o temes més o menys permanents i temes d'actualitat, aquells que podien estar presents als mitjans de comunicació durant el període en que va ésser passat el qüestionari, pres el període en un sentit ampli com per exemple els temes d'aquells any.

Les diferències que presenten les distribucions dels grups d'EGB són altament significatives. Les diferències van de 18 punts en el cas del centre 1 d'EGB als 44 punts al centre 6 d'EGB. L'interès es centra dominantment en temes d'actualitat als centres 1, 6 i 7. Al centre 5 mostren interès per temes més permanents no directament relacionats amb l'actualitat i s'explica amb aquella observació que constata que són infants feliços sense especial pressa per ser grans. També els alumnes del centre 3 fan més esment de

temes de caràcter genèric i l'explicació pot estar lligada amb l'atípica citació de temes d'aprenentatge quan de fet es demanaven temes d'interès. Darrerament havien seguit un programa de tècniques d'estudi i aprenentatge per ajudar-los a organitzar-se i aquests temes eren presents així com la consciència de falta d'hàbits de treball.

Als centres de BUP domina indiscutiblement l'interès per temes d'actualitat, és a dir, els que són presents als mitjans de comunicació. L'únic centre que manté una distribució semblant a EGB és el centre 1.

Fins aquí s'han presentat i analitzat dades recollides a partir de les respostes dels alumnes. A continuació segueixen les dades que reflexen les respostes dels mestres i professors. Aquestes s'han de considerar com a respostes professionals i malgrat que la mostra final sigui molt més reduïda del que esperàvem aporta unes constatacions que reflexen una realitat evident alhora que presenta alguns contrastos que han d'activar la reflexió pedagògica.

La resposta a la pregunta sobre freqüència d'utilització dels MCM segueix a una clarificació de la diferència entre mitjans de comunicació de masses i mitjans audiovisuals:

Entenem per Mitjans de Comunicació de Masses un entorn més ampli que els Mitjans Audiovisuais i que engloba a aquests.

Són Mitjans de Comunicació de Masses: televisió, ràdio, premsa, còmics, ordinadors, projectors audiovisuals (cinema, transparències, retroprojector, video, magnetófon, tocadiscs).

Són Continguts de Comunicació de Masses: la informació, l'actualitat, la música, l'esport, el disseny, el consum...

(Qüestionari professors, pgs. 5 i 6)

La freqüència d'utilització de MCM és la que segueix segons les respostes dels mestres. Cal anticipar però que, com es veurà amb dades que segueixen, la utilització correspon més a l'ús dels aparells audiovisuals que als MCM.

#### MITJANS DE COMUNICACIO DE MASSES

| UTILITZACIO DELS PROFESSORS     | ESCOLES D' E G B |   |   |   |   | CENTRES DE B U P |     |   |   |   |   |   |
|---------------------------------|------------------|---|---|---|---|------------------|-----|---|---|---|---|---|
|                                 | EGB              | 1 | 3 | 5 | 6 | 7                | BUP | 1 | 2 | 4 | 5 | 7 |
| QP: V80 N=49                    |                  |   |   |   |   |                  |     |   |   |   |   |   |
| Pràcticament mai                |                  | 0 | 0 | 0 | 0 | 0                |     | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 |
| Molt esporàdicament             |                  | 0 | 0 | 0 | 2 | 3                |     | 1 | 0 | 2 | 3 | 5 |
| No més d'un cop al mes          |                  | 0 | 3 | 2 | 2 | 2                |     | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 |
| Un cop per quinzena; cada tema  |                  | 1 | 1 | 1 | 1 | 0                |     | 2 | 1 | 0 | 1 | 1 |
| Un cop per setmana; és habitual |                  | 2 | 1 | 1 | 0 | 1                |     | 0 | 1 | 2 | 1 | 1 |
| No contesten                    |                  |   |   |   |   |                  |     |   | 2 |   |   |   |

La distribució és molt variada. La freqüència d'utilització correspon a la matèria que imparteix el professor. La utilització setmanal correspon a professors de música i idioma. La utilització quinzenal correspon a professors de

Ciències Socials. La utilització mensual o esporàdica correspon als altres. Però si la freqüència d'ús ja posa de manifest quan poc normalitzats estan els mitjans audiovisuals a l'escola, una anàlisi dels diferents usos ho confirma abastament.

| MITJA-US MES EMPRAT                 | ESCOLES D' E G B |   |   |   |   | CENTRES DE B U P |     |   |   |   | Total |   |      |
|-------------------------------------|------------------|---|---|---|---|------------------|-----|---|---|---|-------|---|------|
|                                     | EGB              | 1 | 3 | 5 | 6 | 7                | BUP | 1 | 2 | 4 |       | 5 | 7    |
| QP: V81 a V89 Frq: N*3=147          |                  |   |   |   |   |                  |     |   |   |   |       |   |      |
| (Opcions 1, 2 i 3)                  | EGB              | 1 | 3 | 5 | 6 | 7                | BUP | 1 | 2 | 4 | 5     | 7 | %    |
| Vídeo amb pel·lícules cinema        | 0                | 2 | 0 | 1 | 2 |                  | 0   | 0 | 4 | 3 | 2     |   | 28,6 |
| Vídeo amb documents de TV           | 2                | 2 | 1 | 2 | 2 |                  | 1   | 2 | 3 | 2 | 3     |   | 40,8 |
| Vídeos didàctics                    | 2                | 3 | 3 | 2 | 4 |                  | 1   | 4 | 2 | 2 | 4     |   | 55,1 |
| Projeccions de cinema òptic         | 0                | 2 | 0 | 0 | 0 |                  | 0   | 0 | 0 | 0 | 2     |   | 8,0  |
| Audiovisual o diapositives          | 1                | 1 | 2 | 2 | 2 |                  | 2   | 2 | 0 | 1 | 0     |   | 26,5 |
| Magnetòfon/electrófon               | 1                | 2 | 2 | 2 | 2 |                  | 0   | 1 | 1 | 1 | 2     |   | 28,6 |
| Enregistraments de ràdio            | 0                | 0 | 1 | 0 | 0 |                  | 0   | 1 | 1 | 1 | 0     |   | 8,0  |
| Premsa escrita: diaris/revistes     | 3                | 3 | 2 | 2 | 5 |                  | 2   | 1 | 2 | 2 | 4     |   | 53,1 |
| Programes d'ordinador               | 0                | 1 | 1 | 0 | 1 |                  | 0   | 2 | 2 | 1 | 1     |   | 18,4 |
| Nombre de professors de cada escola | 3                | 5 | 4 | 5 | 6 |                  | 3   | 6 | 5 | 5 | 7     |   |      |

¿Quins són els productes de comunicació més introduïts a l'escola? Indubtablement són els que tenen un format més escolar: els vídeos didàctics i la premsa escrita, justament els productes menys atractius per als alumnes, els que estan fets amb esquema de lliçó magistral il·lustrada i els que es fonamenten en la paraula i menys en la imatge.

¿Per què són els més introduïts a l'escola? Perquè són els que el mestre o professors coneix i domina més i per tant es veu capaç d'administrar amb major o menor encert.

El vídeo amb documents de TV comença a ésser més emprat. S'està convertint amb el mitjà més a l'abast. Està arraconant les projeccions de cinema, fins i tot les de cinema documental o científic que es podien projectar amb pel·lícules de pas Super 8mm. Les pel·lícules de cinema comercial per il·lustrar qualsevol tema també es projecten en vídeo. L'àudiovisual, encadenament d'imatges fixes amb veu i música-efectes sonorsés, és pràcticament inexistent. Les diapositives de col·leccions comercialitzades il·lustren classes d'art o de geografia física i les audicions s'apliquen a classes de música o d'idiomes. Els usos de programes d'ordinador queden, avui per avui, restringits als professors que donen classe d'informàtica; el professor de matemàtiques pot emprar programes de simulació si alhora és el professor d'informàtica.

Els usos constatats són fonamentalment usos de productes audiovisuals més o menys concebuts per a ús escolar. Són molt escadussers els materials obtinguts dels mitjans de comunicació de masses que els professors converteixen en recursos pedagògics per la intencionalitat amb que els empren.

L'elecció de prioritats d'ús dels MCM encara perd més valor quan es demana indicació d'activitats segons els diferents usos. Les respostes descriptives han estat codificades segons l'escala següent:

N/C: en blanc, no contesten; A: La resposta és imprecisa o buida de contingut; B: Es dona una citació simple; C: Es dona una citació elaborada i clara.

El percentatge dels que no responen és molt alt, massa alt. Amb prou feines els MCM serveixen de suport de l'activitat habitual, de l'exposició oral del mestre. No s'ha desenvolupat quasi gens l'aprenentatge del llenguatge verbal i l'expressió amb els mitjans.

Activitats desenvolupades amb els MCM. QP: V91, V92, V93

|                               | N/C  | A   | B    | C    |
|-------------------------------|------|-----|------|------|
| MCM-suport activitat habitual | 20,4 | ,0  | 49,0 | 30,6 |
| MCM-llenguatge propi          | 73,5 | 6,1 | 8,2  | 12,2 |
| MCM-instrument d'expressió    | 79,6 | 4,1 | 6,1  | 10,2 |

Les modificacions introduïdes amb la utilització dels MCM són mínimes. Algunes en la pràctica docent i quasi inexistentes en l'organització i en el currículum. Possiblement no se n'ha vist la necessitat però alhora hi ha bon nombre de professors admeten que són les mateixes limitacions de programa i d'horari les que els impedeixen una normalització de l'ús dels mitjans.

Modificacions introduïdes amb els MCM. QP: V107, V108, V109

|                              | N/C  | A  | B    | C    |
|------------------------------|------|----|------|------|
| Modificacions organitzatives | 75,5 | ,0 | 12,2 | 12,2 |
| Modificacions curriculars    | 79,6 | ,0 | 8,2  | 12,2 |
| Modificació pràctica docent  | 38,8 | ,0 | 22,4 | 38,8 |

Demanant específicament el parer respecte als Mitjans de Comunicació de Masses en relació a l'Educació Ètica o Formació Religiosa les respostes poden resumir-se en el quadre següent.

Educació ètica o Formació religiosa en relació als MCM QP: V125

14.3 % no contesten.

2.0 % donen una resposta buida de contingut.

10.2 % fan una simple afirmació de l'ètica i els valor morals.

20.4 % estableixen alguna relació entre els valors i els MCM.

38.8 % assenyalen que l'educació ètica capacita per a rebre críticament els MCM.

Es pot observar una gran dispersió en les respostes que han estat donades en espai obert. Els cinc graus s'han concretat a partir de la mateixa lectura. El resultat és que més d'un cinquanta per cent dels professor reconeixen que hi ha una relació entre els valors que interioritzen els alumnes i els valors i actitud que promouen els MCM. Es un percentatge molt superior al que habitualment desenvolupa activitats en relació als mateixos mitjans. Podríem concloure que entre els professors consultats hi ha consciència però no se sap com traduir-ho a la pràctica educativa. Entre d'altres mestres és més probable que no hi hagi ni consciència, llevat dels professors identificats amb l'orientació confessional de l'escola. Amb tot, en el cas dels professors consultats, no s'ha donat una resposta en bloc pel fet de ser d'escola religiosa.

La posició dels professors respecte a la utilització dels MCM expressada de manera oberta a l'inici del qüestionari (QP) prèvia a tota orientació es reparteix segons les següents posicions formulades apartir de les seves respostes.

Posició respecte a la utilització dels MCM a l'educació-ensenyament.

QP: V16

- 2,0 % no interessen; no poden aportar massa a l'aprenentatge.
- 40,8 % interessen, són importants; no es dona cap fonament.
- 36,7 % es veuen raonadament necessaris però cal fer-ho amb criteri.
- 18,3 % s'han d'incorporar però cal una organització i plantejament d'escola.
- 2,0 % no contesten.

Com s'incorporen o dificultats que es troben per incorporar els CCM: notícia, actualitat o contingut-tòpi

QP: V17

- 10,2 % no incorporen els CCM.
- 30,6 % s'incorporen molt esporàdicament.
- 24,5 % s'incorporen sovint segons actualitat i interès.
- 28,6 % hi ha previst algun temps i activitats específiques.
- 4,1 % s'ha previst de manera sistemàtica incorporar-ho a les àrees corresponents.
- 2,0 % no contesten.



La mostra de professors és molt reduïda (N=49) i no tindria sentit establir comparacions entre grups d'escoles que, d'altra banda, no semblen mostrar diferències. Com a conjunt els professors mostren posicions poc elaborades front a la utilització dels MCM i front a la incorporació dels CCM.

Més d'un 80 % dels mestres tenen una posició poc elaborada. No donen raons clares quan diuen que és important incorporar-los i si donen laguna raó, matisen que cal fer-ho amb criteri o en les degudes condicions. Globalment podem dir que falta molta seguretat.

Respecte a la incorporació dels CCM una tercera part dels professors consultats proposen un temps específics per a activitats relacionades amb els CCM. Són mínims els que consideren que els CCM han d'incorporar-se de manera habitual a les diferents àrees de coneixement.

En contrast absolut amb aquestes posicions poc elaborades, quan es pregunta als professors per la manera com els MCM influeixen en els alumnes, la coincidència és màxima. Es relaciona l'excessiu consum de MCM amb l'escola apuntant que una dedicació tan gran de temps resta eficàcia a l'aprenentatge.

Com els MCM influeixen en els alumnes concrets segons els professors.

QP: V39

- 63,3 % estan massa absorbits i això els resta eficàcia a l'escola.
- 4,1 % hi ha de tot; depèn de l'ambient familiar.
- 6,1 % sí els mitjans audiovisuals però no els mitjans escrits.
- 4,1 % hi ha de tot; depèn del nivell i resultats escolars.
- 6,1 % tenen posicions molt elaborades que tenen interès singular.
- 2,0 % fan ús dels MCM i incorporen els continguts com a coneixements.
- 14,3 % no responen.

Tot plegat fa pensar que encara es fa una anàlisi molt superficial dels MCM veient-los com a enemics dels objectius escolars. Així, les poques incorporacions que es fan s'acontenten fonamentalment en explotar una fórmula de motivació externa: aportar algun vídeo o document que pel seu format icònic pugui atraure els alumnes. Aquesta atracció és molt efímera. No hi ha una incorporació dels MCM a través dels CCM que poden veure's i escoltar-se en temps no escolar centrant l'acció escolar en analitzar i processar aquesta informació i en dirigir l'atenció a tot allò que pugui motivar un treball escolar connectat a la realitat i a l'actualitat que viu l'alumne.

El menú comunicatiu dels mestres consultats es resumeix en les següents distribucions percentuals després d'agrupar programes, títols o seccions esmentades. En aquestes distribucions els que no contesten formen part de la distribució. La no resposta s'interpreta com que no n'hem de fer res del que "Com a ciutadà i com a professional, dediqueu algun temps a conèixer els diferents programes dels Mitjans de Comunicació?" o bé que no s'hi dedica temps i no es coneixen programes. En un i altre cas podem considerar que la posició del professor és que no té perquè haver-hi relació entre els MCM i l'ensenyament-aprenentatge que es fa a l'escola.

Programes/títols/seccions d'interès educatiu que esmenten els professors.

QP: V68, V70, V72, V74, V76, V78

**TELEVISIO**

10,2 % pel·lícules

49,0 % informatius-debats.

10,2 % docum-reportatges.

2,0 % cultural

28,6 % no contesten.

**RADIO-FM**

14,3 % música actual.

18,4 % inform-debats.

4,1 % cultural.

63,3 % no contesten.

**REVISTES**

6,1 % inform. general.

24,5 % ciència-cultura.

20,4 % professionals.

49,0 % no contesten.

**PREMSA DIARIA**

46,9 % inform. general

6,1 % ciència-cultura.

8,2 % premsa escolar.

38,8 % no contesten.

**ORDINADOR**

10,2 % soft usuari.

4,1 % llenguatges.

2,0 % programació.

4,1 % realit. treballs.

79,6 % no contesten.

**DISCOGRAFIA**

8,2 % música moderna.

18,4 % música clàssica.

2,0 % cantautors.

71,4 % no contesten.

Sembla que el professor no coneix prou els productes dels MCM. D'una banda els dedica poca atenció; de l'altra, la seva atenció es centra en els productes de format més proper a la cultura acadèmica: informatius, debats i reportatges. Els programes de ficció i d'entreteniment no formen massa part del menú comunicatiu dels professors. Els professors coneixen menys que els seus alumnes la música

actual, llegeixen les revistes que no llegeixen els seus alumnes i la majoria no tenen ordinador quan els seus alumnes aprofiten tota ocasió per utilitzar-lo, ni que sigui per jugar amb la màquina. Aquest jugar amb la màquina és intuïtiu i hom ha de descobrir les regles del joc. L'escola en el seu esquema bàsic de funcionament dóna regles, principis i normes i demana de l'alumne una activitat aplicativa a vegades exclusivament mecànica.

Semblantment, la literatura parteix dels clàssics, la filosofia dels temes de sempre i les matemàtiques són una gimnàstica de raonament a la qual ja se li trobarà aplicació. Amb aquesta lògica no és possible veure un poema visual en un anunci de televisió o en un videoclip; no es descobreix fàcilment el rerefons filosòfic del drama existencial d'una sèrie de ficció; s'ignora la matemàtica que dóna suport a la música ben construïda o les regles lògiques de programació d'un joc d'ordinador.

Certament que hi ha molts anuncis que són una 'xavacaneria', molts còmics que expressen una cultura primitiva més instintiva que conscient, molta música pop que és tan sols potència i ràbia i molts 'culebrons' de televisió són per a gent curta d'intel·ligència i afectivament poc madura. Però en la mesura que aquests CCM són coneguts i consumits pels alumnes cal incorporar-los a l'escola per fer-ne una elaboració, un reprocessament que ja és en sí una activitat cultural. Cal esperar que els alumnes alhora que troben a l'escola continguts que els identifiquen com a generació puguin anar modificant els propis gustos per decisió pròpia a partir d'un diàleg adult. El professor, el mestre és indubtablement l'adult que pot introduir aquest diàleg obert.

A la vista de totes les dades recollides concloem que el grau d'utilització dels MCM és molt limitat. Es redueix a la utilització d'alguns aparells audiovisuals amb productes sovint expressament concebuts per a l'escola. Això queda particularment palès davant la mínima incorporació dels CCM que s'observa. Els productes de la televisió i dels diaris, que són possiblement els que més s'incorporen, venen a donar suport al tema que ha estat presentat pel professor i no són incorporats en tant que continguts de la comunicació de masses significatius per als alumnes.

En la mesura que la incorporació del MCM es fa intencionalment per motivar, per edulcorar la situació escolar, s'ofega el seu valor real i l'efecte motivador inicial aviat torna enrera i els alumnes es mostren indiferents. Quan pensem en l'educació d'adolescents i joves no podem pensar en una motivació fictícia i d'aparença. La motivació està intrínsecament lligada al desenvolupament d'activitats i temes que formin part de la seva vida. Altra cosa és que l'escola els proposi d'anar a fons en una reelaboració en doble dimensió: raonament crític i vivència compartida.

**Factor 3: Escola: organització estructurada**

Els qüestionaris poden informar poc respecte a les quatre variables agrupades en aquest factor. L'observació participant durant dies a l'escola i l'entrevista, poc formalitzada però contínua, amb els professors i l'anàlisi de l'organització escolar són els mitjans de comprovació. Les descripcions de les situacions escolars observades ja s'han recollit al capítol anterior i que es poden sintetitzar matizant les diferències que hi ha entre centres.

**F: Modificacions organitzatives.**

**G: Innovacions curriculars.**

**H: Incorporació estructurada dels MCM.**

**I: Incorporació estructurant dels MCM.**

El centre 1 té una singular organització i un excel·lent equipament per utilitzar els MCM i incorporar-ne els continguts. L'organització dels espais i la distribució del temps-horaris donen les màximes possibilitats. Els mestres disposen de suport tècnic especialitzat per vídeo, per informàtica i per catalogació de recursos: diapositives, reculls de premsa i materials d'introducció al pensament científic. L'estructura de les àrees ha quedat modificada a EGB i en menor grau a BUP. Amb tot, hi ha activitats específiques com: assemblea de diari (premsa) i prova obligatòria a EGB, temps d'elaboració de tesines i actes culturals a BUP que comporten una atenció als MCM, a l'actualitat i a la vida cultural exterior a l'escola.

No s'ha desenvolupat una incorporació estructurada dels MCM. Es poden fer treballs sobre la publicitat i l'ús de la imatge, es poden veure vídeos i enregistraments proporcionats pels alumnes però no hi ha un programa de referència o una línia curricular d'educació en matèria de comunicació.

No es pot dir que la utilització dels MCM sigui estructurant. De fet, de fons no es té prou clar que a través dels MCM es vehiculi una cultura que l'escola hagi de processar i elaborar. Es recopilen tots els materials de comunicació que l'escola pot incorporar en el seu programa d'aprenentatge com monogràfics de diari, reportatges-documentals de TV. Llevat de casos esporàdics, no s'incorporen d'immediat aquests materials sinó quan correspon per tema. Així mateix no hi ha un seguiment i elaboració escolar del que els infants poden veure, sentir i llegir en temps de lleure.

El centre 2 exclusivament dedicat a BUP presenta una organització totalment inèdita que s'aparta de manera important del model organitzatiu convencional fins al punt d'incomplir la minuciosa reglamentació de l'Administració educativa. La utilització dels espais està sotmesa a les necessitats de l'activitat i a una distribució organitzada dels recursos. Els horaris estan pensats en funció de l'activitat d'ensenyament-aprenentatge i l'encadenament de les diverses activitats té en compte els ritmes d'atenció i fatiga mental. La possibilitat d'incorporar els MCM és total i depèn de la iniciativa de cada professor i de l'especificitat de la matèria. En la pràctica la utilització de mitjans queda força centrada en les Opcions de Vídeo, Fotografia i Informàtica així com en l'àrea de Ciències Socials i Antropològiques on es fa un ús més assidu de materials de comunicació.

L'estructura de les àrees d'estudi del BUP del centre 1 no correspon al pla d'estudis de Batxillerat encara que el resultat final sigui equivalent. Hi ha més tendència a encadenar blocs d'etemes que a mantenir de manera compacta l'àrea. Així es té en compte la transferència d'uns temes d'una matèria sobre els d'una altra. No es pot dir però que la modificació del currículum hagi estat resultat directe de la incorporació dels MCM atès que el projecte de creació del centre ja incloïa la voluntat d'estar atent a la realitat social i cultural. En aquest sentit les Opcions d'Investigació Social i les Opcions d'Expressió Artística i Tecnològica són àrees que han evolucionat d'acord amb la societat i la cultura i en conseqüència s'han cercat els mitjans. Un exemple clar d'això és que les tecnologies audiovisuals de 1974 basades en el muntatge audiovisual han donat pas a l'estudi de vídeo a partir de 1981.

La incorporació dels MCM està parcialment estructurada. A qualsevol àrea s'incorporen com a mitjans de suport. A primer curs els alumnes participen responsabilitzant-se dels aparells i mitjans a través de les Tècniques. A partir de segon curs i en el marc de les Opcions es desenvolupa la comprensió i expressió dels mitjans amb la realització de projectes concrets. Es possible que a través d'aquests treball els alumnes puguin arribar a un coneixement del funcionament de la indústria cultural i de la comunicació però no està inicialment projectat.

La incorporació dels MCM és parcialment estructurant. Els professor compta amb tots els mitjans i instal·lacions però s'obliga a fer una previsió de l'activitat per tal que se li assigni horari i lloc amb el grup d'alumnes que pot oscil·lar de molt petit a molt gran (de 10 a 150 alumnes). Existeix la possibilitat que els alumnes puguin disposar dels mitjans de manera discrecional i això té també una dimensió estructurant. La incorporació d'alguns alumnes a



través de les Tècniques al manteniment dels mitjans audiovisuals, a la introducció de dades al sistema informàtic, a les activitats d'edició de materials impresos i a la realització de reportatges fotogràfics o enregistraments videogràfics té indubtablement una dimensió estructurant de l'aprenentatge. Un valor fonamental de la mateixa estructuració és la d'oferir opcions segons els interessos i aptituds personals així com la incorporació a un treball útil a la comunitat que té la conseqüent valoració social.

El centre 3 d'alumnes d'EGB és públic i les seves condicions organitzatives són sensiblement inferiors als centre privats mentre que en relació als altres centres públics del mateix municipi sembla un centre privilegiat està més ben dotat. S'han introduït algunes modificacions organitzatives per possibilitar el desenvolupament d'activitats diversificades per nivells d'aprenentatge i també per desenvolupar activitats aplicatives tipus tallers. Això ha exigit incorporar més professors per atendre el mateix nombre d'alumnes i per tant s'ha fet de manera limitada. La dedicació de més professors ha comportat la supressió d'hores de preparació de l'activitat que generalment és més complexa. Així, sovint les noves activitats no han donat els resultats pretesos per falta de preparació adequada. Si s'ha fet un taller de vídeo ha estat per voluntarisme d'una mestra que ha hagut d'esmerçar-hi hores de disposició personal per deixar acabada la tasca allà on no arribaven els alumnes per no disposar del temps necessari.

No hi ha hagut pròpiament innovacions curriculars. S'han fet diferents nivells i s'han introduït opcions rotatives sobre la base del amteix currículum de l'EGB. No hi ha hagut cap

mena d'estructuració i el desenvolupament d'activitats en relació als MCM ha estat més siniciativa de mestres amb suport de la direcció que projecte d'escola.

No s'ha donat una incorporació estructurant dels sistemes de treball. En realitat per haver-se tractat d'activitats aïllades es pot dir que ha contribuït a desestabilitzar els sistemes de treball existents sense arribar a reestructurar-los. Les activitats s'han desenvolupat amb una certa dispersió i no queda clar que n'ha quedat d'aprenentatge.

El centre 4 és un centre de BUP públic. Es un dels centres de BUP ben dotats que no té res de menys que els centres privats als quals fem referència. Solament una limitació acusada pels mestres és totalment certa: els pupitres bipersonals fixes de superfície inclinada, que dona una rigidesa als espais de classe. Amb tot el centre disposa d'amplis laboratoris, dues aules on es pot projectar equipades amb vídeo i una immensa sala d'actes que és un privilegi.

Cap intent de modificació organitzativa apareix en l'horari habitual. Cada professor es regeix exclusivament pel seu horari de classes. Alguns professors impulsen algunes modificacions per desenvolupar actes connectats amb l'actualitat social i cultural. En són un magnífic exemple l'exposició i el debat organitzats amb motiu del bicentenari de la Revolució Francesa pels seminaris d'Història i de Francès on hi ha professors disposats a no escatimar esforços que han de demanar per favor un canvi d'horari.

La introducció de la informàtica sota la modalitat d'EATP no comporta cap modificació organitzativa més que la pròpia de les denominades 'hores B' que comporten un desdoblament del grup d'alumnes. La modificació organitzativa l'ha establert l'Administració Educativa incrementant el nombre de professors en funció de les hores calculades.

No hi ha cap innovació curricular evident llevat de les iniciatives de confluïr en una activitat conjunta interdisciplinària alguns professors.

No hi ha incorporació estructurada dels MCM que s'han incorporat tan sols com a suport d'idioma o d'art en forma d'àudiovisuals. Així mateix la informàtica és aprenentatge d'ús i permet veure algunes aplicacions i simulacions.

La incorporació ha estat mínima malgrat que hi hagi l'equipament necessari. No es pot parlar en absolut d'incorporació estructurant.

El centre 5 té alumnes d'EGB i alumnes de BUP i té caràcter confessional. No hi ha pràcticament modificacions organitzatives. A EGB s'han introduït els desdoblements del grup més aviat nombrós (36 alumnes/aula) en semigrups per a Informàtica i Religió. El grup es trasllada a aules especialitzades també per a Plàstica i Pretecnologia així com sempre que s'ha de veure un document en suport vídeo. El professor que empra habitualment transparències trasllada el retroprojector en una tauleta amb rodes a l'aula.

No hi ha innovacions curriculars ni activitats interdisciplinàries. La incorporació dels MCM no es fa més que com a suport audiovisual i no ha estat expressament

estructurada i per tant tampoc es pot parlar d'una funció estructurant dels sistemes de treball. la incorporació de la Informàtica ha suposat la dedicació d'un professor de Matemàtiques exclussivament per a les activitats informàtiques però no hi ha hagut més modificació.

A BUP hi ha hagut lleugeres modificacions justament per fer possible el desenvolupament de les EATP com la de Comunicació (Ràdio i Televisió) que es desenvolupa en un mòdul continu de 90 minuts. Els seminaris de Formació científica i Formació humanística que tenen per objectiu garantir una formació basada en l'activitat pràctica de laboratori, de debat i anàlisi documental (les pel·lícules són documents) i de crecaió literària-visual. Aquestes modificacions organitzatives són evidents innovacions curriculars particularment perquè encara que no canviïn els continguts garanteixen que no quedin a segon terme els continguts de procediments, sistemes i hàbits de treball d'un determinat camp de coneixement.

No es pot parlar d'una incorporació estructurada dels MCM atès que cada professor ho fa segons iniciativa pròpia però una infraestructura que ho pot començar a permetre és que hi hagi un professor encarregat de posar a disposició un fons documental d'enregistraments en vídeo ben catalogat i passar-ne informació periòdica a tots els professors.

El grau d'incorporació dels MCM ha estat molt en un context de funcionament 'clàssic' -com deia el director- però no ha desenvolupat una funció estructurant dels sistemes d'ensenyament aprenentatge.

El centre 6 és privat i de reconeguda trajectòria de renovació pedagògica. Atén alumnes d'EGB. No hi ha hagut modificacions organitzatives vinculades a la utilització dels mitjans de comunicació. Malgrat que els mestres s'han preparat després d'un breu assaig d'introducció de la informàtica es va aturar l'experiència en espera d'un model clar. Les experiències d'utilització del vídeo com a suport o en casos limitats com a realització expressiva s'han fet en el marc convencional d'organització. La direcció i els professors justifiquen també la impossibilitat de fer modificacions organitzatives mentre no disposin d'ampliació d'espais qu estan en projecte.

No hi ha cap modificació curricular llevat d'activiats molt arrelades al projecte de l'escola com són les colònies, les activiatts de la festa de final de curs o la contribució artística a la localiat amb un pessebre públic. No tene cap relació amb la utilització dels MCM.

No hi ha hagut una incorporació estructurada ni estructurant dels MCM. Se n'accepten la necessitat però es vol evitar qualsevol desestabilització que pogués posar en perill els assoliments de l'escola.

El centre 7 es alhora escola d'EGB i centre de BUP recentment incorporat a la xarxa pública. A l'EGB hi ha modificacions organitzatives que fan pensar amb les que ja hi havia fa vint anys (activitats d'experiències entre alumnes de dues edats diferents i sortides de treball en grups integrats d'alumnes de 7 a 11 anys). Actualment però responen a una altra idea. La preocupació pels alumnes que no segueixen els nivells bàsics ha conduït a buscar noves formes d'agrupació en les àrees dites instrumentals. Però aquesta mateixa preocupació pels aprenentatge bàsics és la

que limita la dedicació a activitats relacionades amb els MCM. Així, activitats que es fan al Cicle Mitjà amb un plantejament estructurat d'educació en el llenguatge verboicònic no tenen continuïtat al Cicle Superior.

Les agrupacions flexibles no representen innovació curricular i la introducció de la informàtica es centra en llenguatge Logo a 7è. i llenguatge Basic a 8è. amb algunes aplicacions d'usuari. Són activitats juxtaposades al currículum habitual.

El cas d'aquesta escola és significatiu pel fet que al Cicle Mitjà hi ha una incorporació estructurada dels MCM atès que treballen des del dibuix comunicació a la realització videogràfica. Aquest disseny organitzatiu té una funció estructurant que es possible en certa manera mentre depèn d'un únic mestre. Ara bé, tot queda aturat al Cicle Superior per no poder acceptar aquesta funció estructurant que obligaria a canvis organitzatius importants.

A BUP és possible reemprendre el treball de MCM a l'optativa de EATP de Vídeo que desenvolupa el mateix professor del Cicle Mitjà. En l'organització del BUP ja hi ha previstes unes activitats optatives en grup desdoblats que s'organitzen en un mòdul temporal llarg (120 m.) i que no obliguen a reestructurar res més. No hi ha doncs pròpiament innovacions curriculars fora del marc de les EATP de 2n. i 3r. o ComEx (comunicació-expressió) de 1r. No es pot doncs parlar d'una incorporació estructurada ni estructurant dels MCM.

Les precedents descripcions sumàries que sintetitzen observacions primàries trnascites i analitzades al capítol anterior poden contrastar-se amb les valoracions i posicions dels professors expressades al qüestionari (QP), preguntes 18, 19, 20 i 21 que ja queden reflectides en el factor 2 i en el factor 4 que segueix.

#### **Factor 4 Unitat d'acció educativa**

**J: Unitat d'acció docent.**

**K: Unitat d'acció institucional.**

**L: Unitat d'acció comunitària.**

Aquest factor agrupa les tres variables d'unitat d'acció que hem identificat: docent, institucional i comunitària. No són variables específiques de la utilització dels MCM però hi intervenen de manera molt decisiva. No podem deixar-les de banda en un enfoc holístic de la realitat escolar i en tot cas les analitzem sempre en realció a la utilització dels MCM i a la incorporació dels CCM. El seu potencial és possiblement el més definitu a les escoles eficaces. Tant és així que una escola que garanteix la unitat d'acció educativa es eficaç malgrat que els seus procediments puguin ésser més tradicionals i poc adequats. Contràriament, l'escola més innovadora pot arribar a un estat d'ineficàcia si no garanteix la unitat d'acció docent entre els mestres, la unitat d'acció institucional amb els pares i la unitat d'acció comunitària amb el medi.

Però la consideració de la realitat dels MCM en relació a l'educació és un dels temes que pot posar més de manifest la coincidència o no coincidència en l'orientació educativa. De fet obliga a revisar els principis educatius més consolidats. El final de la revisió no serà altra que una reafirmació dels mateixos principis però fent-ne una lectura adequada a la realitat actual. Els mateixos principis poden tenir una aplicació totalment inversa.

Un exemple pot aclarir aquest aparent joc de paraules. El principi per el qual l'educació ha de partir de la vida que envolta l'infant, el mateix principi de l'observació posat per Decroly com a primer dels passos per a l'aprenentatge, segueix vigent. Però si fa setanta o trenta anys la primera observació es feia sobre el món natural, avui la primera observació es deu haver de fer sobre el món social-cultural. En efecte, està més a l'abast de l'observació de l'infant el vapor d'aigua que es genera a una cuina petita o a un bany que no pas la rosada del matí sobre l'herba del camp o la boira d'inversió tèrmica que es produeix en caure el dia. Està més a l'abast el glaç que produeix el frigorífic que no pas el glaç o gebrada dels camps en el dies freds d'hivern.

L'exemple ens permet fer notar que l'observació en molts casos haurà de començar abans pel món tecnològic en el qual vivim per després entendre el món natural. Es segueix un procés invers d'acord amb el mateix principi i amb el mateix objectiu de conèixer les lleis del món físic que la inventiva humana ha sabut descobrir científicament i aplicar tecnològicament. Cal saber aplicar oportunament la propietat commutativa.

Al qüestionari a professors (QP) s'han presentat una sèrie d'afirmacions sobre les quals calia expressar el grau d'acord o desacord sobre una escala de cinc graus.



Corresponen a les preguntes números 18, 22 i 23 i la distribució obtinguda expressada en percentatges es la següent.

**NOSTRA TOTAL DE MESTRES I PROFESSORS: 49**      **GENS**   **POC**   **MIG**   **MOLT**   **TOTAL**   **N/C**

**QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |     |
|---|------|------|------|------|------|-----|
| Els CCM no s'adapten al treball escolar           | 12,2 | 36,7 | 16,3 | 22,4 | 12,2 |     |
| No estic al corrent de la programació de TV       | 18,4 | 28,6 | 24,5 | 22,4 | 6,1  |     |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps   | 4,1  | 32,7 | 28,6 | 20,4 | 12,2 | 2,0 |
| Es complicat fer servir materials de comunicació  | 18,4 | 18,4 | 20,4 | 30,6 | 10,2 | 2,0 |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics   | 26,5 | 44,9 | 22,4 | 2,0  | 2,0  | 2,0 |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat | ,0   | 2,0  | 26,5 | 30,6 | 38,8 | 2,0 |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat    | 2,0  | 4,1  | 20,4 | 44,9 | 22,4 | 6,1 |

**QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |     |
|---|------|------|------|------|------|-----|
| La Programació curricular ha d'ésser estable      | 18,4 | 18,4 | 38,8 | 18,4 | 4,1  | 2,0 |
| La falta d'interès dels alumnes és general        | 14,3 | 16,3 | 30,6 | 22,4 | 14,3 | 2,0 |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar    | 10,2 | 30,6 | 30,6 | 16,3 | 12,2 |     |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre  | 20,4 | 20,4 | 18,4 | 22,4 | 14,3 | 4,0 |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix | 28,6 | 36,7 | 30,6 | ,0   | 2,0  | 2,0 |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions | 51,0 | 40,8 | 4,1  | 2,0  | ,0   | 2,0 |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura         | ,0   | 2,0  | 8,2  | 46,9 | 38,8 | 4,1 |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès         | ,0   | 22,4 | 32,7 | 28,6 | 14,3 | 2,0 |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa  | 12,2 | 10,2 | 18,4 | 40,8 | 16,3 | 2,0 |

**QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional**

|  |      |      |      |      |      |      |
|--|------|------|------|------|------|------|
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família   | 30,6 | 26,5 | 26,5 | 14,3 | ,0   | 2,0  |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola  | 14,3 | 32,7 | 36,7 | 14,3 | ,0   | 2,0  |
| Cal una estreta relació família-escola           | ,0   | 2,0  | 8,2  | 34,7 | 53,1 | 2,0  |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares | ,0   | 4,1  | 10,2 | 32,7 | 51,0 | 2,0  |
| El C. E. ha d'atendre qüestions generals         | 28,6 | 24,5 | 14,3 | 8,2  | 2,0  | 22,4 |
| El C. E. ha d'atendre l'orientació educativa     | 10,0 | 8,2  | 18,4 | 20,4 | 22,4 | 20,4 |

|  |            |             |             |             |             |            |
|--|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------------|
| <b>QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM</b> | <b>2,0</b> | <b>32,7</b> | <b>22,4</b> | <b>18,4</b> | <b>20,4</b> | <b>4,1</b> |
|--|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------------|

El conjunt de professors presenta una distribució de valoracions ben variada. Mentre quasi un 50 % està poc o gens d'acord amb l'afirmació que diu que els CCM no tenen res a veure amb el treball escolar, altres tants creuen que és així; hi estan mig, molt o totalment d'acord. Més del 50 % dels professor estan d'acord que hi ha programes de televisió interessants però de la mateixa manera estan d'acord que falta temps i que tenir a punt un material i haver previst l'equipament és complicat.

Davant l'afirmació que diu que hi ha alumnes als quals no afecta això dels MCM, hi ha una tendència molt clara al desacord. Solament un 4 % hi està totalment o molt d'acord. I coherentment amb això, la quasi totalitat estan mig, molt o totalment d'acord que el mestre ha d'estar atent als diferents mitjans i a l'actualitat incorporant els temes d'actualitat a l'activitat escolar.

Es reconeix doncs que els alumnes són consumidors dels MCM. No s'està atent a la TV però s'accepta que s'ha d'estar atent als MCM. El currículum ha d'incorporar l'actualitat però es veu complicada la utilització dels MCM:

Malgrat les contradiccions que comporta la televisió amb un tractament superficial de molts temes, no s'està gens d'acord que se n'hagi de prescindir. Malgrat les exigències del programa escolar sobre alumnes de més de dotze anys no és una pèrdua de temps la dedicació de temps a activitats de motivació i aplicació pràctica segons un 90 % del professors consultats.

Clarament afirma un 85 % que amb els MCM també s'accedeix a la cultura i que s'ha de comptar amb la televisió i les revistes de que disposen els alumnes a casa (75 %).

En conjunt, els professor es pronuncien de manera coincident per la necessitat de comptar amb la família dels alumnes i per establir una estreta relació família-escola. Es l'escola la que ha de garantir la identificació dels pares. El posicionament front a les funcions del Consell Escolar en qüestions generals exclusivament o àdhuc en qüestions específiques d'orientació educativa és dispers atès que els centres privats de BUP no contempen aquest òrgan. Amb tot, el pronunciament s'inclina per que aquest òrgan de participació i gestió intervingui en definició crítica de valors i en la promoció d'activitats que connectin amb el món actual.

Si bé el pronunciament dels professor és molt clar no coincideix amb la pràctica educativa reflectida ni en l'atenció a les produccions dels MCM que consumeixen els alumnes o que poden ésser objecte d'elaboració escolar. Bon nombre de professor ens han manifestat a partir de la realització del qüestionari que no s'hi havien aturat a pensar-ho però que ho veuen força clar. Expliquen que els falta temps per desenvolupar totes les activitats i el programa escolar i que no saben d'on trobar el temps per parar esment a la televisió o a les revistes. Un professor de matemàtiques sap les hores que li demana dur les classes ben preparades i admet que hauria de decidir-se a conèixer el *soft* informàtic aplicat a aquesta matèria però no sap d'on treure el temps (Es un professor que roman habitualment al centre de nou del matí a dos quarts de set de la tarda llevat, potser, d'un dia).

La contradicció no la interpretem com a falta de coherència i la posició reflexiva presa anirà sens dubte modificant la pràctica. Caldrà posar-hi més mitjans i possiblement modificar l'ús dels mitjans actuals comptant amb el temps i mitjans dels quals els alumnes poden disposar fora del temps escolar. El professor també haurà de disposar de temps fora de l'horari escolar.

La taula precedent reflecteix el posicionament del conjunt dels quaranta nou professors que han respost el qüestionari. Es una distribució de referència sobre la qual es pot contrastar el posicionament dels mestres o professors de cadascuna de les escoles. La mostra de professors de cada escola és molt reduïda i això limita el seu valor informatiu. No es fa una distinció entre centre d'EGB i centre de BUP de manera que la resposta dels centres 1, 5 i 7 és conjunta dels mestres i dels professors. Es dona en percentatges per poder disposar de puntuacions comparables però cal no oblidar quin nombre de professors representa cada percentatge segons el nombre de professors de cada centre que ve indicat a la capçalera de cada taula.

**ESCOLA 1: 3 mestres i 3 professors** **GENS POC MIG MOLT TOTAL N/C**

**QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |
|---|------|------|------|------|------|
| Els CCM no s'adapten al treball escolar           | ,0   | 50,0 | 16,7 | 33,3 | ,0   |
| No estic al corrent de la programació de TV       | 16,7 | 50,0 | ,0   | 33,3 | ,0   |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps   | ,0   | 50,0 | 50,0 | ,0   | ,0   |
| Es complicat fer servir materials de comunicació  | 50,0 | ,0   | 16,7 | 33,3 | ,0   |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics   | 33,3 | 50,0 | 16,7 | ,0   | ,0   |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat | ,0   | ,0   | ,0   | 33,3 | 66,7 |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat    | ,0   | ,0   | ,0   | 33,3 | 66,7 |

**QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |
|---|------|------|------|------|------|
| La Programació curricular ha d'ésser estable      | 50,0 | 16,7 | ,0   | 16,7 | 1,0  |
| La falta d'interès dels alumnes és general        | ,0   | 33,3 | ,0   | 50,0 | 16,0 |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar    | ,0   | 33,3 | 16,7 | 33,3 | 16,7 |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre  | 50,0 | 16,7 | 16,7 | ,0   | 16,7 |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix | 66,7 | 33,3 | ,0   | ,0   | ,0   |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions | 83,3 | 16,7 | ,0   | ,0   | ,0   |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura         | ,0   | ,0   | ,0   | 33,3 | 66,7 |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès         | ,0   | 33,3 | 16,7 | 16,7 | 33,3 |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa  | ,0   | ,0   | ,0   | 50,0 | 50,0 |

**QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional**

|  |      |      |      |      |      |
|--|------|------|------|------|------|
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família   | 33,3 | 33,3 | 16,7 | 17,7 | ,0   |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola  | ,0   | 16,7 | 50,0 | 33,3 | ,0   |
| Cal una estreta relació família-escola           | ,0   | ,0   | ,0   | 16,7 | 83,3 |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares | ,0   | ,0   | ,0   | 16,7 | 83,3 |
| El C. E. ha d'atendre qüestions generals         | 50,0 | ,0   | ,0   | ,0   | ,0   |
| El C. E. ha d'atendre l'orientació educativa     | 16,7 | ,0   | ,0   | ,0   | 33,3 |

|  |    |      |    |      |      |
|--|----|------|----|------|------|
| <b>QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM</b> | ,0 | 16,7 | ,0 | 50,0 | 33,3 |
|--|----|------|----|------|------|

Hi ha mestres que no estan al corrent de la programació en un centre que ha creat expressament un temps per parlar del diari i de la informació i que disposa de les instal·lacions per projectar un vídeo en qualsevol moment. No tindrien perquè trobar complicat fer servir materials dels MCM la meitat dels mestres. La coincidència és clara: el mestre ha d'estar atent als MCM i a l'actualitat i el programa s'ha de modificar amb l'actualitat.

Coincideixen els mestres i professor d'aquest centre en veure que la TV pot servir i en considerar que l'escola ha d'atendre les motivacions dels alumnes. Coincidència molt clara en els MCM com a via d'accés cultural i en comptar amb la TV i les revistes de casa.

Hi ha coincidència clara en la necessitat de comptar amb els pares i que l'escola ha de garantir la seva identificació.

**ESCOLA 2: 6 professors****GENS POC MIG MOLT TOTAL N/C****QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |
|---|------|------|------|------|------|
| Els CCM no s'adapten al treball escolar           | ,0   | 50,0 | 16,7 | 16,7 | 16,7 |
| No estic al corrent de la programació de TV       | 33,3 | 33,3 | 33,3 | ,0   | ,0   |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps   | 16,7 | ,0   | 16,7 | 33,3 | 33,3 |
| Es complicat fer servir materials de comunicació  | 16,7 | 33,3 | 3,0  | 33,3 | 16,7 |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics   | 16,7 | 66,7 | 16,7 | ,0   | ,0   |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat | ,0   | ,0   | ,0   | 66,7 | 33,3 |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat    | ,0   | ,0   | 66,7 | 16,7 | 16,7 |

**QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |      |
|---|------|------|------|------|------|------|
| La Programació curricular ha d'ésser estable      | ,0   | 16,7 | 66,7 | 16,7 | ,0   |      |
| La falta d'interès dels alumnes és general        | 33,3 | 16,7 | 50,0 | ,0   | ,0   |      |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar    | 16,7 | 50,0 | 33,3 | ,0   | ,0   |      |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre  | ,0   | 16,7 | 16,7 | 50,0 | 16,7 |      |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix | 16,7 | 50,0 | 33,3 | ,0   | ,0   |      |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions | 16,7 | 83,3 | ,0   | ,0   | ,0   |      |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura         | ,0   | ,0   | ,0   | 50,0 | 33,3 | 16,7 |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès         | ,0   | 50,0 | 33,3 | 16,7 | ,0   |      |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa  | 50,0 | ,0   | 16,7 | 16,7 | 16,7 |      |

**QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional**

|  |      |      |      |      |       |
|--|------|------|------|------|-------|
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família   | 33,3 | 50,0 | 16,7 | ,0   | ,0    |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola  | ,0   | 16,7 | 66,7 | 16,7 | ,0    |
| Cal una estreta relació família-escola           | ,0   | ,0   | ,0   | 16,7 | 83,3  |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares | ,0   | ,0   | ,0   | 33,3 | 66,7  |
| El C.E. ha d'atendre qüestions generals          | ,0   | ,0   | ,0   | ,0   | 100,0 |
| El C.E. ha d'atendre l'orientació educativa      | ,0   | ,0   | ,0   | ,0   | 100,0 |

**QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM**      16,7    ,0   16,7   16,7   16,7   33,3

Estan dominantment al corrent de la programació de TV. Suposen que hi ha programes d'interès però acusen la falta de temps. Alguns ho troben complicat, d'altres no. No dubten que els seus alumnes segueixen TV, RD, còmics. Admeten que el professor ha d'estar atent als MCM i a l'actualitat però no tenen tan clar que el programa s'hagi de modificar amb l'actualitat.

Acusen la falta general d'interès dels alumnes. pensen que la TV pot servir malgrat tot i que amb els alumnes grans també calen activitats de motivació i d'aplicació pràctica. Estan mitjanament d'acord que els alumnes encara poden estar menys interessats si s'ignoren els MCM. No es veu que una solució sigui comptar amb la televisió i les revistes que els alumnes veuen i llegeixen a casa.

Estan mitjanament d'acord que els pares, alguns pares, tenen els alumnes guardats a l'escola. Coincideixen en la necessitat d'establir una estreta relació amb la família i de garantir la identificació dels pares. No contempen l'existència d'un Consell Escolar.



ESCOLA 3 : 5 mestresGENS POC MIG MOLT TOTAL M/C

## QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent

|   |      |      |      |      |         |
|---|------|------|------|------|---------|
| Els CCM no s'adapten al treball escolar           | ,0   | 40,0 | 40,0 | 20,0 | ,0      |
| No estic al corrent de la programació de TV       | ,0   | 20,0 | 60,0 | 20,0 | ,0      |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps   | 20,0 | 20,0 | 20,0 | 40,0 | ,0      |
| Es complicat fer servir materials de comunicació  | 20,0 | 60,0 | 20,0 | ,0   | ,0      |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics   | ,0   | ,0   | 20,0 | 20,0 | 60,0    |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat | ,0   | ,0   | 20,0 | 80,0 | ,0      |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat    | 20,0 | ,0   | ,0   | ,0   | ,0 80,0 |

## QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent

|   |      |      |      |      |      |
|---|------|------|------|------|------|
| La Programació curricular ha d'ésser estable      | 40,0 | ,0   | 40,0 | 20,0 | ,0   |
| La falta d'interès dels alumnes és general        | 20,0 | 20,0 | 40,0 | 20,0 | ,0   |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar    | ,0   | 20,0 | 40,0 | 20,0 | 20,0 |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre  | 40,0 | 40,0 | 20,0 | ,0   | ,0   |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix | 40,0 | 40,0 | 20,0 | ,0   | ,0   |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions | 40,0 | 60,0 | ,0   | ,0   | ,0   |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura         | ,0   | ,0   | ,0   | 60,0 | 40,0 |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès         | ,0   | ,0   | 40,0 | 40,0 | 20,0 |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa  | ,0   | 20,0 | ,0   | 60,0 | 20,0 |

## QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional

|  |      |      |      |      |      |
|--|------|------|------|------|------|
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família   | ,0   | ,0   | 20,0 | 80,0 | ,0   |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola  | ,0   | 40,0 | 40,0 | 20,0 | ,0   |
| Cal una estreta relació família-escola           | ,0   | ,0   | 20,0 | 60,0 | 20,0 |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares | ,0   | ,0   | ,0   | 40,0 | 60,0 |
| El C.B. ha d'atendre qüestions generals          | 20,0 | 60,0 | 20,0 | ,0   | ,0   |
| El C.B. ha d'atendre l'orientació educativa      | ,0   | 20,0 | 60,0 | 20,0 | ,0   |

|   |    |    |      |      |      |
|---|----|----|------|------|------|
| QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM | ,0 | ,0 | 60,0 | 20,0 | 20,0 |
|---|----|----|------|------|------|

Consideren que les CCM s'adapten parcialment al treball escolar. Estan mitjanament al corrent de la programació de TV. Alguns consideren que els falta temps però d'altres no. No veuen complicat fer servir els materials de comunicació. Consideren que els seus alumnes estan menys influïts per TV, RD i còmics perquè tenen el temps ocupat en activitats. No tenen gens clar que el programa s'hagi de modificar amb l'actualitat. (Sembren respostes més aviat contradictòries).

Posició molt dispersa davant la conveniència d'una programació curricular estable i respecte a la falta d'interès dels alumnes. Alguns pensen que hi ha d'haver una bona programació de televisió o ràdio escolar. No pensen que la utilització dels MCM sigui una qüestió personal de cada mestre i coincideixen en fer servir la televisió i en la importància de motivar els alumnes. No dubten que amb els MCM s'accedeix a la cultura i que els MCM tenen un paper important en al motivació dels alumnes.

Coincideixen força en la importància de la relació família-escola i de la identificació dels pares.

| <u>ESCOLA 4 : 5 professors</u>                      | <u>GENS</u> | <u>POC</u> | <u>MIG</u> | <u>MOLT</u> | <u>TOTAL</u> | <u>N/C</u> |
|---|-------------|------------|------------|-------------|--------------|------------|
| <b>QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent</b>        |             |            |            |             |              |            |
| Els CCM no s'adapten al treball escolar             | 20,0        | 20,0       | 20,0       | 40,0        | ,0           |            |
| No estic al corrent de la programació de TV         | ,0          | ,0         | 80,0       | 20,0        | ,0           |            |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps     | ,0          | 20,0       | 60,0       | 20,0        | ,0           |            |
| Es complicat fer servir materials de comunicació    | ,0          | ,0         | 60,0       | 40,0        | ,0           |            |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics     | 20,0        | 40,0       | 40,0       | ,0          | ,0           |            |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat   | ,0          | 20,0       | 20,0       | 40,0        | 20,0         |            |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat      | 20,0        | 20,0       | 40,0       | 20,0        | ,0           |            |
| <b>QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent</b>        |             |            |            |             |              |            |
| La Programació curricular ha d'ésser estable        | 20,0        | ,0         | 60,0       | 20,0        | ,0           |            |
| La falta d'interès dels alumnes és general          | ,0          | ,0         | ,0         | 40,0        | 60,0         |            |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar      | ,0          | 40,0       | 20,0       | 40,0        | ,0           |            |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre    | ,0          | ,0         | ,0         | 60,0        | 40,0         |            |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix   | ,0          | 20,0       | 60,0       | ,0          | ,0           | 20,0       |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions   | 60,0        | 20,0       | ,0         | ,0          | ,0           | 20,0       |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura           | ,0          | ,0         | 20,0       | 40,0        | 20,0         | 20,0       |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès           | ,0          | ,0         | 40,0       | 20,0        | 20,0         | 20,0       |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa    | ,0          | ,0         | 40,0       | 40,0        | ,0           | 20,0       |
| <b>QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional</b> |             |            |            |             |              |            |
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família      | ,0          | 40,0       | 40,0       | ,0          | ,0           | 20,0       |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola     | ,0          | 40,0       | 40,0       | ,0          | ,0           | 20,0       |
| Cal una estreta relació família-escola              | ,0          | ,0         | ,0         | 60,0        | 20,0         | 20,0       |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares    | ,0          | 20,0       | ,0         | 40,0        | 20,0         | 20,0       |
| El C.E. ha d'atendre qüestions generals             | 20,0        | ,0         | ,0         | 20,0        | 20,0         | 40,0       |
| El C.E. ha d'atendre l'orientació educativa         | 20,0        | 20,0       | ,0         | 40,0        | ,0           | 20,0       |
| <b>QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM</b>  |             |            |            |             |              |            |
|   | ,0          | 40,0       | 20,0       | ,0          | 40,0         |            |

Poca coincidència en la majoria de formulacions. Poc al corrent de la programació de TV. Falta temps a classe per poder utilitzar programes de televisió. Es complicat fer servir materials de comunicació. Admeten que els seus alumnes segueixen TV, RD i còmics. Total dispersió davant la conveniència d'estar atent als MCM i a l'actualitat modificant la programació escolar.

Màxima coincidència en la falta d'interès dels alumnes però la utilització de MCM es considera personal de cada mestre. Mig d'acord que la TV no serveix però estan conveçuts que cal dedicar temps a motivar els alumnes i en activitats pràctiques.

Dispersió en la importància d'assegurar la identificació dels pares amb l'escola i de mantenir una estreta relació.

| <b>ESCOLA 5 : 5 mestres i 4 professors</b>          | <b>GENS</b> | <b>POC</b> | <b>MIG</b> | <b>MOLT</b> | <b>TOTAL</b> | <b>N/C</b> |
|---|-------------|------------|------------|-------------|--------------|------------|
| <b>QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent</b>        |             |            |            |             |              |            |
| Els CCM no s'adapten al treball escolar             | 22,2        | 22,2       | 11,1       | 11,1        | 33,3         |            |
| No estic al corrent de la programació de TV         | 22,2        | 44,4       | 22,2       | 11,1        | ,0           |            |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps     | ,0          | 11,1       | 22,2       | 33,3        | 33,3         |            |
| Es complicat fer servir materials de comunicació    | 11,1        | 44,4       | ,0         | 33,3        | 11,1         |            |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics     | 22,2        | 44,4       | 22,2       | ,0          | 11,1         |            |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat   | ,0          | ,0         | 22,2       | 11,1        | 66,7         |            |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat      | ,0          | ,0         | 11,1       | 66,7        | 11,1         | 11,1       |
| <b>QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent</b>        |             |            |            |             |              |            |
| La Programació curricular ha d'ésser estable        | 11,1        | 22,2       | 33,3       | 22,2        | 11,1         |            |
| La falta d'interès dels alumnes és general          | 22,2        | 22,2       | 22,2       | 33,3        | ,0           |            |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar      | 11,1        | 11,1       | 33,3       | 22,2        | 22,2         |            |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre    | 22,2        | 33,3       | 22,2       | 11,1        | ,0           | 11,1       |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix   | 22,2        | 11,1       | 55,6       | ,0          | 11,1         |            |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions   | 55,6        | 33,3       | 11,1       | ,0          | ,0           |            |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura           | ,0          | ,0         | ,0         | 33,3        | 66,7         |            |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès           | ,0          | 11,1       | 33,3       | 33,3        | 22,2         |            |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa    | ,0          | 22,2       | 11,1       | 33,3        | 33,3         |            |
| <b>QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional</b> |             |            |            |             |              |            |
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família      | 66,7        | 22,2       | 11,1       | ,0          | ,0           |            |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola     | 33,3        | 55,6       | 11,1       | ,0          | ,0           |            |
| Cal una estreta relació família-escola              | ,0          | ,0         | 11,1       | 33,3        | 55,6         |            |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares    | ,0          | ,0         | 11,1       | 22,2        | 66,7         |            |
| El C.E. ha d'atendre qüestions generals             | 55,6        | 44,4       | ,0         | ,0          | ,0           |            |
| El C.E. ha d'atendre l'orientació educativa         | 11,1        | 11,1       | 11,1       | 22,2        | 44,4         |            |
| <b>QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM</b>  |             |            |            |             |              |            |
|   | ,0          | 33,3       | 22,2       | 22,2        | 22,2         |            |

Estan més aviat al corrent de TV malgrat que no hi ha coincidència en el valor dels CCM per a la programació. Més de la meitat coincideixen en la falta de temps. Divisió respecte a la complicació d'introduir materials de comunicació. Subscriuen que els seus alumnes segueixen TV, RD i còmics. S'accepta que el mestre ha d'estar atent als MCM i a l'actualitat i que el programa s'hi ha d'adequar.

Dispersió en la falta d'interès dels alumnes, en la conveniència d'una programació de televisió i ràdio escolar i poc d'acord que la utilització dels MCM sigui qüestió personal. Dubten davant les possibilitats de la TV però afirmen que amb els MCM també s'accedeix a la cultura. No condicionen l'interès dels alumnes a la incorporació de MCM i coincideixen poc en la possibilitat de sumar els temps i recursos de casa.

Clarament coincidents en la importància de relació família-escola i de la identificació dels pares.

**ESCOLA 6 : 5 mestres****GENS POC MIG MOLT TOTAL N/C****QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |           |
|---|------|------|------|------|-----------|
| Els CCM no s'adapten al treball escolar           | 60,0 | 40,0 | ,0   | ,0   | ,0        |
| No estic al corrent de la programació de TV       | 60,0 | 40,0 | ,0   | ,0   | ,0        |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps   | ,0   | 80,0 | 20,0 | ,0   | ,0        |
| Es complicat fer servir materials de comunicació  | 20,0 | 20,0 | 40,0 | 20,0 | ,0        |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics   | 20,0 | 40,0 | 20,0 | 20,0 | ,0        |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat | ,0   | ,0   | ,0   | 60,0 | 40,0      |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat    | ,0   | ,0   | ,0   | 20,0 | 60,0 20,0 |

**QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |           |
|---|------|------|------|------|-----------|
| La Programació curricular ha d'ésser estable      | 40,0 | 20,0 | 20,0 | ,0   | ,0 20,0   |
| La falta d'interès dels alumnes és general        | ,0   | ,0   | 60,0 | ,0   | 20,0 20,0 |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar    | ,0   | 40,0 | 20,0 | 40,0 | ,0        |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre  | 20,0 | ,0   | 40,0 | 20,0 | ,0 20,0   |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix | 60,0 | 40,0 | ,0   | ,0   | ,0        |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions | 80,0 | 20,0 | ,0   | ,0   | ,0        |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura         | ,0   | ,0   | 20,0 | 20,0 | 60,0      |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès         | ,0   | ,0   | 20,0 | 60,0 | 20,0      |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa  | ,0   | ,0   | 40,0 | 60,0 | ,0        |

**QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional**

|  |      |      |      |      |      |
|--|------|------|------|------|------|
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família   | 20,0 | 60,0 | 20,0 | ,0   | ,0   |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola  | ,0   | 60,0 | 40,0 | ,0   | ,0   |
| Cal una estreta relació família-escola           | ,0   | ,0   | ,0   | 40,0 | 60,0 |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares | ,0   | ,0   | 20,0 | 60,0 | 20,0 |
| El C.E. ha d'atendre qüestions generals          | 20,0 | 20,0 | 40,0 | 20,0 | ,0   |
| El C.E. ha d'atendre l'orientació educativa      | 20,0 | ,0   | 40,0 | 20,0 | 20,0 |

**QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM** ,0 40,0 40,0 20,0 ,0

Perfil de marcada coincidència generalitzada. Els CCM poden adaptar-se al treball escolar. estan al corrent de TV. Es pot dedicar temps a classe amb els programes d'interès. Accepten que els alumnes segueixen TV, RD i còmics. Molt d'acord que s'ha d'estar atent als MCM i a l'actualitat modificant el programa.

No veuen que la programació curricular pugui ésser estable. Dispersió en la falta d'interès dels alumnes. Opinen diversament respecte a que la utilització dels MCM sigui qüestió de cada mestre. Coincidència en les possibilitats d'ela TV i que cal dedicar temps a motivar els alumnes. Molt d'acord que amb els MCM s'accedeix a la cultura, que sense els MCM els alumnes tenen menys interès i que es pot comptar amb la TV i revistes que els alumnes veuen a casa.

Coincideixen en la necessitat de relació família-escola i de la identificació dels pares.



**ESCOLA 7 : 6 mestres i 7 professors****GENS POC MIG MOLT TOTAL N/C****QP: V100 a V106 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |     |
|---|------|------|------|------|------|-----|
| Els CCM no s'adapten al treball escolar           | ,0   | 38,5 | 15,4 | 30,8 | 15,4 |     |
| No estic al corrent de la programació de TV       | 7,7  | 7,7  | 15,4 | 46,2 | 23,1 |     |
| Hi ha programes d'interès a TV però falta temps   | 7,7  | 46,2 | 7,7  | 23,1 | 7,7  | 7,7 |
| Es complicat fer servir materials de comunicació  | 15,4 | 7,7  | 23,1 | 23,1 | 23,1 | 7,7 |
| Els nostres alumnes no segueixen TV, RD, còmics   | 38,5 | 30,8 | 23,1 | ,0   | ,0   | 7,7 |
| El mestre ha d'estar atent a MCM i a l'actualitat | ,0   | ,0   | 38,5 | 46,2 | 7,7  | 7,7 |
| El Programa s'ha de modificar amb l'actualitat    | ,0   | 7,7  | 15,4 | 53,8 | 15,4 | 7,7 |

**QP: V110 a V118 - Unitat Acció Docent**

|   |      |      |      |      |      |  |
|---|------|------|------|------|------|--|
| La Programació curricular ha d'ésser estable      | ,0   | 30,8 | 46,2 | 23,1 | ,0   |  |
| La falta d'interès dels alumnes és general        | 15,4 | 15,4 | 38,5 | 15,4 | 15,4 |  |
| Falta programació de televisió o ràdio escolar    | 23,1 | 30,8 | 38,5 | 7,7  | ,0   |  |
| La utilització de MCM és personal de cada mestre  | 15,4 | 23,1 | 15,4 | 23,1 | 23,1 |  |
| La TV informa de tot superficialment i no serveix | 15,4 | 53,8 | 30,8 | ,0   | ,0   |  |
| Amb els alumnes grans no es poden fer motivacions | 38,5 | 46,2 | 7,7  | 7,7  | ,0   |  |
| Amb els MCM també s'accedeix a la cultura         | ,0   | 7,7  | 15,4 | 69,2 | 7,7  |  |
| Sense MCM els alumnes tenen menys interès         | ,0   | 38,5 | 38,5 | 23,1 | ,0   |  |
| S'ha de comptar amb la TV i les revistes de casa  | 23,1 | 15,4 | 23,1 | 38,5 | ,0   |  |

**QP: V119 a V124 - Unitat Acció Institucional**

|  |      |      |      |      |      |  |
|--|------|------|------|------|------|--|
| Amb alumnes grans ja no compta tant la família   | 30,8 | 7,7  | 46,2 | 15,4 | ,0   |  |
| Els pares tenen guardats els alumnes a l'escola  | 30,8 | 15,4 | 30,8 | 23,1 | ,0   |  |
| Cal una estreta relació família-escola           | ,0   | 7,7  | 15,4 | 30,8 | 46,2 |  |
| L'escola ha de garantir identificació dels pares | ,0   | 7,7  | 23,1 | 30,8 | 38,5 |  |
| El C.E. ha d'atendre qüestions generals          | 23,5 | 30,8 | 30,8 | 15,4 | ,0   |  |
| El C.E. ha d'atendre l'orientació educativa      | 7,7  | 7,7  | 23,1 | 30,8 | 30,8 |  |

QP: V80 - Freqüència d'utilització dels MCM ,0 61,5 15,4 7,7 15,4

Poca coincidència i posicions contrastades en alguns punts. Coincidència clara en veure que els alumnes segueixen TV, RD i còmics. Força d'acord que el mestre ha d'estar atent als MCM i a l'actualitat.

Lleugera coincidència respecte a la programació que no pot ésser estable. La TV a pesar de tot pot servir i cal dedicar temps a motivar els alumnes grans. Amb tot no es veu una connexió entre la utilització dels MCM i l'interès dels alumnes. Amb discrepàncies s'accepta que amb els mitjans de comunicació també s'accedeix a la cultura.

Discrepàncies obertes respecte a la valoració de la família i poca coincidència en al necessitat de la relació família-escola.

- J: Unitat d'acció docent.
- K: Unitat d'acció institucional.
- L: Unitat d'acció comunitària.

La unitat d'acció docent està clarament més assolida als centres que han formulat un projecte específic d'orientació educativa i pedagògica. La coincidència mai és absoluta atesa la complexitat del procés educatiu i una acceptació formal d'una determinada orientació no comporta necessàriament que les conviccions pròpies i la pràctica personal siguin totalment coincidents.

El centre l mostra indubtables coincidències al costat d'algunes discrepàncies que representen un clar contrast. Una orientació d'escola activa basada en les Tècniques Freinet dona una base comú als mestres que de bell antuvi són formats per treballar segons aquesta orientació. En aquesta línia però no s'ajusta que hi hagi mestres que no estan al corrent de la programació de TV, que es vegi complicat fer servir materials de comunicació, que es pensi que cal una programació de televisió i ràdio escolar, que es dubti respecte a l'interès que els MCM poden despertar en els alumnes i que alguns mestres considerin una qüestió personal la seva utilització escolar.

La unitat d'acció docent sembla poc sòlida si no és resultat de la seguretat personal de cada mestre. Malgrat que la direcció elabori un projecte d'escola alternatiu aquest ha d'ésser assumit i enriquit amb la participació activa de tots els mestres. Un projecte alternatiu no es pot fer amb estudiants en pràctiques; cada mestre ha d'ésser un pensador cooperatiu però autònom. Ja hem apuntat a la part descriptiva que no veiem actuar a tots els mestres amb la deguda seguretat. De fet, solament s'han recollit sis

qüestionaris i els no recollits corresponen a mestres o professors encara amb menor seguretat respecte al model pedagògic que es segueix..

La unitat d'acció institucional està força atesa, particularment per la direcció del centre però els mestres coincideixen en estar-hi totalment d'acord.

No escau parlar d'unitat d'acció comunitària. L'escola no és de barri ni desenvolupa cap acció fora del marc estrictament pedagògic. Més aviat pot passar el contrari, els alumnes o pares podrien viure una disgregació conceptual en veure que la seva escola és estranyament diferent a les altres, a la dels cosins, amics i veïns. Els pares que han dut els alumnes després d'haver sofert una situació de fracàs a d'altres escoles poden estar molt convençuts del model pedagògic a la vista dels resultats dels seus fills. Els pares que buscaven la millor escola per als seus fills en un afany de selecció poden sentir-se decebuts i viuen l'escola amb desconfiança o desconcert.

A grans trets no hi ha dubte que els professors del centre 2, solament sis d'un col·lectiu total de quaranta, expressen importants coincidències. El projecte de "una nova pedagogia per a adolescents" que incloïa de manera explícita la comunicació àudio-visual ha conformat la concepció pedagògica dels professors més antics, ha estat entesa per alguns professors amb experiència a d'altres centres i va formant els que s'inicien per primera vegada. Els sis professors representaven casualment les tres procedències.

Hi ha prou proposicions sobre les que hi ha coincidència. No falten comptats professors en franca discrepància com ja se n'ha deixat constància a la part descriptiva però la unitat d'acció docent està per damunt de situacions aïllades.

La unitat d'acció institucional queda reflectida per la coincidència dels professors en valorar la relació amb la família i la identificació dels pares (Es una de les valoracions més concentrada en aquest punt). Però en aquest centre queda reflectida també per la identificació dels propis alumnes atès que no es tracta d'una escola de barri i aplega alumnes d'arreu que ells mateixos s'encarreguen de propagar. Les taules que reflecteixen l'estil pedagògic i conductes diverses presentades dins del factor 2 posen de relleu punts de coincidència amb la valoració dels professors.

No podem parlar en el cas del centre 2 d'unitat d'acció comunitària. No és una escola de barri ni es desenvolupen accions associatives fora de les accions educatives. Les convocatòries a pares per activitats més festives o culturals formen part de la unitat d'acció institucional que el professorat vetlla acuradament i amb èxit i satisfacció d'alumnes i pares.

El centre 3 evidencia una certa dispersió com no ha d'estranyar ningú en un centre públic. No hi ha hagut projecte inicial i els mestres hi conflueixen per circumstàncies molt diverses. De fet, el centre 3, ha assolit una certa unitat d'acció pedagògica, si més no coincidència pedagògica. Essent fa més de deu anys una escola en un indret aïllat, alguns mestres hi han passat

però els que hi han romàs han anat compartint una orientació d'escola que una direcció segura però prudent ha sabut impulsar.

Hi ha posicions properes però indecises respecte als CCM, respecte a la necessitat d'estar atent als MCM. Hi ha discrepàncies manifestes en la qualitat dels programes de TV i la conveniència de trobar temps escolar. S'ha defugit la posició de lligar la programació escolar a l'actualitat.

Hi ha una marcada dispersió en la conveniència de mantenir una programació estable, en la falta generalitzada d'interès dels alumnes i en la necessitat d'una programació de televisió i ràdio escolar de suport. Tampoc hi ha coincidència en comptar amb la TV i les revistes de casa.

La coincidència és clara en voler motivar els alumnes, en creure que amb els MCM s'accedeix a la cultura i que aquests formen part del món d'interessos dels alumnes.

Respecte a la unitat d'acció institucional, es coincideix en la importància de la relació família-escola i en la conveniència de garantir la identificació dels pares però es reflecteix la indecisió a causa de no poder confiar sempre en els pares potser perquè es despreocupen.

No es pot parlar d'unitat d'acció comunitària. Part dels alumnes viuen a la localitat però una bona part arriben amb transport. Amb tot, la voluntat de l'escola ha estat vincular-se a la localitat i alguna activitat s'ha realitzat de manera oberta a tothom a la plaça pública.

Al centre 4 la dispersió i falta de coincidència és general. La primera falta de coincidència ha quedat palesa en la impossibilitat de coincidir deu professors durant una hora per respondre a un qüestionari i parlar-ne. La segona ha estat la dificultat de recollir deu qüestionaris que al terme de dos mesos han estat solament cinc.

Es pot dir obertament que no hi ha unitat d'acció docent. Solament es veu coincidència clara en afirmar la falta general d'interès dels alumnes i en considerar que la utilització de MCM és personal de cada mestre. Malgrat tot, es considera que amb alumnes grans també cal fer motivacions i que la TV malgrat la informació superficial pot servir.

Aquestes darreres coincidències queden desdibuixades per la falta de coincidència en veure que amb els MCM també s'accedeix a la cultura, en comptar amb la TV i les revistes que els alumnes tenen a casa i en la concepció contraposada respecte al programa escolar.

Tampoc hi ha unitat d'acció institucional. No s'afirma clarament la importància de la relació família-escola ni es coincideix en que l'escola ha de garantir la identificació dels pares. Hi ha posicions ben diferents respecte al Consell Escolar que està constituït com així ha de ser en un centre públic. Malgrat això, hi ha hagut coincidència en fer ús del Consell Escolar per resoldre els problemes d'assistència o de comportament d'alguns alumnes.

No es pot parlar d'unitat d'acció comunitària. Però una observació superficial dels alumnes a la porta de l'escola permet identificar un món de relacions, de vivències, de comunicació i d'interessos totalment al marge del centre.

Semblen talment dos món que s'ignoren, el món escolar conduït pels professors i el món dels adolescents entre el qual es passa de llarg per entrar a l'institut com si fossin uns nois i noies diferents dels que es trobaran a les aules.

El centre 5 atén alumnes d'EGB i de BUP amb una orientació d'escola confessional ben coneguda pels pares. La unitat d'acció docent no queda clara i potser és el reflex de dos estils pedagògic que coexisteixen amb acceptació respectuosa. Hi ha marcades divergències de criteri respecte als CCM, a la complicació de servir-se de materials de comunicació, al tipus de programació i si s'ha de modificar amb l'actualitat.

Hi ha una certa coincidència en considerar que hi ha programes d'interès a TV però que falta temps a classe. S'afirma que amb els MCM també s'accedeix a la cultura. No se sap bé com fer servir la informació de TV i hi ha opinions molt diverses respecte a comptar amb la TV que els infants veuen a casa i les revistes que llegeixen.

Les discrepàncies són evidents però en un clima d'acceptació mútua que quedaria reflectit amb el posicionament a l'afirmació que la utilització dels MCM és una qüestió de l'estil personal de cada mestre on la distribució es reparteix pràcticament entre tots els graus.

Potser per això, la unitat d'acció institucional és clara i manifesta. Es considera mol necessària la relació família-escola i la identificació dels pares. Es confia en el Consell Escolar considerant que ha d'atendre l'orientació educativa. Quan l'orientació educativa es refereix a "definició crítica de valors", "promoció d'activitats que connectin amb el món actual"... hi ha dispersió d'opinions



justificable perquè l'enunciat no fa esment del motiu fundacional de l'escola: l'educació cristiana que la titularitat ofereix obertament als pares que s'hi identifiquin. S'accepta el Consell escolar però no fins al punt que pogués girar totalment l'orientació cristiana de l'escola.

Aquest centre ens va fer adonar de la conveniència de considerar la unitat d'acció comunitària malgrat que els alumnes no procedeixin del mateix poble o barri. La unitat d'acció comunitària està plenament lligada a l'orientació cristiana de l'escola però es reflexa en aquelles activitats que impulsades des de l'escola es desenvolupen fora del marc horari escolar i són lliurement acceptades pels pares i pels alumnes grans. Comença amb la participació en l'eucaristia familiar dels dissabtes que periòdicament s'organitza en funció dels alumnes d'una determinada edat. Té lloc també amb actes: xerrades, jornades i trobades que s'organitzen des de la institució religiosa o a través d'organismes impulsats per la mateixa (Cristianisme i Justícia, Intermón...). El clima comunitari que es crea entre els pares que hi assisteixen voluntàriament o entre els alumnes grans que hi participen crea una base d'unitat d'acció i convicció que influeix en gran mesura en l'acció docent i en els mateixos resultats escolar.

Ens ha semblat convenient desmarcar aquesta unitat d'acció comunitària que es desenvolupa amb activitats d'assistència lliure i voluntària del model que a través de l'acció institucional introdueix activitats religioses donant per fet que tots les han de seguir.

Quan les activitats es fan en horari escolar, els alumnes hi assisteixen obligats per l'ambient encara que alimentin al seu interior un rebuig frontal veient que la majoria de

la societat no hi coincideix i possiblement els seus pares tampoc. Aquestes situacions, no solament no poden identificar-se amb la unitat d'acció comunitària que hem definit, sinó que alteren la unitat d'acció institucional i donen lloc a conflictes amb alumnes que no és estrany que acabin expulsats.

El centre 6 mostra una gran coincidència qüestions relatives a la unitat d'acció docent. La direcció escolar està encarregada a una mestra pedagoga amb llarga experiència en centres de renovació pedagògica i incorporar una innovació de funcionament es sempre objecte d'anàlisi i consideració prèvia abans no es pren una decisió.

La coincidència és força clara en les qüestions relatives a MCM, CCM i a l'actualitat. Hi ha diversitat respecte a la complicació que representa la utilització de materials de comunicació i respecte al seguiment de TV, RD i còmics pels alumnes.

Les discrepàncies estan lligades al fet de no haver desenvolupat un model d'intervenció en matèria de comunicació, de no haver introduït els mitjans de manera assídua i de no disposar d'elles instal·lacions necessàries.

La unitat d'acció institucional està clara respecte a la relació estreta família-escola i a que l'escola ha de garantir la identificació dels pares. Malgrat això es presenta menys coincidència respecte al Consell Escolar està constituït com correspon a un centre privat concertat. Possiblement palesa la dualitat que es crea entre un equip pedagògic ben dirigit i la iniciativa institucional de la

titularitat que és una cooperativa de pares. De fet, aquests punts de vista diferents han donat lloc a discrepàncies de criteri que ha calgut anar aproximant.

No es pot parlar d'unitat d'acció comunitària. Els alumnes procedeixen de diferents localitats. Amb tot, els pares han volgut impulsar una sèrie de serveis complementaris el fonamental dels quals són les activitats esportives. No sempre però aquestes activitats són ben coincidents amb l'orientació pedagògica de l'escola. S'apliquen lògiques diferents: la del desenvolupament i educació integral de l'alumne i al de tenir ocupats els fills més hores per necessitats horàries dels pares.

El centre 7 atén alumnes d'EGB i alumnes de BUP. El posicionament dels mestres i professors és molt poc coincident. La diversitat de valoracions és constant en els diferents ítems. En el primer bloc l'única coincidència està en el fet que els alumnes sí que segueixen TV, RD i còmics. Menor és al coincidència respecte a l'atenció que el mestre ha de prestar als MCM i a l'actualitat.

Hi ha una baixa coincidència en veure que la TV pot ésser incorporada per l'escola. Molt poca coincidència en veure els MCM com un mitjà d'accés a la cultura. Cap coincidència en l'idea de comptar amb la TV i les revistes que els alumnes veuen a casa.

A la vista de les respostes recollides es pot pensar que no hi ha la mínima unitat d'acció docent per presentar als alumnes un model escolar coherent. Les discrepàncies són també evidents entre els mestres a EGB i entre els professors a BUP i no es poden atribuir exclusivament a un canvi d'orientació d'un nivell educatiu a l'altre.

Confirma abastament a falta d'unitat d'acció docent que una iniciativa d'educació en el llenguatge verboicònic clarament estructurada que s'ha desenvolupat al Cicle Mitjà d'EGB no hagi modificat l'actuació dels mestres.

La diversitat de valoracions és també manifesta als ítems que fan referència a la unitat d'acció institucional sobre els quals hi ha coincidència a la major part de centres. Talment sembla que es posi en qüestió al conveniència d'una estreta relació família-escola per part d'alguns docents. Es posa en dubte per part de bon nombre de professors que amb alumnes grans serveixi de gaire comptar amb la família. Més de la meitat dels docents accepten que els pares tenen guardats els alumnes a l'escola.

La unitat d'acció institucional sembla totalment debilitada en un centre que ha passat de privat a públic quan els professors fan valoracions tan diverses del Consell Escolar. Certament que la meitat coincideix en veure convenient que el Consell Escolar contribueixi a l'orientació educativa dels alumnes així com en la definició crítica de valors però són bon nombre els que pensen diversament.

No procedeix considerar la unitat d'acció comunitària. Els alumnes procedeixen de molt diferents barris i no hi ha activitats fora de les escolars que creïn vincles entre les famílies.

En conjunt es pot veure com les tres unitats d'acció que hem definit estan internament relacionades. El nucli organitzador és la unitat d'acció docent que correspon als mestres o professors amb una direcció pedagògica competent

i prestigiada. El nucli de l'escola és una institució professionalitzada. La direcció efectiva no és suficient avui sense la participació dels mestres de la mateixa manera que la participació dels mestres amb un deixament de la direcció esdevé incerta i inoperant.

La coincidència d'actuació entre pares i professors comença per la consistència de model escolar que presenten els professors als pares. La intervenció dels pares no pot suplir l'eficiència professional. Una excepció singular d'això és la situació explicada del centre 5 on coexisteixen dos estils docents sense conflicte gràcies a la potència de la unitat d'acció institucional. Llevat d'aquest cas, la falta d'unitat d'acció docent acostuma a reflectir-se en falta d'unitat institucional.

La unitat d'acció comunitària l'haguéssim obviat en escoles d'àrea urbana que apleguen alumnes de barris o localitats diverses. Es indubtable la seva importància en el medi rural, al poble petit, on l'escola és una institució de cultura de referència obligada. Veient la seva significació al centre 5 serà convenient considerar en quina mesura la projecció de l'acció cultural de l'escola a l'entorn pot consolidar la mateixa acció docent i institucional.